

Družijo jih iste ideje

Praznik krajevne skupnosti Petrova vas

PETROVA VAS — V spomin na 13. julij 1943, ko je bil Franc Rozman — Stane imenovan za komandanta glavnega štaba in partizanskih odredov Slovenije, praznuje krajevna skupnost Petrova vas v črnomaljski občini svoj krajevni praznik.

Ob tej priložnosti so preteklo nedeljo pripravili gasilsko paradno ter proslavo, na kateri so podelili krajevne plakete OF in gasilska priznanja, skupaj s predstavnikoma pobratene krajevne skupnosti »Komandant Stane« iz Ljubljane pa položili venec k spomeniku na Lokvah, kjer se je komandant smrtno ponesečil, ter se udeležili razgovora s predsednikom črnomaljskega izvršnega sveta.

Krajevna skupnost Petrova vas je med manjšimi v črnomaljski občini, a četudi nima ne industrije ne šole ne trgovine, se vaščani šestih krajev ne čutijo zapostavljene. Za asfaltiranje vseh vaških poti, vodovod, telefon so sami namenili veliko denarja, materiala in lastnega dela, pomagali pa sta tudi GG Črnomelj in Črmošnjice.

Prav tako dobro pa Petrovaščani sodelujejo s pobrateno KS »Komandant Stane« iz Šiške, kjer se je Rozman

rodil, in z Ljubljanci pobrateno beograjsko krajevno skupnostjo, ki nosi ime po Francu Rozmanu — Staneu.

Kot je povedal Stane Grahek, podpredsednik skupštine KS Petrova vas, ne gre toliko za sodelovanje v materialnem smislu, čeprav so jim ob razviti prapora krajevne organizacije ZZB NOV pred leti prav Ljubljanci priskočili na pomoč z večjo vsoto denarja. »Pri sodelovanju dajemo prednost delu komandanta Staneta. Sam sem ga osebno poznal in vem, kakšen učitelj, vzgojitelj in, oče vsem borcem je bil. Tako Ljubljanci kot Beograjčani pa so nam pripravili pomagati pri ureditvi spominskega parka in manjše muzejske sobe v bližini spomenika na Lokvah.« M. BEZEK

OČISTILI BODO RUŠEVINE — 19 študentov iz sedmih evropskih držav in ZDA, ki so se udeležili mednarodnega antifašističnega tabora, bo v treh tednih v Starih žagah očistilo del ruševin nekdanjih partizanskih delavnic. Obenem pa se bodo seznanili z zgodovino, kulturo, družbeno ureditvijo naše dežele.

»Spoznati želimo Slovenijo«

V Starih žagah se je na mednarodnem antifašističnem taboru zbralo 19 brigadirjev iz Evrope in ZDA — Obnova delavnic in spoznavanje naše dežele

STARE ŽAGE — Sredi julija se je pričel v Starih žagah mednarodni antifašistični delovni tabor, na katerega je prišlo s posredovanjem mednarodne organizacije SCI, ki skrbi za izmenjavo študentov med zahodnoevropskimi državami in Jugoslavijo, 19 brigadirjev. Tri tedne bodo obnavljali stavbe nekdanjih partizanskih delavnic.

To je prvi tovrstni tabor v Starih žagah, po besedah namestnika komandanta tabora Andreja Žorža iz Ljubljane bodo študenti tukaj delali tri poletja. Sedaj opravljajo očiščevalna dela za obnovo partizanskih delavnic, proti koncu tabora pa bodo začeli tudi z restavriranjem. Dolino, kjer so imeli med vojno partizani delavnice, naj bi preuredili v spominski park. Študentje pa ne opravljajo le fizičnih del, ampak si organizatorica republiške konferenca ZSMS tudi prizadeva, da bi brigadirji odnesli iz Jugoslavije čimveč vtisov. Tako bodo pripravili več izletov po Sloveniji, obiskali pa

bodo tudi mladinske delovne akcije, da se bodo seznanili s pravim brigadirskim življenjem pri nas.

Predvsem bodo poskušali ustrečim čimveč željam študentov, kajti leti niso prišli k nam po naključju, ampak so se zavestno odločili za Jugoslavijo. Skoraj vsi se že dlje zanimajo za našo državo, njeno družbeno ureditev, zgodovino, znamenitosti. Nekateri med njimi so se celo samoiniciativno začeli učiti srbohrvaščino in so želeli tako preizkusiti svoje znanje tudi v praksi. Sicer pa se »pisana« brigada Fincev, Nizozemcev, Nemcev, Ame-

ričanov, Špancev, Belgijcev, Walčanov in treh Slovencev sporazumeva predvsem v angleškem jeziku.

M. BEZEK

OBISK POBRATENEGA DRUŠTVA

NOVO MESTO — Pred mesecem sta se pobratili novomeška občina in slovensko športno kulturno društvo Krka iz Hannovera. V petek, 18. julija, se je delegacija tega društva mudila na obisku v novomeški občini. Z občinskim vodstvom so se pogovarjali o bodočem sodelovanju. Ogledali so si tudi tovarno zdravil Krka, kulturne znamenitosti Novega mesta ter obiskali zdravilišče Dolenjske Toplice in Bazo 20.

Ko pravica postane krivica

Tudi poslovanje metliškega Kometa je ogroženo, čeprav ima pokritje uvoza z izvozom 555-odst.

METLIKA — To, da imajo v današnjih časih pri nas delovne organizacije velike težave s prepotrebim uvozom in s tem povezano proizvodnjo, žal ni nikakršna posebna novica več, ampak prej pravilo. A je kljub temu birokratsko neposvečenemu smrtniku težko razumeti in doumeti, da se s takimi težavami, ki znajo resno ogroziti poslovanje v drugi polovici leta, otepa tudi taka delovna organizacija, kot je metliški Komet.

Kar polovica vseh zmogljivosti Kometa dela za izvoz in to za izvoz na toliko opevano konvertibilno tržišče. Kometovo pokritje uvoza z izvozom znaša kar 555 odstotkov, polletno poslovanje so zaključili po sprejetih planih, delovna storilnost je na visoki ravni. V prvi polovici leta je proizvodnja zahvaljujoč še starem zalogramu materiala, ki ga morajo za proizvodnjo na domačem trgu precej uvažati, potekala še koli-

kor toliko normalno. Sedaj pa so zaloge pošle, novih pošiljk pa ni, ker naši vrli birokrati še prejšnjih niso plačali. In to tistih, za katere ima Komet celo po zloglasnem deviznem zakonu in kar iz njega sledi, izračunane pravice. Pravica, ki je ne moreš izkoristiti, pa ni pravica, ampak krivica. In tega nobeno birokratsko sprenevedanje ne more spremeniti.

»V prvem polletju smo za malo prekršili dovoljeno vsoto za osebne dohodek, vendar bomo to brez težav v kratkem času uskladili,« pravijo v Kometu. A Komet je v primerjavi z marsikaterim deviznim in siceršnjim privilegirancem še drugačen »kršitelj«: tako po proizvodnji kot po izvozu.

Nekaj je gotovo: za večino zaposlenih v tem 440-članskem kolektivu bo najbolj mirno obdobje od 19. julija do 4. avgusta. Takrat imajo namreč kolektivni dopust.

A. BARTELI

LOŠKI POTOK PRAZNUJE

LOŠKI POTOK — Vsako leto 31. julija praznuje Loški potok svoj krajevni praznik. Letos bo osrednja svečanost v soboto, 27. julija, ko bodo odkrili spomenik padlim Potočanom in žrtvam fašističnega nasilja. Spomenik bo stal pred zdravstveno postajo. Za isti dan je načrtovana otvoritev bencinske črpalke v Malem logu pri obratu Rika, vprašanje pa je, ali bo do takrat uspelo dela dokončati. Popoldne bo tudi veselica, ki jo bodo pri lovskem domu pripravili potoški lovci.

Nova povest

Na željo bralcev začnemo z objavljanjem podlistka

Z današnjim dnevom začnemo na sredinski strani Dolenjskega lista objavljati povest Umirajoča domačija. Želja naših številnih bralcev je bila, kot je pokazala zadnja anketa, da bi ponovno uvedli podlistek. Zato smo se na uredništvu odločili, da želji ustrezimo. Izbrali smo še neobjavljeno povest Ignaca Jereba, v kateri pisatelj govori o življenju hribovske dolenske kmetije, o žalostnih in vsehilih usodah njenih prebivalcev, hkrati pa živo izrisuje tudi predvojne razmere, vojno obdobje in čas po osvoboditvi.

O samem avtorju povesti Umirajoča domačija in o tem, kako je povest nastala, kje je pisec našel pobude in motive zanjo, pa lahko preberete v pogovoru z Ignacem Jerebom, ki je pod naslovom Po sledi izkušnje objavljen v današnjih številki Priloge.

večinoma poslujejo z izgubami. Zato so sprejeli sklep, da bodo nekatere trgovinice, predvsem tiste, ki že dlje časa poslujejo z rdečimi številkami, ukiniti, če ne bodo našli druge za krajane manj boleče rešitve. M. BEZEK

Mira je odpeljala »katro«

Zadnje dejanje velike nagradne igre Dolenjskega lista: IMV izročila glavno nagrado — Jugo bo moral od hiše, »katra« in »Dolenjc« pa bosta ostala

NOVO MESTO — Minuli petek so predstavniki IMV eno od »katr« oddali na slovesen način. V prostorih predstavništva na gradu Grm jo je dobila naša naročnica in prva izžrebanka velike naročniške igre Dolenjskega lista, Mira Kastelic iz Kočevja. Nagrado, beli Renault 4—GTL, ji je v imenu generalnega pokrovitelja igre, IMV, izročil vodja propagande prodaje avtomobilov Stanislav Blatnik, v imenu Dolenjskega lista pa je Miri in njenemu možu Rudiju zaželel sreče v novem avtu novinar in vodja akcije Marjan Bauer.

»Ta mesec je bil zame najdaljši in najbolj napet. Izžrebana sem bila, ali so pozabili name?«, sem se spraševala. Končno je le prišlo povabilo in šele sedaj, ko z možem že sediva v »katrci« verjamem, da je

res naša,« je vsa presrečna povedala Mira Kastelic, ki dela v računovodstvu kočevskega Trikona. »Katro« je proti Kočevju odpeljal mož Rudi, avtoličar v Itasu, in se je že odločil, da bo moral leto dni star jugo od hiše, na njegovo mesto pa bo šla »katra«. »Bolj ekonomična in trpežna je, z jugom pa se vozim največ po servisih«, je pokritiziral.

Na koncu je Mira pohvalila še našega »Dolenjca«, ki ji prinaša vse novice iz domačih in tujih logov. »Naročeni smo na Ljubljanski dnevnik in Nedeljca, vendar se bo zaradi cen treba nečemu odpovedati. »Dolenjc« pa ne bo šel od hiše, ne le zato, ker mi je prinesel srečo, tudi zato ne, ker je dober in ga že šestnajsto leto vsak četrtek nestrpno čakamo. J. PAVLIN

SREČA SE JE USTAVILA PRI MIRI — Nagrado Renault 4 GTL je Miri Kastelic izročil Stanislav Blatnik, vodja propagandne službe prodaje avtomobilov v IMV. (Foto: J. Pavlin)

Kazen za nedisciplinirane kmete?

Črnomaljski kmetje so sami zahtevali, da tiste, ki ne izpolnjujejo pogodbenih obveznosti, kaznujejo — Kmetu zagotoviti socialno varnost!

ČRNOMELJ — Kaj je tisto, kar odvrta kmete, da bi se povezovali s kmetijsko zadrugo in kako bi jih pritegnili v to sodelovanje, to je bila glavna tema nedavnega razgovora med predsednikom Združne zveze Slovenije Leom Freljom, predstavnikom hranilno-kreditne službe SRS, sozda Kit-Mercator, črnomaljske občinske skupštine, vodstvenih in vodilnih delavcev tukajšnje kmetijske zadruge in združenih kmetov. Resnica je namreč, da prodaja pridelov kmetov kmetijski zadrugi močno pada.

To pa je razumljivo, saj je razlika med cenami, ki veljajo na prostem trgu in tistimi, po katerih mora odkupovati kmetijska zadruga, vse večja. Nekateri kmetje si napačno razlagajo, češ da kmetijska zadruga določa odkupne cene in da so te namenoma nižje, zato da lahko zadruga kuje dobiček. To pa ni res. Kmetijska zadruga dobi le 4 odst. od vrednosti blaga. Zato nekateri kmetje kljub temu, da jih veže tako

pogodba o proizvodnem sodelovanju kot tudi letna pogodba prodajajo pridelke mimo zadruge, saj vidijo le ceno, ki se oblikuje na prostem trgu.

● V črnomaljski zadrugi so že razmišljali, da bi kmete, ki ne spoštujejo pogodb in tržne presežke prodajajo drugam, sankcionirali, vendar so se bali negativnih posledic, ki bi se izražale predvsem v tem, da bi bilo odkupljenih pridelkov še manj. Vendar pa so na omenjenem sestanku kmetje sami zahtevali, da jih diferencirajo na tiste, ki prodajo vso proizvodnjo zadrugi in one, ki kljub pogodbi prodajajo presežke drugam, ter slednje tudi kaznujejo. V skladu z določili v pogodbi naj bi jim ukinili interventna sredstva. Hkrati pa naj bi zadruga pripravila izračun, koliko je dobil pridelovalec skupaj z interventnimi sredstvi za enoto tržnega presežka.

Črnomaljski kmetje so opozorili, da kmetijstvo ni le v krizi, ampak je tudi močno zanemarjeno, kar v Beli krajini, kjer so kmetije razdrobljene, številne pa so v hribovitih predelih, še posebej občutljivo. Vsekakor bi kmetu morala biti zagotovljena socialna varnost, ki je sedaj še nimajo; zato se tudi tako malo mladih odloča za to dejavnost. V okviru celotnega sozda Kit-Mercator je namreč le 128 kmetov, starih 27 do 28 let, ki predstavljajo bodočnost za kmetijstvo.

Večji poudarek so dali tudi trgovinam, ki so stranska dejavnost črnomaljske kmetijske zadruge in podaljšana roka IZO. Te naj bi oskrbovale kmete z repromaterialom in osnovnimi življenjskimi potrebščinami, ker pa jih je veliko, večina pa v odročnih krajih, kjer je potrošniška moč manjša,

Proti kajenju!

Poziv RK SZDL Slovenije k široki akciji proti škodljivemu kajenju

Predsedstvo republiške konference Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije je obravnavalo problematiko kajenja in ugotovilo, da nismo dosegli zadovoljivih uspehov pri preprečevanju in omejevanju kajenja, in sicer kljub prizadevanjem številnih družbenih dejavnikov od Rdečega križa do nekadilskih društev.

Predsedstvo zato poziva k intenzivnejši in bolj usklajeni najširši družbeni aktivnosti za preprečevanje in omejevanje kajenja, vanjo pa se morajo vključiti vsi frontni deli SZDL ter vsi samoupravni, strokovni in drugi dejavniki. Doseči moramo predvsem, da se na vseh sestankih, sejah in drugih oblikah dela in srečevanja ljudi v zaprtih prostorih ne bi kadilo.

Predvsem zaskrbljuje razširjenost kajenja med mladino, saj ima kajenje v mladosti še posebej slabe posledice za zdravje in življenjske navade ljudi. Omejevanja in preprečevanja kajenja med mladimi se ni mogoče lotiti le s prepovedmi, mladino bi morali protikadilsko vzgajati doma, v šoli, v interesnih dejavnostih, kar pomeni, da imajo na tem področju veliko odgovornost starši, učitelji, kulturni in športni delavci, družbeni in javni delavci ter seveda zdravstveni delavci. Delovati pa bi morali v prvi vrsti s svojim osebnim zgledom!

SLOVESNOST V OSRČJU BOHORJA

KRŠKO — Občinska zveza ZB NOV, krajevna organizacija Zveze borcev in tozđ Lisca Senovo so letos organizirali osrednjo proslavo dneva vstaje na Jelši. Za govornika so izbrali predsednika OK SZDL Branka Pirca, k sodelovanju pa so povabili še pihalni orkester DPD Svoboda Senovo in tamkajšnji mešani pevski zbor društva upokojencev. Odzvali so se tudi recitatorji Osnovne šole 14. divizije in popestrili kulturni program.

TURISTI ŽE VEDO ZA STRUGO — Dobri dve leti je, odkar so se v lepi okoličnici otoškega in struškega gradu tamkajšnji gostinski in turistični delavci odločili za novo turistično punudbo—športno jahanje. Danes imajo v prenovljenem hlevu na Strugi štirinajst konj, dve maneži za športno jahanje, nekaj kilometrov jahalnih poti. Zanimiva turistična ponudba, ki se je poslužujejo predvsem tuji turisti, pa je vožnja s kočijo do Šmarjeških Toplic, Trške gore in še kam po Dolenjski. Prav sedaj teče na Strugi 20-urni tečaj jahanja, v katerega so se vpisali predvsem šolarji. Najnovejša zanimivost s tega dolenskega turističnega konca pa je prevoz svatov na poročni obred v otoški grad. (Foto: Janez Pavlin)

Dimasti interesi

Tako kot pri mnogih drugih stvareh, kjer se križajo različni interesi, ki prevlada pač tisti, ki ima močnejšo podporo, je tudi pri kajenju oziroma, bolj natančno povedano, pri proizvodnji in potrošnji tobačnih izdelkov. Na eni strani so proizvajalci in kadilci ter z njimi država, ki na račun obeh polni praznine v blagajni, na drugi pa so tisti, ki s prvimi morajo živeti in delati v zakajenih prostorih, ker menda imajo kadilci pravico s svojim zasebnim užitek uničevati poleg svojega še zdravje z njimi bivajočih.

Razglas RK SZDL, katerega povzetek objavljamo v tej številki, kliče k akciji za omejevanje in preprečevanje kajenja. Že dolgo je jasno in dokazano, da kajenje in bivanje v zakajenih prostorih škodi, še posebno mladini, ki se pri nas na žalost vse bolj oprijemlje cigaret. Splošno zdravje je prav gotovo nekaj, kar po pomenu presega posameznikovo zadovoljstvo. In najbrž je že tudi močno vprašljivo, ali med denarci, ki pritečejo v državno blagajno od prodaje cigaret, in denarci, ki iz nje odtečejo zaradi istih cigaret (boleznine, zdravljenja, požari), se štijo enačaji, če ni morda odtoč že večji.

Zakajene sejne sobe, javni lokali, delovni prostori, širjenje kadilskih razvad, vse to govori o moči interesa, ki najbrž ni najgloblji družbeni interes. In če od zakrknjenih kadilcev in ta hip nastajajočih ljubiteljev tobaka ne moremo pričakovati hitrih sprememb, pa jih lahko tam, kjer se z zakoni zaščiti in uveljavi bistvenejši interes. Kdaj že bi lahko zakonsko omejili kajenje v javnih in delovnih prostorih in kdaj že bi lahko proizvajalce zakonsko obvezali, da bi na vsako škatleto cigaret natisnili poceni, a zelo učinkovito opozorilo KAJENJE ŠKODI VAŠEMU ZDRAVJU! Ne imeli bi klavnega občutka, da eno govorimo, drugo pa delamo. M. MARKELJ

VREME
Nadaljevalo se bo nestalno vreme.

Kmetijstvo

Dvoje ženskih rok premalo

KAMNICA — Že pregovor pravi, da žena pri hiši podpira tri vogale. Pri Pečnikovi muči mater močna skleroza multiplex, snaha pa je pred enim letom umrla na porodu. A življenje ne stoji.

Ob snahini izgubi so jim pomagali iz Lisce. V običajnem vsakdanju pa hudo manjka delovnih rok. »Kmetija ima šest hektarov obdelovalne zemlje, sin redi bike, ne gre pa, da bi pustil službo v krmeljski Metalni,« poudari priletna Angela Pečnik. S sinom zlagata plačo in pokojino, da bi še kaj postorila na hiši. Pa ne gre. »Radi bi se dokopali do centralne, z berglami je težko po drva, vendar ne vem, kako,« pravi gospodinja.

»Veseljje ima z vnučkama. Ena ima pet let, druga eno leto. Za eno skrbijo na snahinem domu. Razume, da tudi brez orožnih vaj ne gre.« Vendar pa se sprašuje, kako so ob razmerah, v katerih živimo, mogli ravno sina najti dvakrat v kratkem času,« potoži. »Skuham in popazim na otroka, na takem domu bi bila potrebne vsaj še ene roke,« se ponovno spomni na pokojno snaho.

A. Ž.

Sejmišča

BREŽICE — Kaže, da se kupčevanju s prašiči obetajo boljše časi. V soboto so rejci pripeljali napredaj precej več živali kot teden dni prej, in sicer 320 pujskov in 35 nad 3 mesece starih prašičev, pa tudi prodali so jih več. Lastnika je menjalo 140 pujskov in 15 prašičev, za prve je bilo treba odšteti od 800 do 900 din za kilo žive teže, za druge pa od 700 do 800 din za kilo žive teže.

Kmetijski nasveti

Še hobi sistem za kunce

Le neutemeljeni pomisleki ali celo predsodki bi utegnili biti vzrok, da se reja kunccev pri nas vendarle še ni razširila tako, kot bi zaslužila. Koristi od nje so nesporne in velike, pa naj gre za prirajo mesa, pridobivanje kože za krznarstvo ali vzgojni pomen rejne malih živali. V priraji se s kuncem ne more kosati nobena domača žival, v enem letu samica z mladiči do 25-krat pomnoži težo telesa, svinja s pujski do devetkrat, krava s teletom pa le za polovico.

Kunčje meso, ki ga marsikdo sploh ne pozna, je, pravilno pripravljeno, zelo okusno, lahko prebavljivo in celo bolj hranljivo kot meso perutnine. Za nameček ima najmanj holesterola med vsemi vrstami mesa, kunčje maščobe pa so v obliki nenasičenih maščobnih kislin, kar je za zdravje še posebej koristno. Zdravniki meso kunccev zato priporočajo za dietno prehrano pri boleznih srca, ožilja in želodca.

Zakaj tako dolgo uvodno priporočilo? Zato, ker se je na našem tržišču pojavila ponudba sodobnih žičnih kletk, primernih tudi za drobnorejno in ne le za farmsko. Emona inženiring je namreč začela izdelovati t.i. hobi program, s pomočjo katerega se je moč znebiti nekaterih neprijetnosti, ki jih pozna klasični način reje v lesenih kletkah, posebno še kar zadeva čiščenja kunčjih iztrebkov in napajanje.

● Hobi sistem je zasnovan podobno kot lego kocke, iz osnovnega elementa je mogoče sestaviti poljubno veliko pitališče, pač v skladu z možnostmi. Posebna zaščitna pločevina, ki onemogoča, da bi iztrebki in urin padali iz zgornjih kletk v spodnje, omogoča nalaganje kletk v več etažah in s tem boljše izrabo prostora. Komplet hobi programa, ki stane 35.000 dinarjev, ima tudi samodejen napajalni sistem, tako da je reja še bolj poenostavljena.

Seveda je ob vsem tem potrebno ponoviti, da sta reja in oskrba kunccev zelo preprosti, zahtevata pa red in čistočo, sicer se lahko pojavi bolezen, ki v hipu zdesetka čredo. Posebno nevarna je kokcidioza, ki obsega skoraj devet desetih vseh kunčjih boleznih in ki je že marsikateremu rejcu vzela veselje do reje. O tem pa več kdaj drugič.

Inž. M. L.

Na vrsti je Rakovniško polje

Prva etapa izboljšave zemljišč v Mirenski dolini je končana — Za petino več

TREBNJE — Čeprav komasacije povzročajo spore in oživljajo tleče vaške razprtije, kar občutimo vsi, ki delamo pri teh posegih na zemljiščih, lahko rečem, da sem z doslej opravljenim delom več kot zadovoljen. Res je, da dela ob Jeseniščici in Bistrici nekoliko kasnijo, vendar pa je sedaj veselje pogledati na koruzo, ki raste na nekdanj zamočvirjeni zemlji. Raste pa tudi zanimanje za take posege na drugih območjih,« je povedal dipl. inž. agr. Janko Širec iz KZ Trebnje, ki ima na skrbi izboljšavo zemljišč.

»V prvi fazi smo ob Bistrici ter ob Jeseniščici izboljšali okoli 190 hek-

tarov zemljišč. Dela so veljala 76 milijonov dinarjev, kar pomeni, da smo na enem hektaru porabili manj kot

ZMEDA PRI CENAH

KRŠKO — Pri nas ni nič novega, da sklepamo dogovore in se jih potem ne držimo. Pri odkupu ribeza jih je tokrat poskušala minirati živilsko-predelovalna industrija, ker ni hotela priznati dogovorjene odkupne cene na poslovni skupnosti za sadje, krompir in vrtnine. Pri doleščanju cen je Agrokombinatu povzročila zmedo, vendar se je potem vendarle premislila. Zdaj odkupujejo črni ribez po 270 dinarjev, za rdečega pa plačujejo 40 do 50 odst. manj. Letina je povprečna in pričakujejo, da ga bodo odkupili 350 ton.

ŠKROPLJENJE NUJA

BLANCA — V tej vasi se pritožujejo nad škropljenjem v velikih nasadih jablan sevnškega kmetijskega kombinata. V kombinatu zavračajo nočno škropljenje, kot predlagajo nekateri, saj bi bil hrup ventilatorjev škroplilnice ponoči še bolj moteč. Kmetijski ugotavljajo, da je večina hiš ob nasadih zrasla kasneje in bi se morali stanovalci zavedati, kaj jih čaka. Sajdarji pozivajo na strpnost. Pravijo, da so polne škroplilnice vozili čez naselje le v letošnji deželni pomladi, ko jim je zajetje na Blanci zalila Sava.

Kako ohraniti hmeljišča?

V Loki jih ogroža predvidena elektrarna Vrhovo

LOKA PRI ZIDANEM MOSTU — Hmelj iz sevnške občine dosega v primerjavi s savinjsko žibelko slovenskega zelenega zlata običajno laskave ocene. Tudi letos so kobilice bolj košate kot drugod, bojda zaradi nekaj stopinj toplejšega podnebja.

Razumljivo je, da so zato pri sevnškem kmetijskem kombinatu, v tozdu Proizvodnja, pozorni do posegov ob gradnji predvidene hidrocentrale Vrhovo na Savi. »Energetiki so si rešitev predstavljali na moč enostavno,« pravi direktorica inž. Martina Korjtnik. »Kratkoma naj bi za nekaj deset metrov skrajšali obstoječo be-

tonsko žičnico, kar pa seveda ni mogoče, saj bi se vse drugo podrlo kot domine. Pomeni, da bomo izgubili to hmeljsko površino za veliko let.«

Kmetijski so se obrnili na žalski inštitut za hmeljarstvo in pivovarstvo zaradi dviga podtalnice. Hmelj ima globoke korenine. Pritisk podtalnice — Sava dela tod ovinek — lahko povzroča trohnenje korenin in hitrejšo spiranje gnjil. Kmetijski bodo zato najverjetneje vztrajali pri drenažnem jarku.

Graditelji prve v nizu savskih elektrarn nameravajo prepeljati in nasuti velike količine zemlje. Kmetijski dvomijo, da bodo to izvedli tako skrbno, da se bo na površini zopet pojavila rodna plast. Zato menijo, da bo moralo po Savi preteči še dosti vode, preden bodo takšne površine spet rodne za kmetijstvo. Med kmetijskimi površinami, ki jih bodo na loškem polju pri sevnškem kombinatu trajno izgubili, omenjajo 2,5 hektara.

● Kolikšne so koristi od urejanja kmetijskih zemljišč, je težko reči. Kot so dejali strokovnjaki, naj bi se pridelava povečala za okoli petino. Povečuje pa se tudi interes za kmetovanje, pridelovanje je cenejše pa tudi krajinska urejenost podeželja je boljša.

V trebanjski občini so v preteklih dveh letih opravili tudi agromelioracije na prek 600 hektarih, predvsem v Suhi krajini, letos so v teku dela na več kot 400 hektarih. Vseh teh del ne bi bilo, ko bi jih ne financirala Zveza vodnih skupnosti Slovenije, ki prispeva večino denarja.

J. S.

Brez obrambe bi bilo še huje

Letos izjemno nevihtno vreme s točo — Izstrelili že 3.145 raket

SEVNICA — Odkar imamo protitočno obrambo, pade pa nekaj toče tu in tam, jeza ljudi takoj leti na strelce protitočnih raket in na vse, ki stojijo za to obrambo. Človek je v boju z vremensko stihijo seveda še dokaj nebogljen, odnehati pa ne sme. Letošnje vreme je še posebno muhasto.

»Do 15. julija smo v osrednji Sloveniji v 36 akcijah izstrelili 3.145 protitočnih raket, kar pomeni, da smo že porabili dober del celotne zaloge, ki znaša 3.650 raket. Pomagamo si s trajno zalogo 2.215 raket,« pravi Marjan Zidarič, tajnik območne skupnosti za osrednjo Slovenijo in koordinacijskega odbora protitočne obrambe v Sevnici. Skupaj z severovzhodno Slovenijo so letos izstrelili že okrog 6.500 raket pa tudi lansko leto je bilo dokaj nemirno, čeprav so porabili le 2.500 raket.

A. ŽELEZNIK

Prednost kmetijstvu

ČRNOMELJ — Razvoj kmetijstva in gozdarstva je bila ena najpomembnejših nalog pri hitrejšem in skladnejšem razvoju manj razvitih krajevnih skupnosti v Črnomaljski občini v obdobju 1978—85. Kmetijstvo je bilo med manj razvitimi krajevnimi skupnostmi prednostna dejavnost v Dragatušu in Gribljah. Tako so na dragatuškem polju v začetku preteklega leta začeli s hidro in agromelioracijami. V krajevni skupnosti Griblje so agromeliorirali in strnili okrog 200 hektarov zasebnih zemljišč. Poleg tega so v krajevni skupnosti Adlešiči odstranili kamenje s 15 hektarov, prav tako pa tudi v Novi lipi v vinskih krajevnih skupnosti. V vsej občini, in s tem seveda tudi v manj razvitih krajevnih skupnostih, pa so začeli tudi s sistematičnim pospeševanjem izboljševanja kakovosti gozdov in pogozdovanjem.

Vas še motijo prepovedi izstreljevanja raket zaradi letalskega prometa?

»Letos 29. junija je bila v okolici Kamnika in Domžal toča, ker smo imeli v teh kvadrantih zaporo streljanja zaradi letal. Imeli smo sestanke z zagrebško kontrolo letenja. Moram poudariti, da imajo kontrolorji letenja razumevanje za nas. Do tečaj ne prihaja zaradi potniških, temveč športnih letal. Ti sporočajo svoje leto zadnji trenutek. Tu se bo treba dogovoriti za več reda.«

Kaj pa kakovost protitočnih raket? V Sentjurju je ena naredila pravo razdejavanje na balkonu stanovaljske hiše?

»Padci raket so v zvezi tudi z letošnjo veliko porabo, ki je, kot rečeno, trikrat večja od običajne. V titograjski tovarni smo reklamirali 97 raket. Prva letošnja serija je bila izredno slaba, bojda tudi zaradi gori-

EN HRIBČEK BOM KUPIL...

Ureja: Tit Doberšek

Vrščikanje — krajšanje mladik

Zaradi pogostnih padavin je rast trte letos zelo bujna. Nekateri mladiki so dosegli že takozdano, da jih težko škropimo. Zato bomo letos vrščikali, to je krajšali zelene mladike, prej kot običajno.

Krajšanje bujnih zelenih mladik sodi med redna agrotehniška dela v vinogradu, ki jih opravljamo bolj ali manj pri vseh sortah vinske trte (tudi pri samorodnicah) in pri vseh vzgojnih oblikah. Če tega dela ne bi opravili, bi na trti ostalo veliko preveč listov, ki lahko delujejo tudi neugodno in na škodo aktivnih listov. To je posebno neugodno v krajih z manjšim številom sončnih ur (to velja delno tudi pri nas) in v deževnem poletju, kakršno je letos. Krajšanje zelenih mladik naj zajame vse mladike, ki so zrastle prek mere. Delo opravljamo postopoma, ko mladike dosežejo primerno dolžino, pri čemer nam je merilo opora vinske trte. Pomeni, da vrščikamo mladike, ki so zrastle prek gornje žice nad pol metra oziroma nad kolom.

Med dolžino zelene mladike in količine grozda in odstotkom sladkorja v grozdu obstaja odvisnost, ki je različna pri posameznih sortah trte. Za ohranitev potrebne količine pridelka fotosinteze (sladkorja), moramo pri vrščikanju pustiti ustrezno število zdravih listov na mladiki, da tako ohranimo pravilno listno površino, potrebno za razvoj grozda. V odvisnosti od ekoloških pogojev, lastnosti sort, vzgojne oblike trte in razdalj sajenja moramo pustiti na zeleni mladiki pri vrščikanju 12 do 16 pa tudi več zdravih listov trte. Zato vrščikanja ne smemo opravljati površno, mehansko, marveč z razumom. Delamo počasi in natančno presodimo, koliko mladike lahko odrežemo. Vinska trta ni navadno grmovje, ki ga lahko neodgovorno klestimo brez občutka za pravo mero. Zato vrš-

čkamo (zlasti v manjših vinogradih) ročno s škarijami, pri čemer bomo najlažje presodili, do kod lahko mladiko odrežemo. V večjih plantažnih vinogradih z večjimi razdaljami vrst, n. pr. v Franciji, vrščikajo tudi s posebnimi stroji, ker imajo za to vrščikanje premo delavcev. Toda v tem primeru je stroj le slab nadomestek ročnega dela.

Vrščikamo v drugi polovici julija, ob slabi rasti trte in v sušnih obdobjih pa v prvi polovici avgusta. V vsakem primeru vrščikamo takrat, kadar vrhove mladik napade peronospora. Tako odrežemo napadene del mladike, vinograd pa potem temeljito poškrpimo.

Kako ravnati z zalistniki?

Listi zalistnikov so v drugi polovici leta (od julija dalje) kot mladi listi pri fotosintezi bolj aktivni kot spodnji ostareli listi okrog grozda. Zalistniki pripomorejo pri razvoju zimskih oces na glavni mladiki, vplivajo na debelejšje grozdne jagode in zboljšujejo kvaliteto grozda. Zato zalistniki niso škodljivci (ravbarji) in jih štejemo med koristne zelene dele trte. Zaradi tega dovolj razvitih zalistnikov na glavnih mladikah ne odstranimo popolnoma, marveč jih le skrajšamo na 2 do 3 dobro razvite liste. Z grobim odstranjevanjem razvitih zalistnikov bi poškodovali tudi razvijajoče se zimsko oko v pazduhi lista na glavni mladiki, ker bi sicer naslednje leto (zaradi tega) ostalo gluho (ne bi odgnalo). Tako bomo na 2 do 3 liste prikrajševali le močnejše zalistnike. Izjema so od peronospore napadeni zalistniki, ki jih zaradi bolezni moramo odstraniti. Slabe zalistnike, ki ne kažejo več, da bodo nadaljevali z rasto, pa kar pustimo, saj so dragocen vir fotosinteze. Samo če zalistniki preveč zasenčujejo grozde in gostijo trto, bomo tu in tam odstranili tudi slabše zalistnike. Da grozde bolj odpremo soncu.

DT

Laskavo povabilo

Jedi iz okolice Sevnice v zagrebški mestni hiši

SEVNICA — Zadrufnice iz sevnške občine so lani sodelovale z domačimi jedmi na republiški razstavi cvetja in domačih dobrot v Brežicah. Takrat so padle v oči pridediteljem iz Zagreba in za konec tega meseca so povabljeni na prikaz v samo mestno »viječnico«.

Razstava v tem prostoru bo v soboto, nedeljo in ponedeljek, ko se bodo na Markovem trgu vrstile folklorne skupine v okviru znane mednarodne prireditve.

Inž. Jožica Mlakarjeva, direktorica temeljne organizacije kooperantov pri Kmetijskem kombinatu, razstavo pripravlja v duhu narodnih običajev, n. pr. ob vasovanju, svatbi, rojstvu, trgatvi in smrti. »Zaradi lažjega sodelovanja smo vključili žene z levega savskega brega, predvsem Zabukovje in Blance. Za vsak običaj so značilne posamezne jedi. Tako se na svatbah nekdanj bohotile torte, h krstu so za otroke prinesli hlebčke, botra pa je ženi poklonila kuhano maslo, kuro in vino,« navaja Mlakarjeva. Uvodoma želijo Sevnčanice predstaviti tudi kraj. Pri tem jim bo pomagala velika slika mesta, ki jo je izdelal Mirko Bogovič iz Loke pri Zidanem mostu.

A. Ž.

Teža in debelina Trubarjevega dinarja

Naši zaslužni možje in ženske, znameniti Slovenci in Slovenke, hvaljeni in čaščeni počivajo med platnicami knjig in šolskih učbenikov. Še kar varno in trajno so shranjeni tudi v slovenski kulturni zavesti in spominu, medtem ko nekaterim gmotnim stvarim, povezanim z njimi, običajno ne posvečamo večje pozornosti, o čemer nas prepriča ogled mnogih domov, spomenikov ipd. Ob velikih jubilejih pa se domislamo tudi te plati ohranjanja spomina na naše velike. In ko smo letos ob 400-letnici smrti Primoža Trubarja, očeta slovenske pismenosti in spodbuditelja slovenskega narodnega samozavedanja, marsikaj privlekli iz zaprašenih kamric spomina, izdali več knjig, tako ali drugače povezanih z njim, posneli film o življenju in delu Trubarjevem, povedali in napisali veliko besed in lepih misli, smo se spomnili še Trubarjeve rojstne hiše z njeno neposredno okolico.

Stari Temkov mlin, kot pravijo Raščičani stavbi, kjer je stekla zibel našemu Trubarju, je bil že precej načet od zoba časa in potreben obnove. Odkar so zgodovinarji dokazali, da se je Trubar rodil v tem mlinu ob rečici Rašica, ne pa v Šimonovi hiši na vasi, kot so dolgo bili prepričani, velja zanimanje Temkovemu mlinu. In kaj bi bilo za gmotno počastitev, če uporabimo ta nekoliko nenavaden izraz, primerneje, kot da uredijo Trubarjevino v kulturno zgodovinski spomenik? Obnova mlina in k njemu spadajočih zgradb, žage in gospodarskega poslopja, je stekla lansko pomlad. Ker po rednih potih zbiranja denarja za kulturo ni bilo mogoče zagotoviti sredstva za dokaj drago obnovo, so se domislili na akcijo zbiranja prostovoljnih prispevkov. In tako že od lani teče akcija Trubarjev dinar, na kar nas opominja resni Tru-

barjev obraz s strani dnevnega časopisja in revijalnega tiska ter številka žiro računa, natisnjena pod njim.

Sama zamisel o obnovi in ureditvi Trubarjevine je nekoliko starejša. Ko so leta 1981 slavili 150-letnico Levstikovega rojstva, se je rodila pobuda, da bi bližnjo 400-letnico Trubarjeve smrti počastili tudi z ureditvijo Trubarjevega muzeja v Temkovem mlinu. Ustanovili so odbor, katerega častni predsednik je dr. Anton Vratuša, potem pa je akcija stekla. Vendar ne povsem tako, kot so načrtovali.

Trubarjev gaj, kot pravijo celotnemu kompleksu Trubarjevine, naj bi bil urejen do konca junija, ko je bila v Raščici velika slovesnost na sam dan Trubarjeve smrti. Kljub temu da so v zadnjih dnevih priskočili na pomoč Raščičani in opravili prek tisoč prostovoljnih delovnih ur, da so v najbolj kritičnih trenutkih pomagali tudi delavci laškega lga, se ni posrečilo spominskega kompleksa urediti. Med drugim se je zaustavilo tudi zaradi naših znanih uvoznih spretnosti. Po projektu naj bi bila gornja okna mlina, kjer so muzejski prostori, barvna, s podobami Trubarjevih vzornikov in sodobnikov. Material za takšna okna (izdeluje jih Tomaž Perko) je mogoče dobiti samo v tujini... (No, saj je jasno, kako in kaj.)

Rok je zdaj pomaknjen na 21. september, ko bo na Trubarjevini zaključna slovesnost. Do tega roka naj bi bila urejena spominska in muzejska zbirka, kar je poverjeno Jaru Dolarju, hkrati pa naj bi bili urejeni tudi vsi drugi objekti. V Trubarjevem gaju so namreč tri stavbe: mlin z zgornjimi prostori, gospodarsko poslopje in žaga na otočku ob mlinu. Stavbe so že obnovljene, prav te dneve teče opremljanje spodnjih prostorov gospodarskega poslopja,

kjer bo okrepčevalnica, medtem ko so zgornji prostori gospodarskega poslopja namenjeni manjšim kulturnim prireditvam in občasnim razstavam. Do konca je urejena le žaga, predvsem po zaslugi GG Velike Lašče, medtem ko mlin v osrednji stavbi obnavlja Žito.

Oskrbniki Trubarjevega gaja Andrej Perhaj, Alojz in Ana Žužek, ki te dneve marljivo pomagajo pri urejanju, so povedali, da bo Trubarjevina zanesljivo urejena do določenega roka. »V načrtu imamo celovito ponudbo, v kateri bo seveda vodenje po Trubarjevem gaju, vendar povezano z obiskom ostalih kulturno-zgodovinskih spomenikov v okolici Velikih Lašč. Mislim, da kaj takega pri nas v Sloveniji še nimamo, da gre za, lahko bi rekel, kulturni turizem,« je povedal Andrej Perhaj.

Za plačilo vseh stroškov pa se bo moralo nateči še nekaj denarja. Pomemben delež naj bi dal Trubarjev dinar, se pravi prostovoljni prispevki posameznikov in delovnih organizacij. Denar za ta sklad se zbira na računu krajevne skupnosti Velike Lašče.

»Z akcijo Trubarjev dinar smo začeli že lani,« pove tajnica krajevne skupnosti Janja Pirc. »Prvi prispevek smo zabeležili 14. oktobra, in sicer ga je poslal Stanko Kotnik iz Maribora, ki je podaril 10.000 dinarjev. Akcija ni in ni stekla in do konca leta je prišlo le 16 prispevkov. Letos pa je veliko boljše. Še posebno v zadnjem času teče akcija zelo dobro. V sklad se je letos nateklo že za 7.885.240 dinarjev prostovoljnih prispevkov.«

In kdo so darovalci? Posamezniki iz vse Slovenije, nekaj pa jih je tudi iz zamejstva. Daleč pred vsemi je po višini prispevka dr. Žiga Vodušek, ki je za obnovo Trubarjevine podaril 170.210 dinarjev, med delovnimi organizaci-

jami pa sta največ darovala Kovinska industrija lg 250.000 din in laški lgo 200.000 din. Dobesedno je akcijo Trubarjev dinar vzel Ptujčan, čigar ime raje zamolčimo, ki je poslal en cel dinar.

Poleg teh prispevkov so za obnovo Trubarjeve domačije darovali denar, vendar ne v sklad Trubarjev dinar, še slovenski izseljenci iz Avstralije (850 dolarjev) in tržaški Slovenci, ki so zbrali 5 milijonov lir.

Upati je, da se bo torej nateklo dovolj denarja za ta, to menda lahko rečemo, bolj pomemben spomenik, kot je marsikateri, za katerega ni bilo potrebno takšno zbiranje denarja in »fehtanje«, kot je nedavno akcijo označil nekdo med razpravo o zbiranju Trubarjevega dinarja med člani ZK.

Štirje možje kot stebri slovenskega slovstva stojijo: Trubar, Prešeren, Levstik, Cankar. Kar dvema od njih, Trubarju in Levstiku, je tekla zibel na majhnem koščku naše domovine, v okolici Velikih Lašč. V Raščici se je rodil Trubar, v Retjah Levstik in v bližnji Podsmreki Stritar. Nekateri zato pravijo temu geografskemu trikotniku slovenske Atene. Če vzamemo v ozir še, da je blizu turjaški grad in še nekaj naravnih in zgodovinskih znamenitosti, potem se kar sama ponuja misel o zanimivi turistični poti, ki bi vodila skoz slovenske Atene. Urejeni Trubarjevini s Trubarjevim spomenikom iz leta 1951 (plaketo zanj je izdelal Vlado Štoviček) bi se lahko pridružil še Levstikov muzej (zdaj je na mestu njegove rojstne hiše stanovanjeka novogradnja) in Stritarjev muzej. In še marsikaj drugega bi se dalo urediti, da bi v ta košček Slovenije poromalo še več šolarjev in izletnikov pa tudi drugih turistov.

M. MARKELJ

IZ VESELJA ALI OBUPA?

Imam znanca, velja za popolnoma normalnega in ne nazadnje tudi varčnega človeka, ki je te dni mirno sam sedel v avto, se odpeljal na Bled v elitni hotel Toplice, v tamkajšnjem dnevnem baru popil steklenico coca cole, vžgal avto in se, ne da bi privoščil alpskim prelestnostim en sam pogled, odpeljal nazaj v Novo mesto. Coca cola, bila je res ledeno mrzla, ga je tako stala 5.000 din. Ko so ga vprašali, ali se mu ni malo zavrtilo, je samo odsotno zamrmral: »K vragu, varčevati se ne splača!«

Možak je očitno eden tistih, ki ne verjamejo najnovejši ukrep Mikuličeve vlade glede »politike realnih obresti« v pogojih tako imenovane pospešene inflacije. Z novimi obrestmi na trimesečno ali enoletno vezavo denarja v banki se je ZIS očitno poslovil od doseđanega, vsaj približnega prilaganja obresti sto-

pnji inflacije. Obrestna mera na trimesečni depozit dinarjev se je zmanjšala s 73 na 42 odstotkov (zmanjšanje za 42 odstotkov!), letni depozit pa s 76 na 56 odstotkov (zmanjšanje za 26 odstotkov). Prav lahko je izračunati, da na primer trimesečna vezava dinarjev po novem prinese 2,9 odstotka obresti mesečno, kar je lepo in prav, vendar podatka ne imejte v zavesti takrat, ko berete, da so se cenev juniju glede na maj povečale za 6,3, življenjski stroški pa za 5,8 odstotka. To je namreč dvakrat več kot bodo dale obresti.

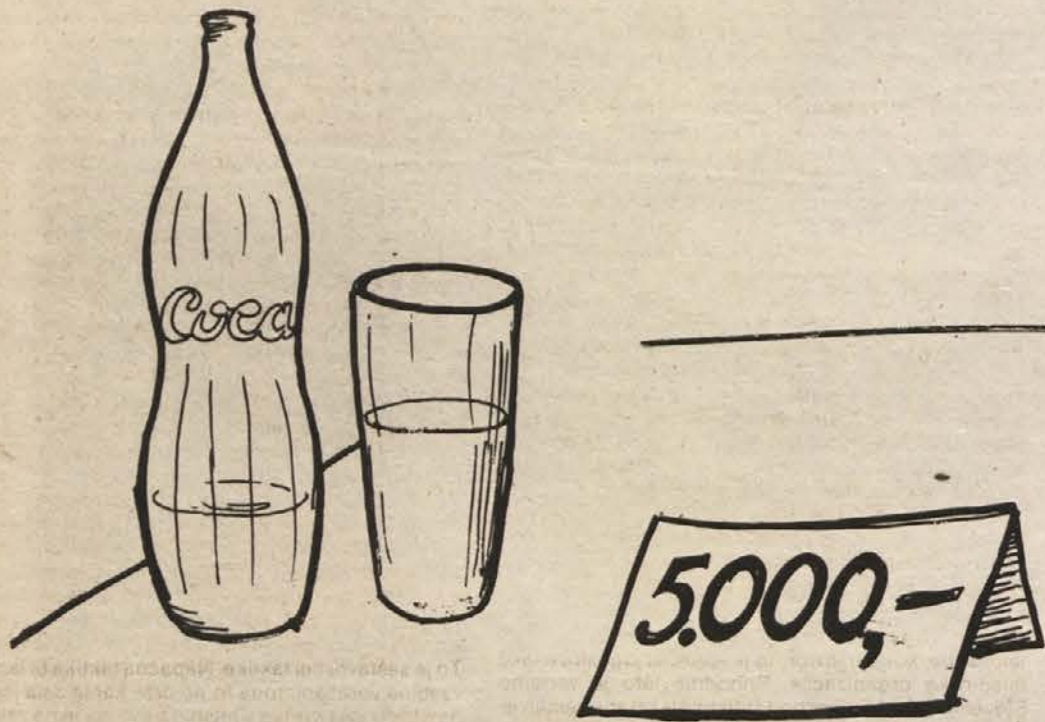
Seveda se zama sprušujemo, kaj so nameravali ali nameravajo tisti, ki so ob uradni 92-odstotni inflaciji predpisali tako smešno nizke obresti, nekoliko laže pa je predvidevati, kaj je bo zgodilo z doseđanjo zelo priljubljeno vezavo denarja na tri mesece in eno leto, varčevanjem, ki je vsaj

skušalo obvarovati prihranke srednjih in revnejših slojev prebivalstva. Domnevamo lahko, da bo zanimanje za to vrsto varčevanja usahnilo, lahko pa se zgodi, da bo še bolj zaživelo bolj ali manj nezakonito varčevanje deviz. V to nas vsak dan prepričuje tekoča tečajna lista. Povečuje se torej prednost deviznega varčevanja na račun dinarskega. Tečajne razlike na račun deviznega dolga varčevalcem bodo še večje, šetelje jih bo plačati.

Najbolj pomembno pa je, da se bo z najnovejšim zmanjšanjem obrestnih mer velik del denarja, ki bi sicer končal v banki in pomagal gospodarstvu in državi, preli v potrošnjo. Ta bo inflacijo še povečala, učinek Mikuličevih realnih obrestni bo najbolj presenetil njihove očete.

Lepo pa bi bilo, če ti očetje takrat ne bi vsega zvržali na ljudstvo, na njegovo malodušje, na izrek, da »naš človek rad zapravlja«. Slednje je sicer res, vendar je treba biti pošten in ugotoviti tudi, ali zapravljamo iz veselja ali obupa.

MARJAN BAUER

mala enciklopedija neverjetnosti

odnega jutra prebudili heme- roidi, ki so ga sicer mučili vse življenje. Med bitko se je veliki vojskovodja zviljal od bolečin v neki kolibi, dajali so mu opij. Vse skupaj ga je tako dotolklo, da ni mogel uporabiti svojih sijajnih intelektualnih sposobnosti. Na to, da bi zajahal konja in neposredno opazoval bitko, ni mogel niti pomisliti.

Neka vas v Walesu v Veliki Britaniji se imenuje Llanfairpwllgwyngyllgogerychwyrndrobwllatysiliogogoch. Na zemljevidih je za ta kraj napisano samo Llanfair-etc.

J. V. Walker, angleški birokrat, visoki funkcionar v ministrstvu zdravja, je apeliral na britanske učenjake (objubil je tudi veliko denarno pomoč), naj izumijo pilulo ali

preparat, ki bi »norenje, ki spremlja puberteto« preložilo na kasnejša leta, da bi mladi ljudje laže končali šolanje.

Med ameriško državljansko vojno je tedanji siamski kralj ponudil Abrahamu Lincolnu, vodji Severa, 50 bojnih slonov, posebej izurjenih za boj proti pešcem.

Znani izrek: »V deželi gluhih je naglušen kralj« izvira iz Nigerije. Od tam je doma tudi modrost: »Petelini se ne bi smeli veseliti, ko vidijo, da sosedovega petelina peljejo pod nož.«

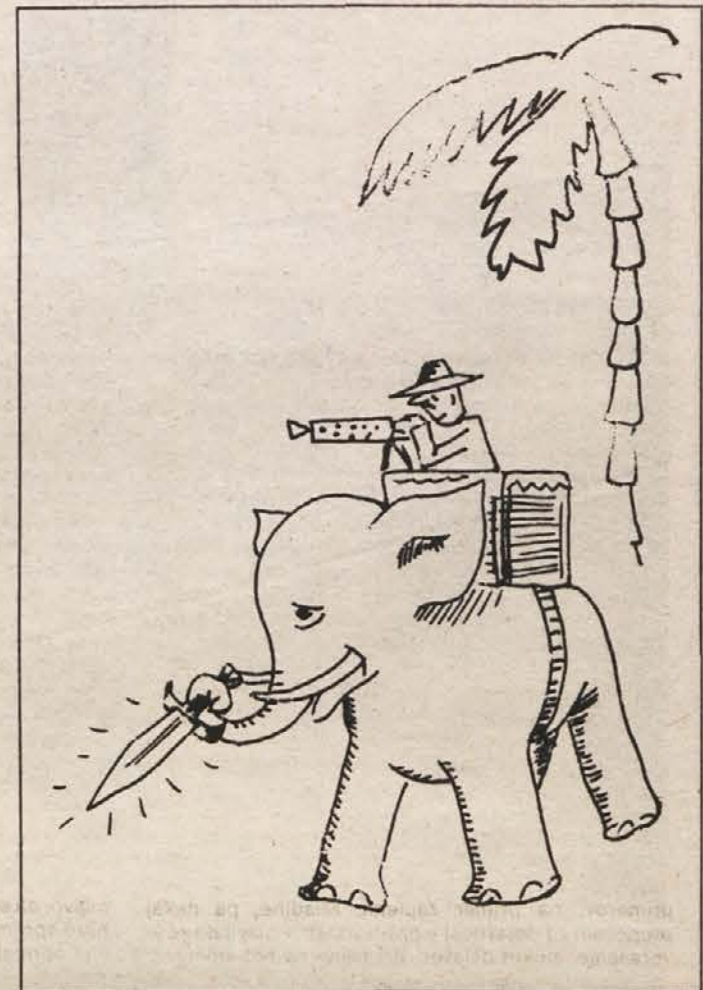
Ne bi se smeli čuditi, da danski nogometaši zabijejo našim vrečo golov. Danska ima 5 milijonov prebivalcev in 12.000 nogometnih klubov z več kot 200.000 registriranimi igralci.

Na Japonskem še vedno veliko dajo na nedolžnost neveste. Zaradi tega izvedejo vsako leto na tisoče kirurških operacij, ki oskrbe neveste z umetnim himnom, ki ga lahko od pravega loči samo strokovnjak.

Ko je mesto New York pred nekaj leti zaradi neznanskih dolgov bankrotiralo, je prišlo na dan, da je leta 1812 New York posodil vladi v Washingtonu milijon dolarjev. Obresti od tega denarja so tolikšne, da zvezna vlada zdaj dolguje New Yorku nič več in nič manj kot 12 milijard dolarjev.

Največja zastavljalnica na svetu je Monte di Pieta, leta 1539 so jo ustanovili franciškani, ki so njeni lastniki še danes. Pred dvema letoma je imela zastavljalnica promet 47 milijard lir. Stranke vsako leto nalože okoli 350.000 predmetov, med njimi je vsako poletje tudi 50.000 krznih plaščev.

V razpravi, ki jo je najprej objavil neki ameriški medicinski časopis, nato pa ponatisnilo na stotine običajnih časnikov, med drugim piše, da je Napoleon bitko pri Waterlooju izgubil samo zato, ker so se mu tistega us-

Kino

ORSON WELLES

Če ste petkov poletni večer preživeli ob televiziji, ste morda videli film Tujec. In če ste ga, vas bo morda zanimalo še kaj več o njegovem avtorju. Toda, boste rekli, ali se da o Orsonu Wellesu sploh še povedati kaj »več«? Redni obiskovalci Kinoteke bodo začeli naštevati antologijske prizore iz Državljan Kanea; drugi, četudi nikoli ne zaidejo v kino, se bodo zagotovo spomnili, da so nekoč slišali o nekem Wellesu, ki je vso Ameriko spravil v panično beganje z radijsko igro Vojna svetov; tretji bodo začeli razpravljati o možnosti filmske uprizoritve Shakespearea in Kafke (in se pri tem seveda oprli na Wellesove filme Macbeth, Othello, Falstaff in Proces); četrti, za katere je filmska zgodovina zgodovina hollywoodskih tračev, pa bodo poskušali prodreti v skrivnosti Wellesovega zakona z Rito Hayworth. In potem se re-

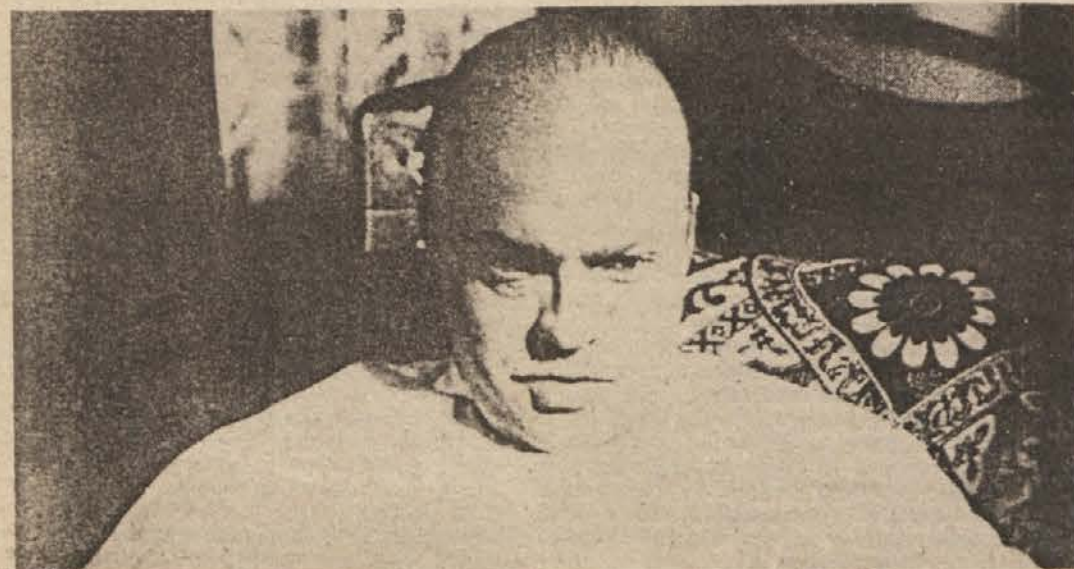
snično lahko še enkrat vprašamo: ali je mogoče o Wellesu sploh še kaj »več« povedati?

Naš odgovor je seveda pritr-dilen, svojo prepričanost pa črpa med drugim iz nekega teksta francoskega avtorja Michela Chiona, ki je preveden v slovenščino izšel v zadnji številki Ekрана in ki se ponaša z angleškim naslovom Orson Welles speaking (Govori Orson Welles). V trenutku, ko se zdi, da o nekem avtorju vsi že vse vedo in da je le še vprašanje trenutka, ko bo postavljen na eno od zaprašenih polio kakega arhiva, je še kako produktivno vstopiti v njegov opus po neki drugi poti, poiskati nove koordinate. Šele novo vprašanje lahko da resnično nov odgovor. In vprašanje, ki si ga Michel Chion zastavlja ob Wellesu je tako, radikalno novo vprašanje. Zanima ga glas v filmu — kot se tudi imenuje njegova programska knjiga (La voix au cinéma) — in če kje, potem ravno pri Wellesu, avtorju, ki pravi, da je skrivnost njegovega dela v tem, da vse temelji na govoru, to vprašanje pokaže vso svojo upravičenost in plodnost vstopa v filmski svet.

Film je po definiciji niz »giblji-vih sličic« in včasih se zdi, da je

zvok oziroma glas nekakšen presežek, ki je zato, da učvrsti videz realnosti, in da se njegova vloga s tem tudi že izčrpa. Toda ob filmih Orsona Wellesa, človeka, ki je prišel z radia, torej govornega medija par excellencce, se ta dozdevek umakne dejstvu, da je prav govor, glas tisti temeljni zastavek, ki nosi njegove filme. Poskusite z vprašanjem o funkciji glasu v filmu v glavi še enkrat preleteti Veličastne Ambersonove, Proces, Zaupno poročilo ali Dotik zla — ne bo vam žal! V močnem, ekstremno potenciranem Wellesovem glasu nasproti nestabilnim, venomer begajočim ostalim glasovom boste morda prepoznali malega Orsona, ki se pri šestih letih igra z lutkami; v razmiku med to enkratno, središčno stabilno točko in vseplošnim gibanjem se vam bo morda porodil odgovor na vprašanje »Kako to, da se v teh Wellesovih filmih vse tako nemogoče hitro dogaja, pa vendar nikamor ne napreduje?«; in nazadnje, morda vas bo to vse skupaj pripravilo do tega, da preberete še kak drug tekst Michela Chiona. To slednje pa bi sploh ne bilo napačno!

STOJAN PELKO

Orson Welles v filmu Državljan Kane

Glasba

ROBERT PALMER

Robert Palmer, 37-letni Anglež, je zelo zanimiva in popularna osebnost današnje rock glasbe. Vse do leta 1974 se je razvijal v Angliji. Igral je v mnogih skupinah in se poskušal z najrazličnejšimi glasbenimi smermi od angleškega, rocka do ameriškega soula in bluesa, vedno pa je interpretiral svoje pesmi na tipično osebni način.

V nadaljevanju samostojne kariere je bil vedno popularen predvsem zaradi svojega artističnega pristopa in nepokorščine tržišču. Tisk je pisal, da mu uspeh pri oboževalkah prinaša le atraktivna zunanost, ne pa kakovost pesmi. V zadnjem času pa mu kri-

tike ne delajo več sivih las. S pesmimi kot Get It On, Some Like It Hot in Communication, še posebno pa z lanskim samostojnim albumom Riptide je namreč doživel izjemen uspeh.

Plošča skupine Power Station je bila prodana v več kot milijon primerkih. Skupino je ustanovil član Duran Duran John Taylor, ki je z ostalimi člani v Power Station posnel glasbo, potem pa Palmerju ponudil vokalno izvedbo pesmi. Čeprav omejen z deloma zaključnim materialom, se je Palmer vrgel v pisanje besedil in petje. Album je doživel zelo velik uspeh. Palmer je potem odbil koncertne nastope zaradi samostojne kariere. Njegovo mesto je prevzel Michael Des Barres, njegovo delo pa je bilo slabo ocenjeno.

Poleg velikega uspeha s ploščo skupine Power Station je Palmer imel korist tudi od poznanstva z basistom in producentom Bernardom Edwardsom, ki ga je angažiral kot producenta svojega samostojnega albuma Riptide, ki je bil objavljen tudi pri

nas. V času priprave albuma je Palmer spoznal pevko Chake Kahn, ki ga je tako navdušila, da ji je ponudil petje v duetu in sicer pesmi Addicted To Love. Ko je bila pesem že posneta, pa so Chakini manageri prepovedali izvedbo, ker bi pevka tako izdala tri plošče v istem času, česar niso imeli za koristno potezo. Tako sta na plošči spremljajoča vokala Fonzie Thornton in Benny Diggs, vokalni aranžma pa je pripisan Chake Kahn. Album Riptide je bil objavljen lansko jesen, prva plošča Discipline Of Love pa je dosegla povprečen uspeh. Šele s pesmijo Addicted To Love, se je Palmer prvič prebil na Top Ten listo plošč ameriškega časopisa Billboard in zaplaval v komercialne vode. Velik uspeh je omogočil Palmerju tudi številne koncerte po ZDA, na katerih mu je uspelo poslušalce spraviti na noge in jih navdušiti z veliko kvaliteto izvajane glasbe. Palmer sedaj pripravlja album s producentom, katerega posebnost je heavy metal rock. Vztraja tudi pri namenu, da bi pel v duetu s Chake Kahn.

»OPET OVI PAMETNI SLOVENCII!«

Za slovensko mladinsko organizacijo in vsi mladi ne smejo biti neprijetni trenutki. Nekateri konkretni pobude (ukinitve člena 133 o verbalnem deliktu, smrtna kazni, možnost civilnega služenja vojske itd.), z odobravanjem sprejete na slovenskem mladinskem kongresu, so doživele tako rekoč popolno nerazumevanje in temu primerne napade na zveznem mladinskem in tudi partijskem kongresu. Eden od komentatorjev je celo zapisal, da je bilo vsaj iz televizijskih poročil videti, kot da je slovenska mladina poleg kosovske iredente glavni notranji sovražnik SFRJ. Po drugi strani pa mnoga pisma bralcev v raznih časopisih v zadnjem času izražajo predvsem strah pred tako jugoslovansko mladino, ki da je leglo dogmatizma, oportunitizma in ideološke inertnosti, namesto da bi bila svež, ustvarjalni veter v družbi. O zadnjih dogodkih okrog slovenske mladine in njene organizacije pa o perspektivah se je z novim predsednikom republiške konference SZSM Tonetom Anderličem za Dolenjski list pogovarjala Zdenka Lindič-Dragaš.

DL: Kaj se pravzaprav dogaja? Od kot tako nerazumevanje, smo si res tako daleč?

Anderlič: »Mislim, da so nastopi na zveznem kongresu odraz jugoslovanske stvarnosti, ekonomske, politične, mladinske, če hočete. Za boljše razumevanje dogajanja bi bilo treba začeti z razmišljanji v slovenski mladinski organizaciji že od okrog leta 1980 naprej, ko je dozorelo spoznanje, da je treba iti naprej od manifestacij, k množični, močni organizaciji, ki bo vključila vse mlade, obravnavala pa vsa vprašanja, da se realno vidi, kje je mesto mladinske organizacije v takšnem gospodarskem položaju. Takrat se o krizi še ni smelo govoriti, ampak so bile motnje, težave in podobno. Mladinska organizacija v Sloveniji je vse bolj odpirala temeljna vprašanja družbenoekonomskega razvoja, ki so družbena in tudi ali še posebno mladinska. Ob pripravljanih planov do 1990 in do 2000 so se odprla vsa vprašanja, še kako pomembna za mlado generacijo, vprašanja prestrukturiranja gospodarstva, zaposlovanja, stanovanske problematike, investicijske politike itd. Običajno pa je bilo, da so se v tem izostrenem položaju v Jugoslaviji nekatera mišljenja ljudi sankcionirala. V Sloveniji je bilo nekaj primerov, na primer zaplet Mladine, pa nekaj prepovedi za dejavnost v naših vrstah. Pojavljalo se je vprašanje, ali kot delavec, državljan ne boš smel reči ali narediti določenih stvari, ker te bodo zaprli. Ob tem pa težimo k sodobni, kulturni družbi, kjer bi moralo biti vedno in povsod edino zavračanje mnenj z argumenti, ne pa s silo. Imamo namreč primere, ko so ljudi sankcionirali, na primer zaradi štrajka metali na cesto, kar so nesprejemljive zadeve. Ne vem, zakaj bi kljub socialistični ekonomiji ne priznali, da so ti štrajki, ali kakor jim že rečemo, in lani jih je bilo preko 120, čisto klasični. Zakaj ne bi pogledali vzrokov? V večini primerov so delavci tako izražali nezadovoljstvo s strukturo vodstva, organizacijo dela, osebnimi dohodki. To, da vodstvo, družbenopolitične organizacije ne zaznajo nepravilnosti in potem sankcionirajo akterje štrajka, je za družbo, ki teži k večji demokratičnosti, čudno, nesprejemljivo. Ko smo vse to tehtali, smo se prepričali, da so vsa ta vprašanja zelo pomembna.«

DL: Slišati je bilo, da so Slovenci speljali razprave k manj pomembnim zadevam, češ da so vse to v sedanjem položaju obrabni problemi. Temu se gotovo da oporekati...

Anderlič: »Nekateri menijo, da so ta vprašanja obrabna. V Beogradu smo se sedaj veliko pogovarjali, kaj so glavna, kaj manj pomembna vprašanja. Če nekdo nima dela, mu je to eksistenčno vprašanje — ob tem morda kaže omeniti, da smo slovenski delegati drezali z opozorili o problemih brezposelnosti, ki je v Sloveniji sicer minimalna — a pomembno je tudi, ali bo uveljavil ideje in zahteve v odprtem sistemu ali pa bo dobesedno zaprt. Kako se jemlje verbalni delikt, je pač stvar presoje. Vprašanje štafete in še nekatera so res bolj postranska, vprašanja štrajka, verbalnega delikta, civilnega služenja vojske, odprave smrtnih kazni pa so zelo pomembna, saj se ne nazadnje povsod postavljamo, da hočemo demokratično družbo. Mislim, da to pravzaprav po svoje potrjujejo tudi številna pisma, ki jih dobivam iz vse Jugoslavije in katerih večina daje popolno podporo našim predlogom na zveznem kongresu. Mislim, da je dobro, da smo to vsaj odprli, jasno pa je, da kongres vsega ne more rešiti, vsaj ne tako zasnovan kongres, kot so naši.«

DL: Med ljudmi je posebno letos, ko se je zvrstilo kar 36 republiških, pokrajinskih in zveznih kongresov, čutili nezadovoljstvo in ne posebno naklonjenost takšnemu zborovanju. Kaj bi se dalo storiti?

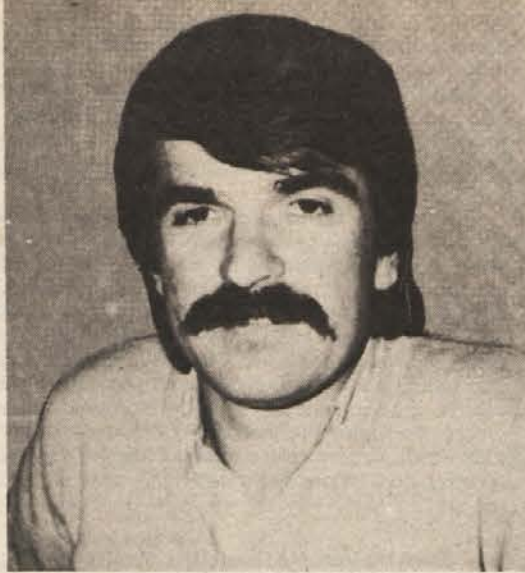
Anderlič: »Čisto preprosto povedano, je ljudem lepših sklepov in dokumentov dovolj. Kongresi, takli kot so, ne zadovoljujejo. Ljudje niso zadovoljni. Mislim, da bi to moral biti barometer za spremembe. Drugo pa je seveda še vprašanje stroškov. Niso majhni, res ne. Poleg tega je vprašanje, ali so potrebni kongresi vseh organizacij na vsake štiri leta na enak način. Odnosi, notranji in mednarodni, se ne zaokrožujejo na štiri leta. Ne nazadnje se sprašujem, kako lahko uveljavljamo sklepe in stališča družbenoekonomske narave, če smo plane sprejeli pred pol leta ob usklajeni akciji z družbenopolitičnimi organizacijami. Kaže, da bi morali prevrednotiti nekatere postavke. Zato mislimo, naj bo kongres po potrebi. Morda se motim, a pri nas izrednega kongresa še ni bilo. V ZSMS smo sicer razmišljali o tem leta 1984. Ali ni bil takrat kongres sindikata zaradi štrajkov in padanja standarda bolj potreben od letošnjega, ki je bil po mojem videnju v sozvočju in v senci drugih? Vsaka organizacija bi morala imeti s svojega področja in vidika stalno iniciativo, nas pa že tradicionalno povozijo čas. Nekaj se melje, prenaša iz organizacije v organizacijo, vozovi pa vozijo mimo.«

DL: Odgovor okrog nerazumevanja in napadov na slovenske predloge še ni zaključen. Kaj se torej dogaja?

Anderlič: »Torej tak način delovanja, kot smo ga v preteklih letih uveljavili v Sloveniji, je dal takšne zaključke, kot so bili sprejeti v Krškem in bili dosti odmevni. Celotno črno na belem je bilo, da bi se morali drugi zgledovati po nas, tudi, kar zadeva potek kongresa. To nam je dalo dodatnega poguma, da gremo z vsem na zvezni kongres, čeprav smo vedeli, kakšno je stanje v zvezni konferenci ZSMJ, kjer pri vrsti zadev, na primer v zvezi z mladinskimi delovnimi akcijami, štafeto nismo mogli nič spremeniti. Ne da bi kaj podcenjeval, ampak na primer štafeta je njihov način dela, v to se razumejo in ne pristajajo na spremembe. V ostalih republikah je izredno prisoten transmisijski odnos od partije do drugih družbenopolitičnih organizacij, ki izvajajo, kar partija reče. V Beogradu smo šli s podobno strukturo vprašanj, kot smo jih odpirali v Sloveniji, torej: razvoj Jugoslavije kot celote in upoštevanje specifike in tem razvoju, odnos razviti — manj razviti, vprašanje razvoja demokracije, predvsem položaja delavcev, nadaljnji razvoj energije v Jugoslaviji, kjer ne gre le za nuklearke, ampak celotno področje, pa seveda vzgoja in izobraževanje, kjer smo ob ponovnih zahtevah po skupnih jedrih skušali nastopiti zelo argumentirano. Odrpili smo vprašanje delovanja političnega sistema, pa tudi, kakšna naj bi bila naša organizacija v prihodnje. Tudi tu smo imeli velike težave. So mnenja, da mora biti ZSMJ enotna, monolitna, bil naj bi demokratični centralizem kot v ZK, in ostro zavračanje vseh idej o gibanjih, ki pa so že realnost, posebno v Sloveniji, in tudi drugje, na primer v Zagrebu, na Reki itd. Mi smo prišli v Beograd s to realnostjo in bili v manjšini ter ostro zavrnjeni. Gibanja so zanje nekaj tujega, sovražnega. Vsi so zagotavljali, da se da v obstoječi organizaciji delati vse. Razumem, da so nekje proslave in podobno glavna dejavnost, ni pa razumljivo, da ne dopuščajo ničesar drugega, kar je v drugih okoljih kot rezultat razvoja. Pri ekološkem gibanju v Sloveniji na primer ni vprašanje kopija zahoda, ampak gre za stopnjo družbenega razvoja, ko je dozorelo spoznanje, da so Kidričevo, Jesenice, JE prvič zelo dragi in lahko pomenijo naš zlom, drugič pa ekološko zelo nevarni. Razvoj v Sloveniji je prišel tako daleč, da se ta vprašanja morajo odpirati. Najlaže je seveda ob tem nabiti etiketo, da je to kopija gniloga kapitalizma. Jaz mislim, da so to normalno dozorele zadeve.«

DL: Gibanje s tem, ko so bila zavrnjena na zveznem mladinskem kongresu, gotovo ne bo konec. Pričakovati je verjetno celo širitev, prostorsko in problemsko, takih ali podobnih oblik delovanja med mladimi in v ostali javnosti. Kako ravnati?

Anderlič: »Pri nas, v Sloveniji, je že samo po sebi umevno, da se lahko zbere skupina ljudi okrog določenega problema, npr. okrog Mure, se organizira, zahteva pojasnila od strokovnjakov. Pred leti je bilo drugače. Neki, lobi' je rekel, da neka tovarna bo, stako in tako tehnologijo, in tako je tudi bilo. Danes lahko pride do prevrednotenja konkretnih programov. Šele, ko se neki narod osvesti in zahteva, da se dela drugače, je to možno, namesto da bi se že tisti, ki odločajo o našem, odločili za najboljšo, najsprejemljivejšo rešitev. Meni se kot občanu zdi čudno in nesprejemljivo, da se da projekt Mura, pripravljani dolga leta, na hitro spremeniti v sprejemljivejšo varianto. Če je to za nas normalno, ni pomembno, kako interesi prihajajo na dan, ali prek organizacije, društva ali prek skupine državljanov, ki se organizirajo okrog problema, ki je zanje zelo pomemben. Ta država, ta sistem mora biti pripravljen prisluhniti mnenjem in zahtevam in jih ar-

gumentirano zavrniti, če so škodljive. Ni skrivnost, da družbenopolitične organizacije ne znajo ali ne zmorejo vedno odgovoriti na izzive, ki jih prinaša razvoj. Gibanja so bila v Beogradu zavrnjena, s tem je bila zavrnjena realnost in zahteve po neposredni demokraciji. Kljub delegatom imamo namreč v marsičem posredniški sistem in nekatere reči se ne dajo izpeljati. Mladinska organizacija je tudi poklicana, dolžna, da omogoči izražanje mnenj vsem mladim, da v ta sistem pripelje najširši krog mladih, ne pa le neko elito. Vprašanje je, ali sedanja organizacija to res omogoča. Dejstvo pa je, da se te zadeve sedaj odpirajo, politizirajo in propagirajo naprej, o njih razpravljajo delegati, ki so bili v Beogradu, novinarji, velik del demokratične javnosti. Mnoge stvari se pri tem tudi povsem napačno predstavljajo. Nikjer ni bil govor o ukinitju JLA, o teritorializaciji JLA po republikah, o takojšnji ukinovitvi smrtnih kazni itd. In zanimivo je, da so nas predstavniki JLA podprli, da je treba te stvari široko strokovno videti. Najbolj grozno na kongresu je bilo to, da so se vsi vesekoli pozivali na odprtost, demokratičnost, takoj, ko je bila prebrana peticija o štafeti, pa je nastala blokada, češ, to je slovenska zahteva, in nobene pripravljenosti ni bilo več za resnično poglobljene razgovore in razmišljanja.«

DL: Slovenska mladina se že nekaj let ne strinja s takšno organizacijo štafete in dneva mladosti, a vsa mnenja in pobude glede tega so ostro kritizirane, češ, pozabljate Tita. Ostali del Jugoslavije to očitno hoče imeti, pa naj stane, kolikor hoče, in naj bo, kakršno že je. Zakaj tako? Kako bo slovenska mladinska organizacija ravnala v zvezi s tem v bodoče?

Anderlič: »Videti je, da je štafeta globoko zakoreninjena v njih in da jo podpira tudi ostala politika. Nam je nerazumljivo predvsem to, da se tam na stadionu zaklinjajo, da ne izkoristimo prilike, ko so milijoni oči uprte tja, da bi povedali probleme in zahteve mladih. Pa je samo v Beogradu nekaj stotisoč brezposelnih. Malo telovadbe, končni govor, to je realnost jugoslovanske mladinske organizacije. Prihodnje leto je verjetno Slovenija na vrsti za odhod štafete. Nekaj sprejemljivega bomo morali narediti. Kompromis sicer nikoli ni dober, vendar pa je vsa Jugoslavija zgrajena na kompromisih. Zelo težko je pričakovati, da bi lahko kaj bistveno spremenili, posebno še, ker bomo sedaj pri-

vsem, kar bomo naredili, pod dvakrat bolj kritično lupo in ker nam že tako in tako očitajo težnje po odcepitvi in podobne neumnosti.«

DL: Pred zveznim kongresom so bili objavljeni prvi rezultati raziskave o mnenjih jugoslovanske mladine, ki niso posebno spodbudna. Raziskava je pokazala, da so pravzaprav najbolj kritični do stanja pri nas slovenski mladinci, ki jim gre relativno najbolje v Jugoslaviji. So res take razlike v razmišljanjih mladih ljudi v Jugoslaviji?

Anderlič: »Ko bo obdelava raziskave končana, bodo rezultati še bolj grozni. Spričo specifičnega položaja v Jugoslaviji so tudi vrednostne orientacije zelo različne. V Sloveniji je prevladalo spoznanje, da je odvisno od tega, koliko se bo republika sama sposobna vključiti v dogajanje, dogovarjanje, kako bo šlo naprej. V Sloveniji je tudi očitno, da je politizacija posameznega vprašanja bistveno drugačna kot v ostalih delih Jugoslavije, vključno z odnosom do ZK in željo po vstopu vanjo. Raziskava je odgovor na to, kar se v Jugoslaviji realno dogaja. Stalno poudarjanje, da mora biti Jugoslavija enotna, edinstvena tako v opredelitvah kot v pragmatičnem nastopanju, je zgrešeno. Tendence, da moramo biti enaki v revščini — te zahteve so realne — tudi v Jugoslaviji ne bodo zdržale. Ne priznavanje specifike različnih razvitih področij škodi. Rešuje nas lahko poznavanje razlik, pripravljeno na priznavanje razlik. Enotnost v različnosti ne pomeni enakosti v razvoju, razmišljanju itd. V tem delu bi lahko govorili tudi o ekonomski izvisti. Ker imamo za sosedo Italijo in Avstrijo, nas sedaj na primer etiketirajo s,švercerji'. A če bi šli pogledat, bi rekel, da Slovenci sploh nismo glavni pri prehodnih teh meja. Etiketirajo nas, da smo narod inženirjev in izobražencev, kot da je to nekaj slabega. Realnost moramo priznati, če hočemo vzpostaviti v Jugoslaviji normalne odnose, kar bo garancija za nadaljnji skupni razvoj v tej skupnosti.«

DL: V iskanju razlogov za dogodke v Beogradu se pojavljajo tudi razmišljanja, da ste slovenski mladinci s predstavljanjem svojih pobud morda ubrali napačno taktiko. Je res tako?

Anderlič: »Taktika bi morala biti le vsebina vprašanja. Naša ocena, da se bodo ljudje pripravili pogovarjati o nekaterih stvareh, je bila v enem delu preoptimistična. Mi smo ocenili, da je stopnja demokracije taka, da se bo dalo pogovarjati o kateremkoli vprašanju, da je mlad človek odprt, da ne kalkulira in da je kongres možnost za to, da se vprašanja prediskutirajo. S preračunano taktiko bi lahko dosegli, da bi vse ideje sprejeli — od nekaterih bi morali mi odstopiti — da bi imeli enotno, krasno resolucijo in da bi kongres zaključil s pesmijo in kolom kot vse dosedanje. Politična stvarnost pa bi se še bolj razdvajala, kot se. Ta kongres je pomemben vsaj zato, ker so se stvari odprle. Prepričan sem, da se bo o vprašanih nerazvitosti sedaj drugače razpravljalo, prav tako o nekaterih drugih vprašanih. To bo prispelo k večji demokraciji. Ob tem bi rekel še to, da smo pred letom in pol vsi brez besed sprejeli enotno platformo za kongres ZSMJ in za vse druge kongrese in v njej so bila zapisana vsa vprašanja, tudi gibanja. Mislim, da moramo naprej z vsemi temi ljudmi neposredno delati, o vseh vprašanih se moramo pogovarjati in jih razčističevati, čeprav je včasih tudi težko, ker takoj slišimo »opet ovi pametni Slovenci!«. Toda to je edini način, da si pridemo bliže. To je sestavni del taktike. Napačna taktika bi lahko bila vsebina vprašanja, toda to ne drži, kar je dala jasno videti tudi naša partija. Dejstvo pa je, da je na primer pri čl. 133 zadeva v Sloveniji zrela za ukinitev, v Jugoslaviji pa morda res ne. Vsa vprašanja pa je treba široko odpreti in jih razdelati.«

DL: Letošnje volitve oziroma priprave nanje so precej razburkale vsaj del javnosti, tudi mladinske. Imeli smo polna usta demokracije, potem pa se novinar Mladine znajde na sodišču, ker je hotel javnosti povedati, zakaj se ne strinja z neko kandidacijo za visoko funkcijo. Še so tudi precej mimo zahtev, ki so v javnosti vse pogostejše, naj bi na odgovornih položajih ne bili ljudje, ki so nas pripeljali v krizo. Zakaj tako?

Anderlič: »Okrog instituta varovanja najvišjih državnih osebnosti bi rekel, da smo imeli do leta 1974 enega takega človeka, z novo ustavo, posebno pa po Titovi smrti, se je to zelo razširilo. Tu se vidi, kako se naša družba (ne)demokratizira. Gre nazaj. Pri letošnjih volitvah so nekatere stvari vendar šle naprej, se demokratizirale. Marsikaj je bilo predmet razprave, pri nekaterih kandidatih pa so se zadeve res zelo hitro zaključile. Mi smo se zavzemali za neposredne volitve tudi za najodgovornejše funkcije, seveda naj bi pripravili ustrezne obrazložitve oziroma utemeljitve. Prav gotovo je vsakemu človeku pomembno, kakšnega predsednika vlade bo imel. Letos se je bolj gledalo, koliko je kdo že uveljavljen, zato v najvišjem vodstvu tudi ni nekih novih imen. Pri nekaterih bi ugotovili, da so bili na krmitu v obdobjih največjih uspehov in največjih neuspehov. Morali bi praktičirati institut utemeljitve kandidata, stalno preverjanje. Tega pa ni bilo oziroma le na koncu v majhni meri. O konkretnem primeru Mastnak bi rekel to. Če spada razprava ali pisanje v čas najširših razprav o kandidatih in če so dejstva točna (to je stvar presoje javnega tožilca, v to se ne bi hotel spuščati), ne more zapasti pod kazensko odgovornost. Če se to zgodi, potem je vprašljiva demokratičnost vseh volilnih postopkov. Mislim, da je oportunitizem, če imaš podatke, če poznaš stvari, pa tega ne poveš, ampak se strinjaš v vsem z vodstvom ali večino.«

DL: Kako boste v republiški konferenci sedaj delali naprej, predvsem glede na to, da so za vodstvo slovenske mladinske organizacije zavezujoči in sklepi republiškega in zveznega kongresa?

Anderlič: »Za Krško nam očitajo, da je to bil kongres socialdemokracije. A kaj pa je poslanstvo mladinske organizacije v tej družbi, kot da se bori za bolj humane, človeške odnose, za normalno zadovoljevanje učnih, življenjskih, socialnih potreb mladih? Ravno skozi odpravljanje zastojev v družbenoekonomskih odnosih bomo dosegli boljše položaje. Zato je osnovna naloga spreminjanje teh odnosov, s tem da se zavzemamo za več znanja, drugačne tehnološke rešitve. Status quo, ki je nekaterim preveč všeč, nas samo vleče dol.«

Vprašanje je, kako z neko realpolitiko odgovorjati na vse izzive, vprašanja pobude. Tu je pomembno, da znamo oceniti, koliko se da v določenem trenutku doseči, kar je sicer vprašanje, če ni to na določenem nivoju oportunitizem. Normalno in nujno je, da bomo sledili vsem zahtevam mladih, jih uveljavljali v svojem delu in v SZDL kot osrednjem mestu, kjer mislimo, da se morajo zbirati in razčističevati tudi vsi interesi mladih in se potem uveljavljati prek celega sistema, tudi sisov. Organizacijo moramo razviti tako, da nam bo uspelo zbrati in osmisliti pojavljajoče se interese, če naj bo samostojna in se razvija naprej. Bojim se, da smo prevečkrat usklajevali le mnenja forumov, vpliv ljudi pa je bil hudo majhen.«

PO SLEDI DOŽIVETIJ

Z današnjim dnem začnemo na sredinski strani Dolenjskega lista objavljati povest Umirajoča domačija, ki jo je napisal Ignac Jereb. Povest je njegov literarni prvenec, s katerim je uresničil svojo dolgoletno željo napisati in zapisati bridke in vesele dogodke, katerih priča je bil ali slišal o njih pripovedovati, zapisati svoja številna izkustva, a vse to seveda preoblikovano po načelih pesniške svobode. Čas in potreben mir za pisateljevanje je našel šele pred leti, ko je končno le sedel za mizo in napisal prve krajske zgodbe. Iz posameznih zgodb se je kar sama rodila povest, značajni in usode ljudi so se križali, prepletali in jasno je postalo, da zgodbe spadajo skupaj. Strnila se je daljša pripoved Umirajoča domačija.

Rokopis Jerebove povesti smo dobili na naše uredništvo. In ker so naši bralci v nedavni anketi pokazali zelo veliko zanimanje za podlistek, smo se odločili, da Jerebovo povest natisnemo. Še pred natisom pa smo se pogovorili s piscem Umirajoče domačije na njegovem domu v Koroški Beli pri Jesenicah. Pod zelenim zastorom listov, ki oklepajo senčnico na vrtu, je pogovor tekkel o življenjski poti našega pisatelja in o njegovi povesti. In medtem ko je z ene strani dihal spokoj visokega hriba in gozda, so z druge udarjali glasovi z gradbišča nove jeseniške železarnice. Bilo je, kot bi se staro in novo, narava in tehnika srečali ob piščevem domu v otipljiv simbol vsega tistega, o čemer Jereb tudi piše v svoji povesti.

— Živite na Gorenjskem, dogajanje vaše povesti pa teče v Ribniški dolini. Kaj vas veže z Dolenjsko?

«Od tam sem doma. Po roku nisem Gorenjec, čeprav živim na Koroški Beli že skoraj deset let. Rodil sem se leta 1921 v Žiberšah na Notranjskem, a še isto leto se je družina preselila v Kočevje. Oče je bil namreč rudar. Tako sem otroštvo in mladost preživel v dolenjskem koncu Slovenije. Zgodaj sem izgubil mamo, star sem bil le 12 let, ko je umrla. Ker ni bilo pra-

vih možnosti za šolanje, sem po osnovni šoli začel kot navaden priložnostni delavec pri skupini električarskega mojstra. Tisti čas so elektrificirali kraje po Kočevskem in dela je bilo dovolj. Ob delu sem se izučil in kmalu sem lahko samostojno opravil električarska dela. Malo pred vojno sem se zaposlil v kočevskem rudniku in postal vodja električarske delavnice.»

— Predvojne razmere, gospodarska kriza, izseljevanje, izkoriščanje proletarcev in kmetov, vse to se je odrazilo v vaši povesti. Ste to doživljali na lastni koži?

«Marsikaj sem doživel sam, še več pa sem slišal od drugih. V rudarski koloniji sem živel med čudovitimi ljudmi. Poznal sem vse stare ljudi, ki so bili pravi živi arhivi kočevske zgodovine. Veliko ljudi pa sem spoznal potem, ko sem napeljeval elektriko od Koblarjev do Livolda. Bil sem skoraj v vsaki hiši, spoznal vse, od revežev do najbogatijih uradnikov na Kočevskem. A tudi potem, ko sem delal v rudniku, sem se srečeval z ljudmi. Mnogi so prihajali v delavnico, sam pa sem se rad družil z njimi.»

— Živeli ste torej med proletarci, kmeti in polproletarci. Ste približe spoznali tudi delavsko gibanje?

«Seveda. Bil sem najmlajši član delavskega kulturnega društva Svoboda, leta 1937 sem postal skojevec, leta 1940 pa sem bil sprejet v partijo. Moja

delavnica je bila nekakšno križišče političnega delovanja v rudniku. Ko se je začela vojna, smo v delavnici skrbeli za strelivo in drug tehnični material za prve diverzantske skupine. Leta 1942 sem bil izdan in potem sem moral na težko pot v zapore in taborišča.»

— V povesti ste dogajanje med vojno posvetili precej prostora. Toda pravi propad začne kmetija, ki jo opisujete, doživljati šele po vojni, ko je bila neposredna nevarnost od okupatorja odstranjena. Precej kritično opozarjate na neposlus za kmeta, na uničevanje plodne zemlje, propadanje hrbovskih kmetij, na uničevanje gozdov. Ste tudi vse to doživljali na Dolenjskem?

«Da. Po vojni sem pomagal obnovljati porušeni rudnik in bil med prvimi tremi pohvaljenimi, potem pa sem se preselil v Ribniško dolino, kjer sem si ustvaril družino. Zapregli so me v vse mogoče funkcije: prek deset let sem predsedoval KO SZDL Bukovica, bil sem občinski odbornik, pomočnik knjižničarja, postal sem prvi predsednik nove krajevne skupnosti Bukovica in to ostal, dokler se nisem izselil. Tudi zaradi vseh teh funkcij sem imel veliko stikov z ljudmi, obiskal sem vse odročne vasi, posedel z vaščani, moževal z njimi in tako slišal marsikaj, od grenkega do vselega. Seveda sem tudi sam opazal, da se kmet mnogih težav, s katerimi se je otepal že pred vojno, po vojni ni rešil. Opažal sem tudi, kako brezvestno je naša družba začela

uničevati plodno zemljo, kako se uničuje narava. Videli sem brigade, ki so po vojni rušile cele komplekse gozdov, da je bilo videti, kot bi jih uničil lubadar. Kmet pa je prej tako varoval gozd! Videli sem tudi, kako se bohoti prikrajčanja. Vse to se je kopičilo v meni kot spoznanje in izkustvo.»

— Kaka to da niste že prej pisali in izpovedali svojih bogatih izkustev in vedenj?

«Vedno sem imel preveč drugega dela. Politično in kulturno delovanje, služba, vse to mi je jemalo ves čas. Ko sem se preselil na Gorenjsko, mi je veliko časa vzela gradnja hiše. Vse, kar se le da, sem naredil sam. Od temeljev do strehe sem jo pozidal. Pri meni ni bilo obrtnikov. To vse zahteva veliko časa.»

— Hiša je dograjena, otroci pri kruhu. Z ženo živita mirno upokojsko življenje. Zdaj pač imate čas za pisanje?

«Imam. A še vedno ne toliko, kot bi želel. Še dosti je opraviti na vrtu, pri hiši. Toda ko sedem za mizo, pridejo k meni spomini in izkustva. Ljudje, ki sem jih poznal, prisedejo v misli k meni in mi pripovedujejo. Ko pišem, živim s svojimi junaki. Res da nimam veliko šol, a vedno sem rad bral. Knjiga je bila zmerom moja velika prijateljica. Še posebno rad sem bral naše klasične, Jurčiča, Bevka, Finžgarja, pogledal pa sem tudi v 'višjo' literaturo. Ti so bili tudi moji učitelji pri pisanju. Sicer pa pišem, kot mi narekuje moja pisateljska žilica.»

— Je osnova vseh dogodkov, o katerih govori vaša povest Umirajoča domačija, resnična?

«Da. Vse, o čemer pišem, se je v bistvu zares dogodilo, le da sem dogodke svobodno preoblikoval. Spremenil sem imena, osebe, združil značaje, povezal krajevno in časovno odmaknejše dogodke, a v bistvu gre za resničnost, kot sem jo sam spoznaval. Ne gre za izmišljotino!»

— Osrednji lik vaše pripovedi je stari Osojnik, kmet na hrbovski domačiji. On doživi, kako gre trdna kmetija počasi k zlu. Vam je ta lik še posebej pri srcu?

«Starega Osojnika sem pri pisanju najgloblje doživljal. On je nosilec vseh tistih vrednot, ki jih je čas bolj ali manj povozil. Ta možakar je star poštenjak, delaven in zaveden človek, trdna osebnost, kot so nekateri bili včasih. Z njim propade kmetija, propadejo vrednote in ves nekdanji svet.»

— Prva vaša povest je končana. Boste še kaj napisali?

«Se, če bom utegnil. V meni je živa pisateljska žilica. O Kočevski je tako malo napisanega, jaz pa bi rad napisal čimveč, da dogodki ne ugasnejo v pozabo. Najbolj pa me seveda zanimajo usode ljudi. V njih se kaže resnica tega življenja. In ko pišem, pravzaprav delam nekakšen obračun z življenjem... Še bom pisal.»

M. MARKELJ

Poletno potepanje

KOČEVSKI ROG JE ŠE ZAKLADNICA ZDRAVJA

Pred tedni so mi ljudje povedali, da živi v divjini na Kočevskem Rogu, v opuščeni stavbah, čudak, ki nabira zelišča, jih suši, predeluje v zvarke, mešanice in maže.

Nekaj dni kasneje mi je telefoniral Stane Erjavec, predsednik Društva zeliščarjev Ljubljana, in me povabil na delovni izlet društva na Kočevski Rog. Med izletom se je izkazalo, da je tisti čudak, ki živi v divjini in nabira zelišča, prav Stane Erjavec, po rodu Dolenjec, rojen na Ljubnu pri Uršnih selih. Vendar naj opišem ta zanimivi izlet, na katerem sem doživel, videl in slišal mnogo nenavadnega, po vrsti, kot je vse potekalo.

V Kočevju se je tisto soboto zbralo okoli 30 zeliščarjev in njihovih svojcev iz vse Slovenije. V Podgorški ulici v Kočevju nam je predsednik Erjavec najprej pokazal destilarno eteričnih olj in razložil:

«Eterična olja kuhajo iz smrekovih iglic. Postopek je podobna bolj natančen, kot pri kuhanju žganja. Olje sem začel kuhati, ko sem bil hudo bolan in mi zdravniki niso vedeli več pomagati. Danes sem spet popolnoma zdrav. Eterična olja so naravni antibiotik in ne-

nadomestljivo zdravilo za mnoge bolezni, predvsem dihal. Le višje razvite rastline vsebujejo eterična olja.»

Erjavec je povedal, da se za njegovo eterično olje, pa tudi za druga naravna zdravila, zanima več učenjakov. Med drugim je omenil prof. dr. Petra Bohinjca in Pavlovski inštitut iz Moskve, ki je njegova olja analiziral in ugotovil, da v njih ni škodljivih snovi, seje ne vsebujejo bakra. Povsod namreč ta olja kuhajo v bakrenih kotlih, on pa v kotlih iz nerjaveče pločevine.

Nato se je zeliščarska kolona osebnih avtomobilov ustavila pri Trnovcu ob vznožju Roga, kjer so udeleženci izleta pod strokovnim vodstvom nabirali zdravilna zelišča, predvsem šentjanževke, dobro misel, materino dušico, rman, lakoto in še nekatere, pa tudi jagode, gobe in celo prve maline.

Erjavec je udeležence izleta podučil, da je območje Roga še najmanj onesnaženo in so zato tu nabrana zelišča najboljša kakovosti. Ne vsebujejo škodljivih pramesi, ki se jih navzamejo zelišča ob avtomobilskih cestah in v bližini industrijskih središč.

ČLOVEŠTVO SE BO IZTREBILLO BREZ VOJNE

«Zeliščarji smo borci za zdravo okolje, za čisto naravo. Z žalostjo opazujem Krim, ki umira. Na Rogu pa imajo jelke še vedno veje do tal in to pomeni, da so še zdrave. Če bomo zastrupljali okolje, se bo človeštvo iztrebilo brez vojne.»

Posebno je opozoril, da je za zeliščarja, pripravilca raznih zdravil, najpomembnejše, da dobiva (od nabiralcev) res neoporečna zelišča. Zeliščar si ugled lahko razmeroma hitro pridobi, še hitreje pa si ga zapravi, kar se je nekaterim že primerilo.

Povedal je še zanimivost. Pred stoletji so edino neke v Bosni uspešno zdravili tuberkulozo, ki je še pred pol stoletja veljala za neozdravljivo. Na tem območju v Bosni so ovce krmili le z vejami jelke in potem dajali bolnikom piti mleko teh ovac.

Stane Erjavec je izletnikom pokazal tudi «kraljico Roga» (najdebelejšo jelko), pragozd, ostanke Auerspergove žage (ki je imela kar 23 gatrov in je bila leta 1931 na srečo ukinjena, sicer bi se Rog spremenil v Kras), položili pa so tudi šopke cvetja na grobišče bol-

nišnice Pugled, kjer so Nemci leta 1943 pobili 28 težkih, nepokretnih in neoboroženih ranjencev.

ZELIŠČNO KOSILO

Pri opuščeni roški žagi blizu vrha Roga nas je čakal čaj in potem kosilo. Oboje je po svojem receptu skuhal znani zeliščar Ivan Maršič s Škofljice, po rodu s Kočevske.

Zeliščni Maršičev čaj ni bil sladkan, a si ga je vsak lahko osladil z medom. Na vprašanje, kaj meni o sladkorju, je zeliščar Ivan Maršič povedal, da je sladkor trup dvajsetega stoletja.

Kaže, da Maršič nekaj podobnega meni tudi o soli, saj je bila tudi njegova zeliščna enolončnica — v kateri sta bila tudi pšenica in proso — neslana. Vendar smo udeleženci izleta pridno posegali po soli in jed solili, nakar je imela zelo dober okus.

Društvo zeliščarjev je poskrbelo tudi za brezalkoholne pijače, na voljo je bilo kar 12 steklenic radenske. Že proti večeru se je izkazalo, da manjka le dva deci radenske, polokal pa jo je neznan storilec. Pač pa je bila hitro prazna pletenka domačega vina, ki je po nekakšni nerodnosti tudi zašla sem. Ko sem Ivana Maršiča zaprosil za komentar o tem, je kratko odvrnil: «Narobe svet!»

Po kosilu sta Stane Erjavec in Ivan Maršič razlagala pomen in zdravilno vrednost posameznih zelišč, posebno še tistih, ki smo jih tistega dne nabrali. Od splošnih navodil naj zapišemo, da je treba zelišča nabirati v času njihovega cvetenja in da jih je potrebno sušiti v senci (le koprivo na soncu), najbolje obešene na vrvcu.

MAMILO MED KOPRIVAMI

Zeliščarji so pri nekdanji žagi na Rogu, v vrtačah, kamor so pred 55 do 100 leti odlagali žaganje, odkrili več nasadov indijske konoplje. O najdbi so obvestili postajo milice v Kočevju, vendar do časa, ko so tam poročamo, še niso odkrili «lastnikov» konoplje.

Indijska konoplja je bila zasajena na mnogih manjših gredicah, da bi tako ostala skrita med ostalim rastlinjem, ki tu divje raste, najpogosteje kar med koprivami. Zeliščarji so najdbo prijavili miličnikom tudi

zato, da ne bi padel sum nanje, da jo sade oni. Opuščene objekte pri nekdanji žagi namreč uporabljajo za sušenje in shranjevanje zdravilnih zelišč.

Seveda pa so zeliščarji čakali tudi, da bi se pojavil «lastnik» indijske konoplje, a so čakali brez uspeha. Pravzaprav se je neki avto ustavil, a ko so se mu hoteli v mraku približati, je odpejal.

Na postaji milice v Kočevju smo zvedeli, da bodo indijsko konopljo, ki vsebuje mamilo, uničili.

Med udeleženci izleta zeliščarjev je bila tudi Milka Koprivica, radiostezistka iz Ljubljane. O njej so časopisi v zadnjem obdobju večkrat pisali. Prav ona je namreč zelo natančno napovedala, kjer je potrebno iskati nekatere izginule ljudi in tam so jih nato tudi našli. Začelo se je z izginulim helikopterjem teritorialne obrambe, katerega razbitine in žrtve so našli na Rezinskem vrhu v ribniški občini. Izginule bi našli mnogo prej, če bi upoštevali navodila Milke Koprivice.

Povedala je, da ima rada Dolenjsko in da je prve pa tudi večje uspehe dosegla prav na našem območju (Rezinski vrh — helikopter, Otok pri Metliki — izginula ženska).

Zatrdila je, da je iskanje s pomočjo rogovilic — »rašelj» zelo naporno in izčrpavajoče. «Biti moraš zelo spočit, da preskočiš iz zavesti v podzavest,» je dejala Koprivica in dodala, da poizkus ni uspešen, če je utrjena in da je zaradi napore pri enem doživela celo manjši srčni napad. Doslej je uspešno rešila devet primerov. Vse namerava opisati v knjigi. Žal ima pri zbiranju prič težave. Vsi so namreč zelo prijazni in obljubijo vse, ko potrebujejo pomoč, ko pa jo dobijo in ko želi, da bi ji jo potrdili, pogosto vse zanikajo. Predvsem velja to za uglednejše ljudi, ki se boje, da bi se osmešili, če bi povedali resnico. Za današnje pojme je namreč vse še preveč neverjetno, neznanstveno in skoraj čarovniško.

«Ljudje pač niso pogumni, nimajo morale in zanikajo vse, ker se boje, da bi se osmešili. To me je pripeljalo tako daleč, da razmišljam o tem, da ne bi nikomur več pomagala. Zakaj kljub uspehu nočejo priznati? Vsak je sposoben za nekaj in jaz sem za to. Zakaj bi te sposobnosti zanikali?» vprašuje Milka Koprivica.

J. PRIMC

**NOVOTEKS, tekstilna tovarna, n. sol. o.,
Foersterjava 10, NOVO MESTO**

KADROVSKI ODDELEK

vabi k sodelovanju

**1) strojne ključavnice za opravljanje del in nalog
VZDRŽEVANJA STROJEV in
2) VEČJE ŠTEVILO NEKVALIFICIRANIH DE-
LAVCEV ZA DELO V PROIZVODNJI**

Pogoji:

pod 1)
— poklicna šola ustrezne smeri,
— odslužen vojaški rok
V poštev pridejo tudi pripravniki IV in V stopnje.

Pod 2)

— starost nad 18 let in odslužen vojaški rok
— poskusni čas: 2 meseca

Zaposlitev je za nedoločen čas. Zanimirani kandidati naj oddajo pisne prijave na naslov: Novoteks, tekstilna tovarna, n. sol. o., Foersterjava 10, 68000 Novo mesto, kadrovski oddelek.

618/30-86

**POZD Regulator Brežice p. o.
68250 Brežice, Orliška 13 pp 32**

objava prostih del in nalog

Na podlagi 17. člena pravilnika o delovnih razmerjih in sklepa direktorja objavljamo prosta dela in naloge

1 TEHNOLOG

tehnicična priprava dela — normiranje

Na razpisano in objavljeno delo se lahko prijavijo kandidati, ki imajo

— visokošolsko izobrazbo strojne smeri, 1—2 leti delovnih izkušenj na ustreznih delih,
— srednješolska izobrazba strojne smeri, 3 leta delovnih izkušenj na ustreznih delih.

Delovno razmerje bomo sklenili za nedoločen čas, s polnim delovnim časom. Osební dohodek 150.000 din.

Prijave s priloženimi dokazili o izpolnjevanju objavljenih pogojev za opravljanje del in nalog sprejema 15 dni po objavi kadrovska služba POZD REGULATOR BREŽICE, Orliška 13.

Kandidate bomo o izidu objave obvestili v roku 15 dni po sprejemu sklepa o izbiri kandidata.

619/30-86

**DANA, tovarna rastlinskih specialitet in
destilacija Mirna**

razpisuje in objavlja

naslednja prosta dela in naloge:

I. delavcev s posebnimi pooblastili (ni reelekcija)

1. vodje komercialnega sektorja
2. vodje računovodskega sektorja
3. vodje splošnega sektorja

Kandidati morajo izpolnjevati naslednje pogoje:

pod 1.: visoka izobrazba ekonomske ali komercialne smeri
pod 2.: visoka ali višja izobrazba ekonomske smeri
pod 3.: visoka izobrazba pravne ali druge ustrezne smeri

Poleg tega morajo kandidati imeti še:

— 5 let delovnih izkušenj na podobnih delih in nalogah
— da so pri svojem dosedanem delu dokazali družbenopolitično aktivnost

II. vodje plansko-analitiške službe

Kandidati morajo izpolnjevati naslednje pogoje:

— visoka izobrazba ekonomske smeri
— 3 leta delovnih izkušenj na podobnih delih in nalogah

Mandat delavcev s posebnimi pooblastili traje 4 leta.

Za vodjo plansko-analitiške službe bomo sklenili delovno razmerje za nedoločen čas, s polnim delovnim časom in 3-mesečnim poskusnim delom.

Kandidati naj vložijo pisne ponudbe z dokazili o izpolnjevanju pogojev v roku 15. dni po razpisu oz. objavi na naslov: DANA, tovarna rastlinskih specialitet in destilacija, 68233 Mirna, s pripisom pod točko I. »za razpisno komisijo«, pod točko II. »komisiji za delovna razmerja.«

Kandidati imajo možnost pridobitve stanovanja.

O izbiri bomo kandidate obvestili v 30 dneh po preteku roka za prijavo.

620/30-86

**Novotehna, trgovsko podjetje na debelo in
drobno, p.o.**

Novo mesto, Glavni trg 11

Razpisna komisija ponovno razpisuje prosta dela in naloge s posebnimi pooblastili in odgovornostmi:

vodja splošnega sektorja

Pogoji:

— visoka ali višja izobrazba pravne, ekonomske ali upravne smeri in 3 oz. 5 let delovnih izkušenj
— izpolnjevanje pogojev po družbenem dogovoru o izvajanju kadrovske politike v občini Novo mesto.

Izbrani kandidat bo imenovan za 4 leta.

Kandidati naj pismene ponudbe z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljejo na gornji naslov v 8 dneh po objavi. Vse kandidate bomo obvestili v 15 dneh po izbiri.

547/26-86

**V Novem mestu
iščemo za najem**

Natančnejšje pogoje za najem in plačilo bi določili po dogovoru sporazumno. Ponudbe sprejemamo pisno na naslov:

trisobno ali večje stanovanje oziroma stanovanjsko hišo vsaj za dobo 3 let.

ZAVOD ZA DRUŽBENO PLANIRANJE NOVO MESTO, Prešernov trg 8, 68000 NOVO MESTO.

624/30-86

Na podlagi 51. člena zakona o stavbnih zemljiščih (Uradni list SRS, št. 18/84) ter 8. člena odloka o oddajanju stavbnega zemljišča na območju občine Novo mesto (skupščinski Dolenjski list, št. 6/86)

OBJAVLJA

sklad stavbnih zemljišč občine Novo mesto po sklepu komisije za oddajo stavbnih zemljišč, sprejetem na seji dne 15/7-1986,

javni razpis

I. za oddajo stavbnega zemljišča, za gradnjo 2 individualnih stanovanjskih hiš v soseski po ZN Irča vas — Brod v Novem mestu, in sicer:

● lokacijo št. 26, ki leži na zemljišču parc. št. 977/40, k. o. Šmihel pri Novem mestu, v izmeri 551 m²,

● lokacijo št. 27, ki leži na zemljišču parc. št. 977/41, k. o. Šmihel pri Novem mestu, v izmeri 434 m².

a) Odškodnina za zemljišče znaša 685 din za 1 m²,

b) Prispevek k stroškom priprave in komunalne opreme stavbnega zemljišča s sofinanciranjem skupnega zaklonišča znaša za lokacijo 2.907.822 din. Vsak graditelj bo moral posebej plačati še: prispevek za spremembo kmetijskega zemljišča v gradbeno za velikost parcele, elektroenergetski prispevek za odvzem električne energije, zgraditi in financirati priključek objekta na vodovod, kanalizacijo, električno omrežje do objekta, telefon, urediti lokacijo v skladu z zahtevki lokacijske odločbe, pridobiti tehnično dokumentacijo za graditev in gradbeno dovoljenje za graditev,

c) Če organizacija združenega dela, v kateri interesent dela, ne združuje sredstev za urejanje stavbnih zemljišč po posebnem samoupravnem sporazumu, bo ponudnik dodatno doplačal še vrednost nepovratnih vlaganj v komunalno opremo v tej soseski din 966.825 za lokacijo.

V stroške komunalne opreme je zajeta izgradnja: vodovoda, kanalizacije, ceste v asfaltni izvedbi, pločniki, javna razsvetljava, n. n. električno omrežje do objekta, telefonsko omrežje, igrišča, od prispevkov pa so v stroške zajeti še: prispevek za priključitev na vodovod in kanalizacijo, prispevek za telefonsko omrežje, prispevek za sofinanciranje skupnega zaklonišča ter lokacijska dokumentacija z lokacijskim dovoljenjem za gradnjo hiše.

II. za oddajo stavbnega zemljišča za gradnjo 1 stanovanjske hiše v soseski po ZN Otočec, in sicer:

● lokacija št. 3, ki leži na zemljišču parc. št. 160/3, k. o. Šentpeter, v izmeri 618 m².

a) Odškodnina za zemljišče znaša 548 din za 1 m², kar znaša za 618 m² din 338.664.

b) Prispevek k stroškom priprave in delne komunalne opreme stavbnega zemljišča znašajo 3.577 din za 1 m², kar znaša za 618 m² din 2.210.586.

Pod delno komunalno opremo je zajeta izgradnja kanalizacije, vodovoda, n. n. električno omrežje brez javne razsvetljave in ceste (samo zemeljska dela in prva plast tampona). Za lokacijo je že pridobljeno lokacijsko dovoljenje. Nizkonapetostno električno omrežje do lokacije št. 3 bo zgrajeno šele, ko bodo objekti locirani pred to lokacijo in objekt na tej lokaciji zgrajen do kletne plošče in zemljišča, ki ležijo med cesto in objekti urejena do take stopnje, da bo možno položiti zemeljski kabel. Kupec te lokacije bo moral še posebej plačati prispevek za spremembo namembnosti kmetijskega zemljišča v gradbeno za površino lokacije, elektroenergetski prispevek v odvisnosti od moči vhodne varovalke, na svoje stroške zgraditi priključke na komunalne naprave (cesto, vodovod, kanalizacijo, telefon, električno), urediti okolico objekta v skladu z lokacijskim in gradbenim dovoljenjem ter tehnično dokumentacijo, sofinancirati izgradnjo manjkajočih komunalnih naprav, ki so še potrebne v tej soseski (dograditi ceste s pločniki v asfaltni izvedbi, zgraditi javno razsvetljava, telefonsko omrežje, peš poti, igrišča in javne zelenice), pridobiti tehnično dokumentacijo za lastni objekt in gradbeno dovoljenje za graditev objekta, ureditev okolice in priključkov.

c) Če organizacija združenega dela, v kateri interesent dela, ne združuje sredstev za urejanje stavbnih zemljišč po posebnem samoupravnem sporazumu, bo interesent dodatno plačal še vrednost nepovratnih vlaganj v komunalno opremo, ki znašajo 493 din/m² stavbnega zemljišča, kar skupno znaša za 618 m² stavbnega zemljišča din 304.674.

Prednost pri nakupu te lokacije imajo krajani krajevske skupnosti Otočec, s stalnim bivališčem v njej, in tisti, ki so zaposleni v KS Otočec, med njimi patisti, ki po merilih najbolj izpolnjujejo razpisne pogoje. Pri pridobitvi lokacije imajo prednost občani, zaposleni v KS Otočec.

III. za oddajo stavbnega zemljišča za gradnjo 7 vrstnih hiš v soseski po ZN Žibertov hrib v Novem mestu, vse v k. o. Ragovo, in sicer:

● lokacijo št. 32, ki leži na zemljišču parc. št. 259/14 v izmeri 458 m²,

● lokacijo št. 31, ki leži na zemljišču parc. št. 259/47 v izmeri 460 m²,

● lokacijo št. 35, ki leži na zemljišču parc. št. 259/50 v izmeri 430 m²,

**Novoles
lesni kombinat**

Novo mesto

n. sol. o.

68351 Straža

Yugoslavia

**Komisija za delovna razmerja
NOVOLES TOZD Tehnično energetske
storitve,
68351 Straža,**

objavlja prosta dela
in naloge:

**tehnolog
elektro vzdrževanja**

Poleg splošnih pogojev mora kandidat izpolnjevati še naslednje pogoje:

— elektro tehnik — šibki tok in nad 4 leta delovnih izkušenj, odslužen vojaški rok.

— strojni ključavnice ali električar IV. stopnja in 2 leti delovnih izkušenj, ki bi bil pripravljen za usposabljanje za strojnika kotlovskega naprav. Delo poteka v štirih izmenah, zato je zaželen bližina stanovanja, odslužen vojaški rok. Delovno razmerje bo sklenjeno za nedoločen čas s polnim delovnim časom. Posebni pogoj je poskusna doba. Prijave z dokazili pošljite na naslov: NOVOLES TOZD TES, 68351 Straža, 8 dni po objavi.

626/30-86

- lokacijo št. 36, ki leži na zemljišču parc. št. 259/51, v izmeri 424 m²,
- lokacijo št. 37, ki leži na zemljišču parc. št. 259/52 v izmeri 425 m²,
- lokacijo št. 38, ki leži na zemljišču parc. št. 259/53 v izmeri 420 m²,
- lokacijo št. 42, ki leži na zemljišču parc. št. 259/58 v izmeri 402 m².

a) Odškodnina za zemljišče znaša 685 din za 1 m²,

b) Prispevek k stroškom priprave in komunalne opreme znaša za lokacijo din 1.950.000.

Vsak graditelj bo moral posebej plačati še: elektroenergetski prispevek za odvzem električne energije, prispevek za spremembo kmetijskega zemljišča v gradbeno, prispevek za priključek na vodovod, kanalizacijo in telefonsko omrežje ter prispevek za javno zaklonišče, zgraditi in financirati vse komunalne priključke za priključitev na cesto, vodovod, kanalizacijo, telefon, električno, pridobiti tehnično dokumentacijo za objekt s priključki in zunanjo ureditev ter zanj gradbeno dovoljenje, zgraditi objekt z ureditvijo lokacije v skladu z izdanimi dovoljenji, dobaviti in vgraditi v objekt lastno hidroforno napravo zaradi preizkusa pritiska v javnem vodovodu, zgraditi zaklonišče v lastnem objektu. V strošek komunalne opreme je zajeta izgradnja asfaltnih cest, kanalizacija, vodovod, javna razsvetljava, ki jo bo zgradila KS Majde šilc v letu 1987, zaradi česar sklad predokáže KS Majde šilc za vsako lokacijo 80.000 din, pri čemer je ta znesek že zajet v stroških priprave in delne komunalne opreme pod b) razpisa, in stroški priprave z lokacijskim dovoljenjem.

Prednost pri pridobitvi lokacij imajo delavci, zaposleni v IMV, med njimi pa tisti, ki po merilih najbolj izpolnjujejo razpisne pogoje.

IV. Za oddajo stavbnega zemljišča za gradnjo 2 stanovanjskih hiš z zaklonišči v soseski dopolnilne individualne pozidave na Žibertovem hribu v Novem mestu v k. o. Ragovo, in sicer:

● lokacijo št. 3, ki leži na zemljišču parc. št. 258/5 v izmeri 490 m²,

● lokacijo št. 4, ki leži na zemljišču parc. št. 258/6 v izmeri 441 m².

a) Odškodnina za zemljišče znaša 685 din za 1 m²,

b) Prispevek k stroškom priprave in komunalne opreme znaša 1.342.331 din za lokacijo. Vsak graditelj bo moral posebej plačati še: prispevek za spremembo kmetijskega zemljišča v gradbeno, elektroenergetski prispevek, prispevek za priključek na vodovod, kanalizacijo in telefonsko omrežje, zgraditi in financirati priključke na komunalne naprave: vodovod, kanalizacijo, cesto, telefon, električno, urediti lokacijo v skladu z lokacijskim in gradbenim dovoljenjem, pridobiti projektno dokumentacijo za objekt, priključke in zunanjo ureditev ter zanj tudi gradbeno dovoljenje ter zgraditi objekt z zakloniščem. V prispevek za komunalno opremo je zajeta izgradnja ceste v asfaltni izvedbi, izgradnja vodovoda in kanalizacije, javna razsvetljava, n. n. električno omrežje do objekta in lokacijsko dovoljenje za objekt.

Ostali pogoji:

1. Prispevek k stroškom priprave in komunalne opreme ter odškodnina za zemljišče plača ponudnik, ki najbolj izpolnjuje razpisne pogoje, v 15 dneh po podpisu pogodbe o oddaji stavbnega zemljišča.
2. Ponudnik, ki najbolj izpolnjuje razpisne pogoje, mora najkasneje v roku 15 dni po ugotovitvi in obvestilu o ugotovitvi, da najbolj izpolnjuje razpisne pogoje, skleniti pogodbo o oddaji stavbnega zemljišča, ker bo sicer zemljišče oddano naslednjemu najugodnejšemu ponudniku.
3. Vsak ponudnik mora k vlogi za pridobitev lokacije priložiti potrdilo OZD, v kateri sta ponudnika zaposlena, o višini skupnega osebnega dohodka zadnjih šest mesecev.
4. Varščino mora ponudnik vplačati hkrati s prijavo, ki znaša 200.000 din za lokacijo.
5. Varščino mora ponudnik nakazati na žiro račun št. 52100-652-64082 na sklad stavbnih zemljišč občine Novo mesto in izkazilo o vplačilu priložiti k prijavi.
6. Rok za oddajo prijave vključno 15. dan po uradni objavi v Dolenjskem listu.
7. Prijave morajo biti zapečatenane na ovojnici pa oznaka »javni razpis«. Prijavo pošljete na naslov: Sklad stavbnih zemljišč občine Novo mesto, Ljubljanska cesta 2.
8. Ob odpiranju prijav bo komisija za oddajo stavbnih zemljišč zahtevala od ponudnika na razpis dodatno dokumentacijo, če bo ta potrebna za ugotovitev najugodnejšega ponudnika po tem razpisu.
9. Vsa dokumentacija in ostali razpisni pogoji so interesentom na voljo pri skladu stavbnih zemljišč občine Novo mesto, Ljubljanska cesta 2.
10. Ponudnik bo moral zgraditi objekt do tretje gradbene faze najpozneje v roku 5 let po pridobitvi lokacije, v soseski po ZN Žibertov hrib in ZN Straža nad pošto pa v roku 3 let po pridobitvi lokacije.

SKLAD STAVBNIH ZEMLJIŠČ
OBCINE NOVO MESTO

622/30-86

**SLUŽBA DRUŽBENEGA KNJIGOVODSTVA
V SR SLOVENIJI
PODRUŽNICA K R Š K O**

razpisuje za šolsko leto 1986/87
naslednje štipendije:

2 štipendiji na ekonomski fakulteti — I. stopnja, II. letnik,

2 štipendiji na ekonomski fakulteti — II. stopnja, III. ali IV. letnik.

Vloge na obrazcih DZS (obr. 8,40) pošljite v 15 dneh po objavi na naslov
Služba družbenega knjigovodstva v SR Sloveniji, podružnica Krško, Cesta 4, julija 42, 68270 Krško.
Kandidate za odobritev štipendije bomo o izidu razpisa obvestili v 30 dneh po sprejemu sklepa o izbiri.

623/30-86

SOČNE SOLATE

Dobra navada v naši domači kuhinji je, da radi in pogosto jemo solate. Z njimi izpopolnimo glavne obroke, včasih jih ponudimo tudi za malico. V hrano prinašajo obilo vitaminov in rudninskih snovi, poleti pa sočna solata tudi odžaja. Če ne pretiravamo z oljem, so solate v glavnem jedi z nizko kalorično vrednostjo. Nekatere izmed njih uspešno uporabljamo pri shujševalnih dietah (vse listnate, cvetačo, korenček itd.).

Solata je lahko pripravljena le iz ene same zelenjave, lahko pa jo naredimo iz več vrst. Takšnim večkrat dodajmo tudi druga živila, npr. jajca, meso, ribe, sir, testenine, riž. Imenujemo jih sestavljene, če jih ponudimo v eni posodi po posameznih kupčkih, mešane pa, če vse sestavine med seboj zmešamo in povežemo z dobrim prelivom ali marinado (skrbska, francoska, riževa solata, ajvar). Otrebljeno solato moramo takoj oprati do čistega. Če jo namakamo v vodi, umazanija pronica v notranjost, izločajo pa se vitamini, rudninske snovi.

Glavnata solata po kmečko: Potrebujemo 1 glavo bolj trde solate ali endivije, 1 do 2 žlici masti, sol, kis po okusu. Namesto masti so dobri cvrčki, zaseka ali precvrta suha slanina. Otreblje-

no in oprano solato okisamo in posolimo ter prelijemo z vročo maščobo.

Gobova solata: Potrebujemo pol kg mladih in zdravih lisičk, jurčkov ali šampinjonov, 2 žlici olja, sol, limonin sok, za preliv pa 2 do 3 žlice kisa, sol, ščepec sladkorja, čebulo, zelen peteršilj. Gobe očistimo, na hitro operemo, ocedimo in zrežemo na rezine. Približno 10 minut jih dušimo na olju, ki mu prilijemo malo vode, dodamo sol in limonin sok. Odstavimo, prelijemo s solatnim prelivom. Vse skupaj naj se dobro ohladi. Po želji lahko solati primešamo rezine paradižnika.

Mešana kmečka solata: Potrebujemo 1 kumaro, 2 čebuli, 4 paradižnike, 8 dag šunke ali suhega mesa, 15 dag sira, 10 črnih oliv, manjšo pločevinko koruznih zrn in za preliv 3 do 4 žlice olja, okrog 4 žlice vinskega kisa, sol, poper, 3 strte česnovе stroke. Kumare olupimo in naribamo, čebulo zrežemo na drobne kocke, paradižnik na rezine, šunko na kratke rezance, sir na kocke ali ga zdrobimo. Vse to zmešamo, damo v skledo in primešamo odcejena koruzna zrna. Prelijemo z oljem, kisom in solimo. Solata naj nekaj časa stoji. Koruzna zrna lahko nadomestimo s svežimi in sicer mlade storže skuhamo v slani vodi, nato pa z vilicami odlučimo zrna in jih uporabimo.

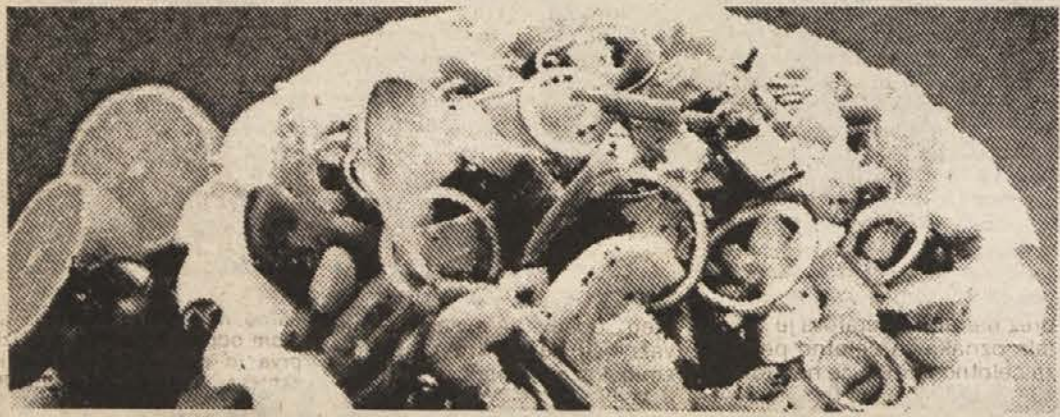
Paradižnik s pečeno papriko: Potrebujemo 3/4 kg paradižnikov, 5 paprik, 1 dl olja, kis po okusu, zelen peteršilj, 1 čebulo, poper, sol. Zrele in čvrste paradiž-

žnike poparimo, pustimo nekaj minut, nato jih vzamemo ven, olupimo, zrežemo na kolesca in zložimo v skledo. Paprike spečemo v pečici, jih olupimo, odstranimo seme in zrežemo na rezance ter primešamo paradižnikom. Dodamo še rezine čebule, sesekljani peteršilj, olje, kis, sol in poper. Rahlo zmešamo in ponudimo.

Stročji fižol s smetano: Potrebujemo okrog 1 kg stročjega fižola dobre sorte, sol, 2 dcl kisle smetane, kis po okusu. Stročje skuhamo v slani vodi in odcedimo. Malo ohladimo in nato polijemo z zavreto in okisano smetano.

Pisana jajčna solata: Potrebujemo 4 trdo kuhana jajca, 4 do 5 paradižnikov, 1 čebulo, 2 mesnati papriki, sol, poper, 3 žlice olja, kis po okusu, prav tako gorčica. Jajca in paradižnike zrežemo na rezine, papriko na rezance, čebulo na kolobarčke. Pripravimo preliv iz kisa, olja, soli, popra in gorčice in ga rahlo zamešamo med jajčka.

Riževa solata s salamo: Potrebujemo 2 skodelici kuhanega riža, 20 dag posebne ali pariške salame, pol kumare, 2 šopka rdečih redkvic, 1 por, za solatni preliv pa 2 žlici kisa, limonin sok po okusu, 4 žlice kisle smetane, poper, sol, 2 žlici olja, nekaj kapelj kakšne pikantne omake. Salamo zrežemo na rezance, kumaro naribamo, redkvice narežemo na ploščice, por na kolobarčke. Vse zmešamo z rižem in polijemo s prelivom. Pokrijemo in pustimo pol ure, da se prepoji.

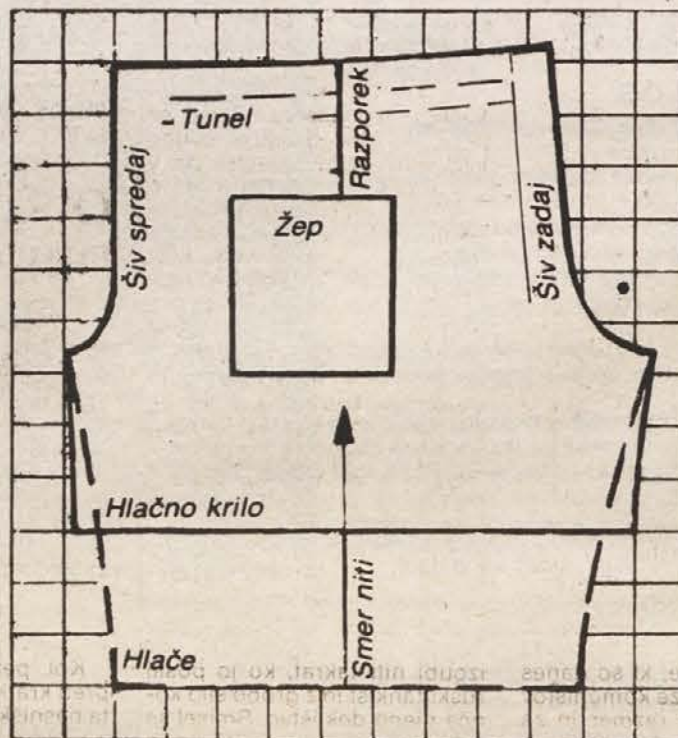

HLAČE ZA DEKLICO

Le nekaj šivov je potrebnih za imenitne hlače ali hlačno krilo za našo malo nadebudnico. Sešijemo jih po kroju, ki raste z otrokom. Pri šestih letih so to hlače hlamudrače, ki so tudi pri desetih letih še vedno dovolj udobne in omogočajo prijetno počutje. Hlače ali hlačno krilo je v pasu zavezano s trakom, lahko pa vanj tudi vpeljemo elastiko. Ob straneh sta našita dva velika žepa.

Kroj, ki ga predstavljamo, je za velikost 116 do 140 centimetrov oziroma za starost 6 do 10 let. Za hlače potrebujemo 1,35 metra modrega ali seveda kakšnega drugačnega platna širine 90 centimetrov, za hlačno krilo pa bo zadostovalo 1,10 metra prav takega blaga.

Kroj prerišemo v naravno velikost s pomočjo mreže. En kvadrater meri 5 x 5 centimetrov.

DRISKA PRI OTROKU

Driska ni prijetna zadevščina, še posebno zna biti nevšečna pri otroku. Seveda pa ni potrebe, da nas zgrabi panika, ampak raje ukrepajmo. Pri driski si velja najprej zapomniti pravilo, da je bolje, da kakšen dan otrok ne je, da ima torej post, kot da ga silimo s hrano, še posebno tako, ki obremenjuje prebavila. Sicer se že organizem sam brani pred pretirano obremenitvijo s hrano in sicer tako, da se otroku med prebavnimi motnjami očitno zmanjša apetit.

Poglavitna nevarnost driske je čezmerna izguba vode, dehidracija in izguba elektrolitov. Vzroki za driske so različni. Pojavi se lahko zaradi preobčutljivosti za določeno hrano (češnje, zelje), preobilne jedače, stresa, živčnosti, menjave okolja, najpogosteje pa seveda zaradi infekcije.

Pri driski je blato tekoče, redko in otrok kar naprej odvaža. Če je driska hujša, je blato vodeno, sluzavo ali celo krvavo. Otroka lahko boli trebuh, ima krče, pogosto tudi bruha in se nasploh slabo počuti, lahko pa dobi tudi vročino. Ker je driska pri otrocih dokaj pogosten pojav, ni treba takoj teči k zdravniku, ampak jo skušamo ustaviti sami. Če se v enem dnevu ne popravi in če ima otrok ob driski še povišano temperaturo, moramo takoj k zdravniku.

Kako ukrepati, če ima otrok drisko? Če je to dojenček, ki ga

še dojite, ga dojite naprej brez prekinitve, poleg tega pa mu dajte piti čaj iz suhih borovnic ali ruski čaj, ki ga smete osladiti le s saharinom ali z glukozo. Navaden sladkor je prepovedan, ker deluje odvajalno. Če pa hranite otroka po steklenički, mu mleko razredčite. Lahko ga hranite le s humano m. Otrok naj pije veliko, pomalem ves dan, in sicer ruski čaj, čaj iz posušenih borovnic ali le prekuhano vodo, če mu to bolj prija. Zdravniki zelo priporočajo posebno glukozno elektrolitsko mešanico, ki nadomesti otroku izgubljeno tekočino in vse potrebne elektrolite.

Pri driski si lahko pomagamo tudi z močno razkuhanim rižem, korenčkovo juho, rožičevo moko, prežganko, ki mora biti pripravljena brez olja, prepečenem, z jabolki, ki jih naribamo in take pustimo nekaj časa stati, ter s prav tako postanimi bananami.

PLESKANJE V DOMAČI ZASEDBI

Morda ste zamudili pomlad, ki je običajna za pomlajevanje stanovanj, za odpravljanje posledic, ki jih je za seboj pustila zima. Beljenja se lahko lotite tudi sedaj, posebno, če vam bo kakšen dan dopusta preveč.

Preden se lotimo pleskanja sten in stropov, si moramo delo primerno organizirati. Najprej izmerimo površine, ki jih bomo pleskali, da nam sredi dela ne bo zmanjkalo barve. V trgovini z barvami se posvetujemo s prodajalcem, koliko barve moramo kupiti, oskrbimo pa se tudi s primernim pleskarskim orodjem. S pravilno nego bomo čopičem in pleskarskim valjem podaljšali življenjsko dobo.

Pohištvu odmaknemo od sten proti sredini sobe, vendar tako, da bo dovolj prostora za pleskanje stropa. Omare, postelje, mize itd. zaščitimo z večjimi kosi papirja ali polivinila, prav tako zaščitimo tla. Pri čiščenju stanovanja po končanem pleskanju bo manj težav, če odstranimo talne zaključne letve in morda tudi električna stikala. Seveda se je treba delu primerno obleči, predvsem pa s papirnato ali kakšno drugo kapo zakriti lase.

Nove stene morajo biti popolnoma suhe, preden jih začnemo barvati, kar lahko traja tudi več mesecev. Najprej jih dobro skratčimo, da odstranimo morebitno umazanijo. Mastne madeže in plesen s starih sten odstranimo s primernim čistilcem in počakamo, da se stene posušijo. Zidne tapete lahko prebarvamo samo, če so dobro ohranjene in dobro držijo. Sicer jih odstranimo in stene pred barvanjem ustrezno obdelamo. Če nameravamo stene barvati z barvo, ki je še niso vajene, jih moramo naj-

prej umiti z raztopino detergenta v vodi in nato še s čisto vodo. Če se stara barva lušči, jo odstranimo z žično krtačo ali pleskarsko lopatico. Če je stena poškodovana, jo moramo temeljito popraviti in zglati.

Kadar uporabljamo barve, ki so jih stene že vajene, lahko takoj začnemo z delom. Najhitreje prepleškamo stene z velikim čopičem ali s pleskarskim valjem. Glavni del stene prepleškamo z valjem, robove pa popravimo s čopičem. Če pleskamo s svetlečo barvo, nanašamo v navpični smeri od zgoraj navzdol. Delo nam bo šlo hitreje od rok, če bomo pleskali stran od svetlobe, torej od okna proti notranjosti. Najprej pa moramo prepleškati strop, sicer lahko barva škropi po stenah. Strop pripravimo za pleskanje tako kot stene. Začnemo pri oknih in prepleškamo večji del stropa do robov s čopičem ali valjem. Robove pa prepleškamo s čopičem širine kakšnih 50 mm. Barvo moramo nanašati enakomerno.

Kadar pleskamo s čopičem, izberemo vedno takega dobre kakovosti (zelo primerni so iz črnih ali belih svinskih ščetin), saj izpadle dlake zelo otežujejo delo. Čopič pomakamo v barvo le do tretjine, sicer nam barva preveč odteka. Držimo ga tako, da lahko roko gibljemo v zapetju v obeh smereh. Najprej pleskamo v navpični smeri. Za enakomeren premaz pleskamo še v vodoravni smeri in popravimo morebitne nepravilnosti. S čopičem pleskamo le manjše površine in robove, sicer pa je odličen pripomoček pleskarski valj, ki zelo olajša delo. Izberemo takega, ki ga v roki dobro držimo in nam ne povzroča neprijetnih bolečin in žuljev. Pri pleskanju z valjem si pomagamo s posebnim koritom z rebri ali pa uporabimo posebno mrežo za odcejanje odvečne barve. Valj pomočimo v barvo in z njim potegnemo po kosu papirja, tako da se barva enakomerno vpije. Pritiskamo enakomerno in najprej pretarvamo steno v navpični smeri od stropa navzdol. Z valjem potegnemo najprej v eno smer in nato še nazaj. Pazimo, da se barva enakomerno prime. Za dober premaz ponovimo postopek še v vodoravni smeri. Stene in strop pleskamo v dveh, izjemoma tudi v treh premazih. Drugič pleskamo šele, ko se prvi premaz dobro posuši.

Čopiče in valje očistimo takoj po končanem delu. Pri navadnih barvah čopiče za nekaj časa potopimo v vodo, sirtetične barve odstranimo s čistilnim špiritom ali terpentinom. Valj operemo v vroči milnici. Oboje pa osušimo na zraku.

OZBORJA

PREBRALI SMO

PRICEVANJA

Naj so pristaši represije takrat, pa tudi pozneje, še tako omalovaževali študentsko gibanje, ljubljansko študentsko pomlad 1971, je čas vendarle potrdil, da je bilo to dejanje, ki se ga mladini ni treba sramovati. Res je bil v tedanjem študentskem nemiru prisoten ekstremni radikalizem, morda tudi želja po ultraški pustolovščini ali celo presita objestnost, kar vse so gibanju očitali, toda mnogo bolj pomembno in značilno je bilo, da je prav ta isto gibanje pokazalo, da se v mladih ljudeh še ni razkrojila vera in revolucija in v etično visoko stoječ human in demokratičen socializem.

biti angažirani in ustvarjalni in da v njih še živi vera v ideale socialistične družbe.

M. LEGAN

VELIKI VOZ

Po več kot tridesetih letih od svojega nastanka šele zdaj prihaja na slovenski knjižni trg pripovedno delo Mihe Remca Veliki voz, ki ga je Založba Borec uvrstila v svoj letošnji knjižni založniški program domače književnosti. Pisatelja, ki ga sicer bolj poznamo kot avtorja znanstveno fantastične proze (Votlina, Prepoznavanja, Mana), nam predstavlja v novi luči, in sicer kot pisca realistične pripovedi, zasnovane na tradiciji evropskega romana.

Roman Veliki voz pripoveduje o otrostvu in mladosti Irena Rožič, hčere ptujskega odvjetnika. Junakinja pripovedi preživlja otroštvo v predvojnem meščanskem Ptujju, deklištvu v izgnanstvu v Srbiji, se pravi v časi divjanja druge svetovne vojne, zrelost pa v obdobju povojne obnove nove Jugoslavije. Tridelna zasnova romana je poudarjena tudi z naslovi posameznih delov: Stari voz, Novo oje, V kolesju. Veliki voz je torej zgodovina, kot jo doživlja junakinja romana, ki raste iz starega, predvojnega sveta, doživi čas, ko svet dobi novo oje (revolucija), in se znajde v kolesju, ki jo neusmiljeno melje.

Da je Irena Rožič prava romaneskna junakinja, kaže tudi njeno osnovno življenjsko poslanstvo, verjame namreč, da bo doživela plemenito ljubezen, kot ji to usodo napovejo preroški fizički njene none. Tega življenjskega smisla ne izgubi niti takrat, ko jo posili ruski tankist in z grobo silo konča njeno deklištvu. Smisel se ji začinja drobiti šele v času povojne graditve, ko nikakor ne more uresničiti svoje velike ljubezni do tovariša iz mladosti, kasnejšega partijca. Čeprav se ljubita in bi rada živela skupaj, pa ju različnost v značajih znova in znova ločuje. Irena noče biti »pompravljajčen«, njen izbranc pa je popolnoma predan ideologiji in partiji, ki mu določa tudi, koga sme imeti rad. Irena kot stara meščanka in svobodomiselnica ženska pač ni primerna tovarišica zanj. Junakinja počasi pada na družbeno dno. Roman se konča z njenim spoznanjem, da ne bo nikoli doživela plemenite ljubezni. Misel na samomor, ki spremlja to spoznanje, je samo potrditev, da je odkrila praznino življenjskega smisla, ki jo je dotlej vodil skozi življenje.

Branje romana nam pove, zakaj delo ni izšlo že prej. Remec nazorno in živo izrisuje povojne razmere, ki so bile v času nastanka romana pač še časovno preblizu, da bi smele v taki nazorni literarni obliki do javnosti. Realistično romaneskno besedilo pač odslukuje resničnost drugače, kot zahteva

teorija socrealizma. In ker je roman napisan skozi osebnost optiko junakinje, ne pa skozi »objektivno« in s tendenco podprto optiko, razmere pred bralcem oživljajo na plastičen

in prepričljiv način. Zanje ni objektivnih razlag in ideoloških upravičevanj.

Doživljajsko pristnost Remčeve pripovedi daje knjigi iz 1952. leta privlačnost in veliko berljivost tudi zato, ker nam podaja občutja obdobja, ki je vse bolj odmaknjeno našemu neposrednemu izkustvu, čutimo pa, da doslej še ni bilo podano v vsej svoji celoti.

M. MARKELJ

O STISKAH DRUGAČE

V zbirki Aleph, ki jo izdaja Književna mladina Slovenije, izhajajo knjige, ki izrazito govorijo o literarni naravnosti naše najmlajše pesniške in pisateljske generacije. Zapisati je moč, da so te knjige zanimiva legitimacija ustvarjalnih hotev mladih, ne nazadnje pa tudi odraz njihovih naporov, da ta hotenja uveljavijo. Seveda pa povedanega ne gre popoševati in v tem smislu soditi celoten rod, ki si ta čas krči pot v slovensko literaturo.

Kot peta knjiga Alepha je pred kratkih zagledala luč sveta pesniška zbirka Alojza Ihanu z naslovom Srebrnik. Kdor prebira literarne revije, mu to ime ne more biti tuje. Ihan pa si je določeno veljavo ustvaril tudi že v drugih republikah in je lani v Zagrebu prejel Goranovo nagrado. Ni odveč dodati, da se s pisanjem ukvarja bolj »obrobno«, saj se je poklicno odločil za medicino. Pravkar končuje peti letnik.

Zbirka Srebrnik je Ihanov knjižni prvenec, a za prvenec kar zajetna pesniška knjiga. Nič manj kot 99 pesmi je v njej in če upoštevamo, da gre pri knjigi za izbor, imamo opraviti z izjemno plodnim avtorjem. Še več, vedno nove objave njegovih pesmi nekako že napovedujejo, da bo današnji 25-letnik s svojim »obrobnim« ukvarjanjem s pisanjem nadaljeval in kmalu pripravil nov knjižni izbor.

In kaj nam ima Ihan povedati s Srebrnikom? Na videz nič takega, da bi mu morali po vsej sili prisluhniti. Govori o stiskah posameznika in sveta, to pa že poznamo, saj so na takšen motivni svet uglasaene knjige vseh pesnikov sedanjega doba. Ali pa je vse to tudi res? Ko se poglo-

TROJICA MALIH

Male rdeče knjižice, ki jih že dolgo vrsto let poznamo pod imenom miniaturne in jih izdaja Cankarjeva založba, so se nekoliko obnovile po zunanjem videzu. V opremi Nadje Furlan imajo nekoliko trše platnice, zlato zarisan vzorec z naslovom knjižice, po zaslugi drugačnega papirja pa so tudi debelejšje, kot so bile starejše miniaturne, tiskane še na izvrstnem biblijskem papirju. Njihov namen pa ostaja slej ko prej enak: spremljala naj bi ljubitelja knjige na popotovanjih, sprehodih, službeni poti, počitku zunaj doma, skratka povsod tam, kjer si človek vzame nekaj časa in polista po knjižici s priljubljenimi stih, prozo, mislimi.

Na tržišče so pred kratkim prišle tri nove miniaturne. V tako rekoč železnem repertoarju te zbirke doživljajo Poezije dr. Franceta Prešerna že enajsto izdajo, kar samo znova potrjuje, da naš veliki pesnik živi. V miniaturni, ki ima na naslovni strani delni posnetek naslovnice Prešernovih Poezij iz leta 1847, so natisnjene znane Poezije s Krstom pri Savici, dodane pa so še ostale Prešernove pesmi in dve njegovi pismi, ki ju je pisal enega staršem in enega F. Čelakovskemu.

Novost v miniaturni so Stritarjevi spisi, zbrani pod skupnim naslovom Deveta dežela. Gre za izbor, ki ga je opravil Jože Pogačnik in vanj vključil Dunajske sonete, Triglana iz Posavja, Pasje pogovore in Deveto deželo, izbor pa pospremil s kratko besedo o Stritarjevem satiričnem pisanju. Prav pisanje te vrste daje Stritarjevemu delu nadčasovno aktualnost,

medtem ko marsikaj drugega iz njegovega opusa počasi prehaja med kulturnozgodovinske pomembnosti, za katere se širši krog bralstva ne zanima.

Po zgledu miniaturne Tristo narodnih, ki je bila že večkrat ponatisnjena, je nastala zbirka Tristo ljubzenskih. Izbor iz slovenske ljubezenske lirike je opravil pesnik Tone Pavček, pri tem pa je bil dovolj širokega pogleda, saj je izbral ljubezenske pesmi skoraj sedemdesetih slovenskih pesnikov, s tem seveda, da se nekateri pesniki, kot so Župancič, Prešeren, Murn, Kette, od povojnih pa Menart in Kovič, nekoliko pogosteje pojavljajo od drugih. Pavček ni prazil tudi manj znanih pesniških imen, denimo generala Maistra, in ne imen mladih pesnikov, denimo Svetine, Marka Pavčka, Jesiha in drugih. Morda bo kdo pograbil katero od ljubzenskih pesmi, ki jih slovensko lirsko pesništvo premora, a jih Tone Pavček ni uvrstil v svoj izbor, morda bo komu katera od izbranih odveč, toda tako pač je z vsako antologijo, če je ukrojena po okusu in premisleku ter znanju enega.

M. MARKELJ

PRICEVANJA

To je študentsko gibanje potrdilo z manifestom, ki ga je v času osemnedevne študentske zasedbe filozofske fakultete sestavila posebna teoretska skupina. V njem so zapisane nekatere zahteve, ki so danes bojno geslo Zveze komunistov za spreminjanje razmer in za odpravljanje ekonomske in družbene krize. Lahko bi rekli, da so mladi ljudje zgodnjih sedemdesetih let videli dlje in globlje. Ker so bili zaradi razhajajočih se proklamiranih načel in resničnega življenja v moralni stiski in ker niso imeli skoroda nikakršnega družbenega vpliva, so se zatekli k demonstriranjem in zasedbi šole. Alma mater si je v zgodovini pridobila avtonomijo in celo eksteritorialnost, kar je nadvse pomembno, ko gre za svobodo misli in svobodo znanosti, in na to so se študentje upravičeno sklicevali, ko so slišali za očitke, da jim gre za oblast.

Ko danes ob prebiranju zanimive knjige — dokumenta Pricevanja študentske pomladi (avtorji Iztok Ilich, dr. Darko Štrajn, Jaša L. Zlobec, Tone Stojko, založba Partizanska knjiga) razmišljamo o pomenu in vlogi študentskega gibanja, se nam zdi najbolj pozitivno, da se mladi ob soočanju s koreninami družbene krize niso predali apatiji, ki danes tako usodno spodbuja akcije za nujno spreminjanje družbenih razmer. Dokazali so tudi, da znajo

bimo v branje Ihanovih verzov, se nenadoma zamislimo: stiska pri tem pesniku ima vendar samosvojo, presenetljivo podobo. Te podobe Ihan ne ustvarja z jezikovnim razkošjem, ekskluzivnostjo, inovacijami, pač pa bolj ali manj s tradicionalističnim besednjakom, tako da njegovo pesniško tkivo mestoma spominja že na dikcijo Kocbekovega verza. Beseda je spet dobila svoj pravi pomen, postala je spoznavni element za tisto, kar hoče pesnik povedati. V zaporedju takšnih elementov seveda najrazličnejše »okrasje« nima kaj iskati. Zato so Ihanove pesmi brez metafor. Metafora je postala oznaka za celotno pesem za celotno zbirko, če ne tudi že za generacijo, ki ji Ihan pripada.

I. ZORAN

TRUBARJEVA PISMA

Ako se bo med zanamci našel kronist, čigar naloga bo raziskati, kako je slovenski življenjski počastil 400-letnico smrti Primoža Trubarja, ne bo imel malo opravila. Tolikanj raznovrstne pozornosti je namreč deležen oče slovenske knjige! V ospredje pa bi kronist vsekakor moral postaviti knjigo, ki je izšla pri Slovenski akademiji znanosti in umetnosti. Gre za knjigo Trubarjevih pisem.

Dokaj Trubarjevih pisem je bilo prvič objavljenih že pred slabim stoletjem; za to je v Tulingenu poskrbel Th. Elze. Delo slednjega je sčasoma nadaljeval Mirko Rupel, ki je odkril precej neznane Trubarjeve korespondence, odločil pa se je, da pisma izda v izvorniku in poslovenjena. Smrt mu je preprečila udejaniti načrt, ki je tako uresničen šele ob tokratni obletnici. Ruplov posel je dokončal Jože Rajhman,

ki je v knjigo uvrstil 83 pisem in sedem listin, prevedena pa niso le štiri latinsko spisana besedila.

Trubarjeva pisma niso objavljena po naslovljenicah, ampak v zaporedju, kakor so nastajala, in sicer od 1553 do 1585. Prejemnik je bila povsodni poslovna gosposka, vsebinsko pa pisma razkrivajo vrsto podrobnosti o Trubarjevem življenju, značaju, izkušnjah, v njih se kaže Trubarjeva zaskrbljenost zaradi neenotnosti reformacijskega gibanja na Slovenskem. V pismih Trubar ne posega v zadeve evropske reformacije, je pa v njih čutili njen odsev. A vsekakor je važnejše, da je Trubar tudi v pisemskih kazal rešitev pred tedaj hudo turško nevarnostjo: bolj učinkovita ko orožje je knjiga in z njo kultura v pravem pomenu besede.

Četudi Trubar ni nikoli pisal slovenskih pisem (med naslovniki pa so tudi takšni, ki so slovenščino obvladali). Rajhman v uvodu pravi, da je Trubarjeva korespondenca vseeno »po svoji miselnosti slovenska v dvojnem pogledu: avtor skuša doseči svoje smotre, ki so v službi slovenskega reformacijskega gibanja, stilo pa odseva slovenskega človeka, kot je dognal sam, ko je ob koncu svoje življenjske poti spoznal, da piše nemško v 'slovenskem stilu'«.

D. RUSTJA

ZA LEPO SLOVENŠČINO

Znani slovenski novelist, prevajalec in leksikograf Janez Gradišnik si vsa leta po zadnji vojni z ustno in pisano besedo prizadeva, da bi bilo naše javno govorjenje in pisanje jasnejše, čistejše in lepše, kakor je v resnici. Plod tega prizadevanja je tudi več njegovih jezikovnih priručnikov, v katerih je

zbral svoje časopisne članke, predavanja in razmišljanja o jeziku, predvsem pa o najpogostnejših pravopisnih, slovničnih in slogovnih napakah, ki jih je mogoče najti v vsakdanji rabi. Ko je Gradišnik leta 1967 objavil svojo prvo knjigo te vrste (Slovenščina za Slovence), ji je ugledni jezikoslovec dr. Anton Bajec za uvod napisal tole: »Knjiga, polna poštenega prizadevanja, doslednosti in ostrine! Pisec je priznan jezikovni delavec in izvrstno pozna zgradbo slovenskega knjižnega jezika in njegove zakone, kolikor so bili doslej utrjeni v slovnicih in pravopisih. Ni jezikoslovec, temveč ljubitelj in gojitelj lepe slovenske besede... Jezik je zanj močno zamotan in občutljiv organizem, ki ga je treba gojiti previdno, rahločutno in z vsem občutkom odgovornosti. Iz tega izhaja prva in poglavitna Gradišnikova zahteva: jezika se je treba učiti!«

Bajceve besede veljajo v polni meri tudi za Gradišnikov novi priručnik za lepo domačo besedo, ki je izšel pred nekaj meseci pri mariborski Založbi Obzorja. Kakor pravi avtor v uvodu, je knjiga razširitev že razprodane prejšnje njegove publikacije, ki je izšla pred petimi leti v redni zbirki Mohorjeve družbe. Obsega pa dva dela: deset vsebinsko zanimivih in miselno bogatih člankov, zajetih iz avtorjeve dolgoletne prakse, ter po abecednem redu razvrščene primere najpogostejših jezikovnih napak in napotke, kako se napak ogibati, oziroma jih popravit. Ker se ne morem spuščati v podrobnosti, naj navedem vsaj naslove sestavkov, ker je iz njih dobro razvidna vsebina prvega dela knjige: O življenju jezika. Pisanje za javnost. O tujkah. O novih besedah v jeziku. Naše govorjenje. Berite dobre knjige! Sestavljena imena. O prevajanju. O abstraktnem in zapletenem izražanju. Kako izgubljamo besede. Nekaj zapiskov. — Od 53. do 212. strani so razvrščena krajša gesla z obravnavanimi napakami današnjega slovenskega pisanja. Ta del daje knjigi še posebno ceno in bi prav zaradi njega spadal na mizo slehernega pisarjevega Slovence, četu di se nemara ne stiriinja z vsemi avtorjevimi jezikovnimi pogledi (raba obrazila — vec nam. — lec; sestavek O novih besedah v jeziku, ki se zdi nekoliko staromodni, precej večja avtorjeva strogost, kot jo najdemo na primer v Slovarju slovenskega knjižnega jezika, vendar nanjo Gradišnik sam opozarja, it.)

Spričo nizke cene (1500 din) je Gradišnikova knjiga vsakomur dostopna, zaradi bogate vsebine, lepe zunanje in notranje opreme pa je nedvomno izredno primerna tudi za darila ob različnih priložnostih.

* Janez Gradišnik: Za lepo domačo besedo. Priručnik sodobne slovenščine. Urednik Branko Avenek. Opremil in ilustriral Janez Vidic. Založila Založba Obzorja, Maribor. Natisnilo ČGP Večer, Maribor, 1985.

Eler

SLOVENSKA PESEM SEGA DO SRCA

»Pevski zbor seveda ni namenjen družabnosti. Je pa to pomembna sestavina. Marsikateri pevec vztraja v zboru zaradi nje, pa tudi kakšen nov se nam je zaradi tega pridružil. Zato bomo letos spet šli na piknik nekam na Gorenjsko. Seveda pa moram povedati še to, da se bo letos poročil že drugi par, ki se je spoznal v zboru. Zbor se bo poroke udeležil in poskrbel za to, da svatom ne bo dolgčas.« pripoveduje Fani Anžlovar, zborovodkinja mešanega pevškega zbora dr. Petra Držaja iz Velikega Gabra, sicer pa učiteljica harmonike na trebanjski glasbeni šoli.

Pevski zbor, ki je edino društvo s področja kulture v vsej krajevni skupnosti Veliki Gaber, pa je še drugače usodno vplival nanjo (prvi par, ki se je v zboru spoznal in potem poročil sta bila sedanja zakonca Anžlovar). Kot priznava Fani, si nikoli ni mislila, da se bo začela z glasbo ukvarjati profesionalno. Res je rada pela in poslušala glasbo in zato že v osnovni šoli našla

pot v zbor. Tam so kmalu opazili njen glasbeni talent in poleg gimnazije v Stični je prav zato obiskovala srednjo glasbeno šolo v Ljubljani. Če bi ne bilo petja v zboru, njene vezi z glasbo ne bi bile tako tesne.

V pevškem zboru je sedaj 20 pevcev. Enkrat na teden se dobe v osnovni šoli in vadijo po dve uri. Fani pravi, da nikomur izmed njih ni žal tistih dveh ur. Potem pa pridejo seveda nastopi. Na proslavah v krajevni skupnosti, občini. Udeležujejo se tudi vseh srečanj pevskih zborov in šentviškega tabora. Ob dnevu borca so nastopili v Blatnem klanecu na osrednji občinski proslavi.

»Naš pevski zbor je dolga leta vodil pokojni Pavle Žagar. In on je tudi odkril moj glasbeni talent. Celih osem let me je doma učil harmonike in me potem skupaj s trebanjsko ZKO usmeril še na glasbeno šolo. Ko smo v zboru ostali

brez dirigenta, so to mesto ponudili meni. Povedati moram, da sem se v začetku kar malo bala te nove dolžnosti. Predvsem pa sem se bala, kako me bodo sprejeli pevci. Bila sem namreč ena izmed njih, zborovodja pa tudi mora imeti neko avtoriteto, če naj zbor vodi. No, pa je vse lepo steklo in sem sedaj že štiri leta zborovodkinja našega gabskega pevškega zbora.« pripoveduje Fani Anžlovar.

Repertoar pevškega zbora je širok in prilagojen najrazličnejšim potrebam. Po zaslugi Fani pa še s posebnim veseljem goje izvorno slovensko ljudsko pesem, ki pevcem najbolj sega do srca.

V zboru niso brez težav. Primanjkuje jim pevcev, vendar so bila doslej zaman vsa vabila. Med pevci tudi ni nobenega učitelja z osnovne šole Veliki Gaber. Zbor pa tesno sodeluje z oratorijem Kemije impex, ko je že taka navada, da morajo kulturne skupine najti zavetje pri združenem delu.

J. SIMČIČ

NA KRAJU SAMEM

INŽENIR, KI PASE OVCE

V Nemški Loki, vasi sredi velike jase na obronku Kočevskega Roga, se znova prebujajo življenje. Opuščene kočevske hiše se polnijo, med njimi je zraslo tudi nekaj novih. Prazni ostali niti hlev, v katerem je kočevsko združeno kmetijsko gozdarsko podjetje (ZKGP) redilo plemenske telice, a so pred leti spoznali, da je takšna proizvodnja nedonosna. Še preden jim je pred štiri leti uspelo odpeljati vse telice, se je za hlev odločil Jože Hobič, ki je sicer že nekaj časa načrtno iskalo prazen prostor, kjer bi lahko začel z ovčerejo.

Čeprav sem že dvakrat spoznala, da je Jožeta tako rekoč nemogoče dobiti doma, pa sem vseeno poskusila še v tretje. Zaman, seveda. Pod jablanami okrog hiše so se pasli štirje konji, ki jim je delala družbo koza, iz ograda ob hlevu je mukalo nekaj krav, Hobičevih pa ni bilo nikjer. Soseda mi je povedala, da Jože pase ovce in ko sem rekla, da ga bom pač poiskala na pašniku, je zamahnila z roko. Iskanje pastirja z nekaj sto ovčami po majhnih jasah sredi širnih kočevskih gozdov je tako brezupno kot iskanje igle v kopici sena, mi je pojasnila. Ko sem se ozrla po gozdovi poraslem hribovju, ki obkroža dolino Nemške Loke, sem dobro vedela, da ima ženska prav. Tega pa nisem hotela priznati ne njej ne sebi, ampak sem bolj na slepo srečo krenila po gozdni poti v neznan. Kam me vodi, mi namreč ni bilo moč ugotoviti niti s pomočjo specialke, kajti — kot sem pozneje zvedela — je tam nova pot in še ni vrisana v zemljevide. Čeprav varno spravljeno v avtomobilu, me je bilo, priznam, strah, posebno še, ko sem se spomnila na pripovedi ljudi iz bližnje Poljanske doline o tem, koliko zveri in divjačine je v teh gozdovih. Takrat sem spoznala, koliko poguma mora imeti človek, da se odloči za pastirja v tem vsaj zame divjem svetu.

Jožeta sem po srečnem naključju le našla, pravzaprav mi ga je pomagal najti njegov pes Gal, ki mi je priteknel naproti in z laježem opozarjal gospodarja, da nista več sama z ovčami. »Malo sem dremal v senci in v snu poslušal ovčje

zvozne. Dober pastir ima namreč na paši zelo malo dela. Vedeti mora le, kam mora ob določenem vremenu odpeljati ovce, da se mirno pasejo. Če nima te prakse, imajo vsi skupaj le veliko tekanja, živali so zvečer lačne, lahko pa se celo zgodi, da se zgubijo,« je pojasnjeval Hobič, preden sva sedla kraj številne črede ovac, in začel nizati svojo zanimivo življenjsko zgodbo.

Kranjčan Jože Hobič, sicer inženir agronomije, je že nekaj let iskal domačijo z zemljo, da bi začel kmetovati. Doma niso imeli kmetije, njegova želja po kmetovanju pa je bila tako velika, da ni odnehal kljub nekaterim neuspešnim poskusom. Ko je dal slovenski izvršni svet zeleno luč za to, da je moč dati tudi zasebnikom opuščene družbene hleve in zemljo pod pogojem, da dolgoročno sodelujejo s kmetijsko organizacijo, ga je profesor Ločniškar z Biotehniške fakultete napotil na Kočevsko. Oglel si je več krajev in se na koncu odločil za Nemško Loko, kamor sta pred štiri leti z ženo Marijo, ki je pustila službo socialne delavke in se prav tako zapisala kmetijstvu, pripeljala čredo 60 živali, predvsem koz in nekaj ovac. Težki so bili ti začetki, kajti streho nad glavo so do zime dobile le živali, Marija in Jože sta živela v kamp prikolicah, nakupiti pa je bilo potrebno seveda tudi veliko strojev.

»V začetku sem dobil dolino Nemške Loke in hribovski Prerigelj, 16 hektarov z drevesi in predvsem z grmovjem poraslih površin smo skrčili, tako da je sedaj okrog 50 hektarov travnikov in pašnikov. To je sicer veliko slišati, vendar pa je zares kvalitetne le 20 hektarov zemlje v dolini, ki je pogonski stroj kmetije, ostalo pa šele izboljšujem. Vključen sem v slovenski makroprojekta za izboljševanje zemlje in sem tudi dobil nekaj denarja, a premalo. Ko sem začel izboljševa-

tiso za hektar priznali 45 tisočakov, danes že 170 tisoč dinarjev, vendar nisem dobil niti polovice od začetne vsote. Sprijaznil sem se že s tem, da je dobro, če pač dobim kaj denarja, če ne, pa moram vseeno izboljševati. Škoda le, da se pri nas vse dela preveč kampanjsko, pa zato ni pravega učinka,« razmišlja Jože. Pravi, da je njegovo vodilo, da mora kmetija neprestano rasti in da nikoli ne sme biti zadovoljen. In tudi ni. Potem ko si je nakupil stroje in postavil brunarico za družino, postaja hlev že pretesen. 200 plemenskih ovac ima, kar je osnovna čreda, sicer pa se številno živali spreminja — največ jih je bilo 498. »Bojim se, da vse osnovne črede ne bom mogel obdržati tudi čez zimo, kajti doslej sem imel ovce tudi pod lopami, stroje pa na snegu, a tako ne gre več. Možnosti za dograditev hleva so majhne. Če bi ga povečal še za 200 ovac, bi ovce moral začeti prodajati, da bi lahko odplačeval anuitete za kredit. Seveda še vedno iščem drugačne možnosti in prepiran sem, da jih bom našel,« pravi.

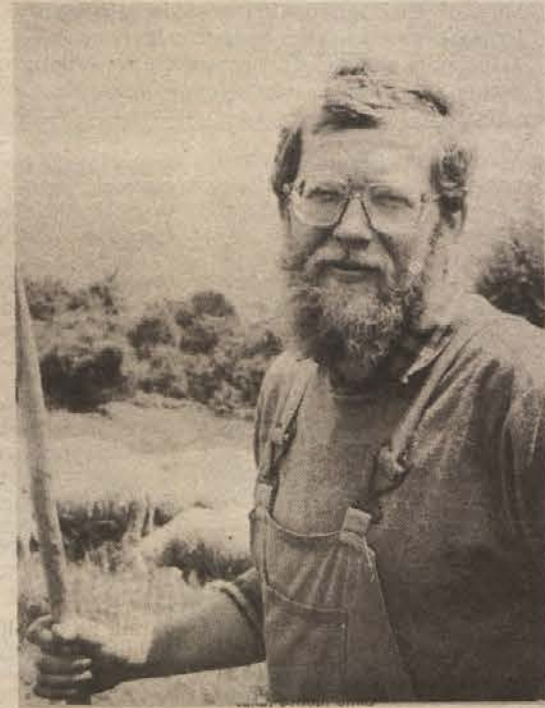
Hobič potoži tudi nad delovno silo. Šibka točka novih kmetij, kakor jih imenujejo, je, da primanjkuje delovnih rok. »Žena mora skrbeti za sinova, Jošta in Anžeta, jaz pa ostanem edina delovna sila. Pretekla leta sem imel vsaj poletni praktikante z Biotehniške fakultete, prihajali so ljudje, ki so se odločili za tovrstno kmetovanje in so si najprej želeli nabrati nekaj izkušenj. Lani sem imel na fakulteti tudi predavanje o novih kmetijah in prepričan sem bil, da bo mlade ljudi to zanimalo. Letos ni nobenega odziva. Človek mora biti nekoliko okužen z bacilom ovčarstva, da se odloči za takšno delo, pa četudi samo počitniško.« Tako mora biti Jože sedaj poleg vseh opravil še pastir. Čez dan pase na Preriglju, okrog 18. ure živali zapre v ogrado in hiti v

Nemško Loko ograjevati pašnike, zvečer pa se znova vrne k ovčam, saj si jih ne upa pustiti same čez noč. Potem, ko bodo bližje doma, bo zopet laže, kajti ob tem, ko bo gnojil pašnike, spravljal krmo, jih bo imel vedno pred očmi. Za zimo mora pripraviti kar 70 ton sena in 150 ton travne silaže. »Kako mi uspe? Ko je košnja, razmišljam le o tem, še jesti tako rekoč nimam časa, kaj šele spati, kajti kosim navadno ponoči.«

Ker se ne more zanesti na drugo delovno silo, ki jo je zelo težko dobiti, si je Jože uredil življenje tako, da teče po ustaljenih tirnicah, lahko bi rekli skoraj po tekočem traku. Tako tudi jagnjitve uravnava na februar in marec, ko vsak dan poku-ka na svet po 10 do 15 mladičev. »Posebne pomoči pri jagnjivji jezersko-solčavska pasma ne potrebuje, je pa veliko dodatnega dela. Seveda moram vse jemati kot popolnoma naravno, tudi pogine. Že vnaprej vem, da bom vsako leto ob nekaj ovac, pa naj bo za to kriva pljučnica, me-sna muha ali prekisla krma.«

Nikoli pa Jože najbrž ne bo razumel enega od svojih občasnih pastirjev, ko so se mu, edinemu, kar dvakrat v nekaj dneh zgubile ovce, da jih je moral iskati dva dni, pastirju pa ni bilo kaj veliko mar za živali. »Sam sem štiri leta pasel tuje živali in vem, kaj to pomeni. Takrat jih moraš vzeti za svoje in noben izgovor ne pomaga, če se zgubijo. Moraš jih najti,« je zatrjeval. Ko se je ozrl po svoji čredi, je hitro ugotovil, kaj lahko poleg še tako izkušenega pastirja naredi laik, kakršen sem jaz. Tako sva se namreč zaklepetala, da je polovico črede neopazno zginilo v gozd. Klicanje ni pomagalo. Zvestejši del je moral zapreti v ogradi in odhiteti na »lov« za preostankom črede, da ga ne bi prej prehitela noč. Tudi najboljše pastirji niso vedno brez dela.

M. BEZEK

OBRAZI

LENA — OKNO PROTI SEVERU

Jezik si bogastvo človeštva in čim več jih je, tem bolj dopolnjujejo in izpopolnjujejo njegovo izrazno možnost, ki pa verjetno kljub vsemu nikoli ne bo popolna. Družbeni in tehnični na-

predek drvita neizprosno naprej in jezikovna izrazna možnost jima lahko le s težavo sledi. Včasih so se v reakcionarnih in zaostalih režimih pokazale težnje po omalovaževanju tega ali onega jezika, bili so celo poskusi, da bi jih z administrativno in fizično prisilo povsem zatrli, vendar se je, kot pove zgodovina, večina teh poskusov končala neuspešno. Nekultura lahko le za kratek čas prevlada nad kulturo, premagati je ne more. Celó v novi Jugoslaviji in še pred kratkim so prišle na dan zahteve in težnje po enovitem jeziku, po omejevanju uporabe drugih, vendar so bili nosilci takih idej hitro razkrinkani in so dobili, kar jim gre. Samoupravni socializem pač ne more biti zavetišče najbolj reakcionarnih idej.

Veseli moramo biti, da je velika večina ljudi pripravljena tvorno in plodno sodelovati ter da so med njimi tudi taki, ki so s svojim znanjem in vztrajnostjo stalno pripravljani zidati mostove razumevanja in zблиževanja med narodi. Od protestantizma naprej mnogo Slovencev odpira vrata svojega kulturnega prostora drugim jezikom in drugim narodom, zavedajoč se, da bo tok kulturnih spodbud in stvaritev dvosmeren. Med temi Slovenci pa je tudi ena Švedinja: Lena Holmkvist iz Oōra v pokrajini Skåne na južnem Švedskem. No, Lena že poltretje desetletje živi v Ljubljani in ji je slovenski jezik skoraj že tako domač kot njena skandinavsko materinščina. Na začetku pa ni bilo tako. »Ko sem se resno lotila slovenskega jezika, ni bilo nobenih pripomočkov. Sama sem si morala izdelati metodo učenja ter od tu in tam poiskati drobce, ki so mi koristili pri učenju,« pripoveduje Lena. »Danes je za tuje veliko laže, saj je bilo na tem področju veliko storjenega. Prav to delo, ta vztrajnost, pa mi

je potem še precej koristila, zlasti ko sem se lotila poučevanja švedščine na univerzi in pri delu s slovarjem, ki sem ga pričela sestavljati že pred desetletjem, danes pa sem že precej pri koncu, pri črki s, ki pa je v švedščini zelo obširna.«

Lena je skromna ženska in zelo nerada govori o sebi in o svojem življenju, tolikoraje pa o svojem delu, ki zanjo pomeni zelo veliko. Navdušena je nad našo raznoliko naravo, rada hodi v hribe in se na Švedskem, kjer prevladuje ravnina, podnebje pa je bolj neprijetno kot pri nas, ne počuti več dobro. Tam nima več najbližnjih sorodnikov, z žalostjo v srcu pa pripoveduje o zadnjem zimskem obisku v Stockholmu, kjer ji je mraz prežal dušo in telo. Tudi njena lastna prestolnica se ji je zazdela tuja. Vsa drugačna to-plina pa jo prežame, ko prične govoriti o švedski kulturi, zlasti literaturi. Malemu slovenskemu narodu je naredila dostopen lep del biserov švedske mladinske književnosti. Knjige, ki so obkrožile svet, tudi nas niso obšle. Veliko zaslug za to ima Lena. Mladinsko literaturo najraje prevaja. Pravi, da zato, ker ji je stil mladinskih pisateljev blizu, ne pa zato, ker bi bila, tako mnogi mislijo, mladinska literatura lažja za prevajanje. Nasprotno, pri nekaterih besedah ali geslih se zadrži dlje kot pri prevajanju drugih tekstov. Zveneti morajo naravno, doživeto, blizu otroški duši in dojemanju, skratka, otroško dušo mora iz Skandinavije prestaviti v slovensko okolje, pri tem pa ohraniti vso njeno pristnost in povezanost z okoljem.

Lena čuti dolg tudi do literature za odrasle, v slovenščino je prevedela že en švedski moderni roman, vendar ne s takim žarom in zavzetostjo, predvsem pa tudi dolg do slovenskih pisateljev,

ki bi prek nje imeli idealno možnost za prodor na švedsko kulturno sceno. Vendar, pa je prevajanje težakšno in mukotrpno delo, zahteva celega človeka in veliko časa. Kot za vse, pa ima tudi za Lena dan le štiriindvajset ur. Tako bo moralo prevajanje v švedščino še malo počakati, kajti Lena ob vsem prevajalskem in pedagoškem delu v tistih redkih prostih uricah, ki ji ostanejo, čaka še en zalogaj: švedsko-slovenski slovar. Tega številni slovenski rojaki na Švedskem že nestrpno pričakujejo, prav tako pa tudi domači entuziasti, ki jih začuda niti ni malo. Kot smo že povedali, ga je Lena začela resno sestavljati pred desetimi leti. Dela predvsem sama, nekaj pomoči pa dobi tudi od študentov — germanistov, ki se posebej zanimajo za skandinavske jezike. Ročno sestavljanje geselskih listkov pa je zelo dolgotrajna zadeva in tisti, ki tega ne razumejo, že izgublajo potrpljenje. Tako ji nekateri očitajo, zakaj se ni poslužila računalnika, ki bi marsikatera opravila močno poenostavil in olajšal. »Lahko je to reči danes,« pravi Lena, »ko pa mi je pred dolgimi leti neki profesor na göteborski univerzi sestavil program za računalniško obdelavo podatkov, v Sloveniji nisem našla ustreznih aparatov, saj je bilo računalništvo tukaj šele v povojih. Bilo bi tudi strašno drago. Tako sem nadaljevala s tradicionalno metodo geselskih listkov, ki jih sedaj, ko je delo že tako daleč, res nima smisla nalagati na računalnik.«

Za edicije, ki jih Lena prevaja iz švedščine, ni težko dobiti založnikov. Ponavadi ji delo kar sami ponujajo. Tudi za svoj slovar ima pri založbi že vse urejeno in ko bo izšel, bo skromna Lena z njim še bolj odprla že tako široko okno proti kulturni Skandinaviji.

TONE JAKŠE

Tokrat je žreb izbral za knjižno nagrado ALBINO LAURIC z Jesenic. Poslali smo ji knjigo humoresk belokranjskega humorista Tonija Gašperiča. Gašperič v njih ošvrkne s svojim jedkim jezikom naše vsakdanje življenje, navade, ravnanja in razmerja. Besedilo spremljajo ilustracije Branka Babiča. Knjiga je kot nalašč za poletno branje.

Rešite današnjo križanko in rešitev pošljite najkasneje do 1. avgusta na naslov Uredništvo Dolenjskega lista, Germova 3, 68000 Novo mesto, s pripisom KRIŽANKA 26.

PRGJŠČE MISLIJ

Svet se ne bo spremenil z razpustitvijo blokov, temveč bodo bloki izginili s spreminjanjem sveta.

E. KARDELJ

Teoretsko znanje ne more rešiti osebne človekove usode.

L. MILIČINSKI

Če ne cenimo smrti, tudi življenja ne spoštujemo.

A. KIRN

Izkustvo uči

Spretnost afriških žensk s tvorom na glavi

Podoba afriške ženske, ki na glavi nosi takšen ali drugačen tvor, je nekaj vsakdanjega za ta del sveta, za raziskovalce pa je bila stvar vseno toliko zanimiva, da so si jo pogledali malo pobližje. Presenečalo jih je, da afriške ženske tako z lahkoto nosijo bremena na glavi.

Meritve so pokazale, da ženske iz vzhodnoafriških predelov za nošenje tvorov na glavi, ki dosega lahko tudi do petino njihove telesne teže, ne potrčijo njihovega telesnega teže, ne potrošijo praktično skoraj nič več energije, kot bi jo potrošile pri svobodnem, nenatovrjenem gibanju. Znano pa je, da vojaki po vsem svetu ob nošenju vojaške opreme, ki prav tako dosega do petine telesne teže vojaka, porabijo za 13 odstotkov več energije, kot bi jo porabili brez obremenitve. Kako je to mogoče?

Izkazalo se je, da so afriške ženske izredno vešče pri nošenju tvorov na glavi in da gibanje celega telesa tako uskladijo, da jih tvor prav nič ne obremenjuje med hojo. Pri hoji so gibi tako usklajeni, da se glava ne dviga niti ne spušča, vso energijo pa uporabljajo za napredovanje.

Seveda zahteva priučitev na takšno umetnijo kar precej časa. Afriške deklice začne nositi lahka bremena na glavah že zelo zgodaj, pri 16 letih starosti pa so opravili že tako kos, da zlahka nalože na glavo tudi težja bremena. Zanimivo bi bilo malo pogledati v spomine naših starih mam in babic. Ni tako dolgo, ko so tudi one nosile »na glavci vodo«. Afriška izkušnja najverjetneje taktik ni bila tuja tudi na naših tleh.

Most na Renu

V rečni strugi našli ostanke rimskega mostu

Pri mestu Koblenz so delavci ob rednih kontrolah struge Rena doslej že večkrat spravili na kopno številne močene hrastove kole. Velikost in število teh najdb je napeljevalo k temu, da je na tem mestu nekoč verjetno stal most. Nemški strokovnjaki, trdno odločeni, da pridejo zadevi do konca, so se zagrizeno lotili natančnejšega raziskovanja. Postavili so poseben jašek do dna renske struge in natančno preiskali rečno dno. Kmalu so potrdili svojo domnevo: Prek Rena je nekdaj res vodil most. Našli so namreč čez dva metra dolge in skoraj pol metra debele hrastove stebre, ki so še vedno navpično zabiti v rečno dno. Glave teh kolov so sicer močno zaobljene, po vsej verjetnosti zaradi materiala, ki ga je tod nosil rečni tok, vendar so debela nenavado dobro ohranjena.

Strokovnjaki za dendrokronologijo so po temeljitih delu postregli z naravnost osupljivimi ugotovitvami. Hrausti, ki so rasli menda kar 300 let, so bili posekani v zimi 48 in na 49 našega štetja in so jih obdelali v naslednji pomladi. Stebri naj bi torej pripadali rimskemu mostu, ki je pred današnjim mestnim središčem Koblenza prečkal Ren. To naj bi bil most s šestimi palami. Zanaj so graditelji po besedah današnjih poznavalcev tovrstne arhitekture potrebovali 700 hrastov, tako da je padlo več hektarov obrenskega hrastovega gozda. Če se bodo znanstvene trditve izkazale za veljavne, potem gre v tem primeru za najstarejši doslej poznani most na reki Ren.

L. M.
(Vir: Kosmos)

DL	OSNOVA ORGANSKIH BARVIL	IZDELAVA- LEC MESNIH IZDELKOV	PROTITAN- KOVSKO OROZJE	OSKAR DAVICO	MIT. DUSA UMRLIH	SEST- J. UOIR	TESTA- MENT	VRAG	PAS
	ANG. FIZIK (IZOTOPI)					KONICA			
	DISECE MAZILO					DVOJICA PERZ. PESNIK (13. STOL.)			
	GLINA		SEŠTEVEK VZORZE- VALNINA						
	BUDISTI- ČNI SVE- ČENIK ANGL. PO- KRAJINA			RIZEVO ZDANJE NAD- STROPE					DL
KEM. SIMBOL ZA BOR	TOPLICE	VEŠČAK V ANALIZI NOVA GVINEJA						DOOR KOSI	NAS POLOTOK
RADIKAL V DRG. KEMIJI		GL. MESTO ITALIJE (ORIG.) JAVK			REŠEVALNI COLN POZIV				KEM. SIMBOL ZA OSMIJI GR. BOGI- NJA NESRECE
RIM. BOGINJA POLJE- DELSTVA		MEHKUZEN CLOVEK SRB. M. IME		NEPRI- JETNOST AM. M. IME					
DOMAČE Z. IME									
PEVKA PRODNI- KOVA		KIS			SREDSTVO ZA OMAM- LJANJE				
EVR. VELETOK		MUSLIM. SODNIK			PRIZNICA				

Kam z njimi?

Nihče jih ne mara blizu

Jedrskih odpadkov je vse več, odlagališč pa še ni — Velikansko podzemno odlagališče

Ta čas, ko nas začenja počasi boleti glava od razmišljanja, kam varno spraviti jedrske smetje, ki se ga pač vsako brani, kolikor le more, imajo Američani že zelo hud glavobol. Tudi tam nihče ne mara imeti na svojem ozemlju jedrskega pokopališča, po katastrofi v Černobilu pa še sploh ne.

Težave so se dejansko začele že pred desetletji, ko je začela delovati prva jedrska elektrarna. Že takrat so vedeli, da bo treba nekam varno spraviti odpadke, ki ostanejo radioaktivni deset tisoč let. Ko je začelo delati še več jedrskih central in so se nabrali odpadki tudi od drugih dejavnosti, zdravstva, raziskovalnih ustanov in vojske, je vprašanje postalo že zelo pereče. Za skupno veliko jedrsko odlagališče so se odločili pravzaprav šele pred štirimi leti. Izbrali pa ga še sedaj niso. Računajo, da se bodo odločili za lokacijo in odlagališče zgradili šele okrog leta 1998.

V navzkrižnem ognju so v glavnem tri lokacije: v Teksasu, Nevadi in Washingtonu (zvezni državi, ne mestu). Odlagališče mora biti na takih tleh, ki so geološko zelo stabilna, dovolj prostorna in nepropustna za dolga tisočletja. Vanje naj bi zložili okrog 70.000 ton radioaktivnih odpadkov, zapečatenih v nepropustnih sodih. Odlagališče bi bilo še najbolj podobno ogromnim katakombam. Globoko pod površjem bi izrili tunele z odlagalnimi jaški. Ko bi jašek napolnili, bi ga zapečatili in polnili naslednjega, tako do konca enega tunela, ki bi ga prav tako zapečatili.

A ljudi ni strah samo pred tem ogromnim skladiščem odpadkov globoko pod zemljo. Skrbi jih tudi prevažanje jedrskega smetja. Sedanjaj, začasno spravljene radioaktivni odpadki, so se nabrali že v tako goro, da bi moralo 17 tovornjakov vsak dan 20 let voziti odpadke s sedanjih odlagališč v

Najhušja izguba je, če izgubiš ljubezen, ki si jo čutil do dragocenih knjig.

H. LAXNESS

Človek vedno živi iz svoje preteklosti, iz nje oblikuje svojo sedanost in prihodnost.

JOŽE RAJHMAN

Uspeh in zmaga imata na sebi nekaj prostaškega.

E. SABATO

Krotopot

Vsakoletno preseljevanje žab iz njihovih bivanjskih okolij na mesta parjenja terja v državah z razvitem prometom hud davek med žabjim zarodom. Na desetisoče jih pogine, ko prečkajo avto ceste in druge prometne poti. Zato so Britanci, ki so že po tradiciji ljubitelji živali, letos uvedli nekakšne žabje straže. Prostovoljci so na določeni odsekih cest zaustavili promet, kadar sej je prek ceste odpravila večja skupina dolgokrajnih.

Francozi so se zadeve lotili bolj izpopolnjeno. Pri gradnji super hitre železniške povezave med Parizom in Bordeauxom trasa preko tudi velika močvirja, kjer se že od nekdaj parijsko krastače iz tamkajšnjih gozdov. Kazalo je, da bo progga postala huda ovira med močvirjem in gozdovi in da bo preprečila razporeditev žab. Zato so se graditelji na spodbudo biologov odločili, da bodo pod železniškimi tiri zgradili posebne kanale, crapauduc, kot pravijo Francozi, mi bi pa besedo prevedli kot krotopot ali krastačovod.

Podobne krotopote so postavili že pod nekaterimi progami v vzhodni Franciji in dobro so se obnesli. Krote so se jih navadile in jim služijo za varne prehode pod zelo prometnimi tiri.

Da bi bila skrb za krastače razumljivejša, moramo povedati, da je žival močno ogrožena, hkrati pa nadvse koristna.

MIM
(Vir: Newsweek)

Ignac Jereb: Umirajoča domačija

Osoje

Osojnjkova samotna domačija stoji visoko v strmini na obojni strani temačne gore. Cerkvena in posvetna gosposka so imeli v svojih bukvah žed odkove kdaj zapisane gospodarje kmetije s priimkom Osojnik. Najbrže se jih je prijeli priimek po osojnem kraju, kjer so se nastanili. Star je ta rod, že toliko, da so pozabili, kako se je pisal prvi gospodar, ki je prišel na Osoje, začel krčiti gozd in požigati grmovje. Iz roda v rod so kopalji, se znojili in širili greben, da je nastala velika ravnica, podobna veliki polici na strmini. Iz doline gor je ni bilo videti.

Lepa in prijazna domačija je razgrnjena na tej ravnici. Velika, a nizka kamnita hiša častiljive starosti, pokrita s slamnato streho, izpod katere mežikajo majhna, s debelim železjem zamrežena okna, se skriva v zavetju starega sadnega drevja. Za hišo, okoli zelenega dvorišča, so razvrščena gospodarska poslopja. Nikoli prazna kašča, nizki, razpotegnjeni hlev pa skedenj in sušilnica za sadije. Vsa ostala ravnica je zasajena s sadnim drevjem. Ob robu sadovnjaka, na sončnem kraju stoji dokaj velik čebelnjak. Na osojni strmini tega kopastega grebena visijo v hudi strmini košenice in se zgubljajo med grmičevjem globoko v temnačno grapo. Na nekoliko bolj položnem in sončnem pobočju valovijo terasaste njive in travniki. Čeprav njive ujamajo komaj nekaj dopoldanskega sonca, so rodovitne.

Zaradi stalne samote so bili ljudje na Osojnjkovi kmetiji vedno bolj tihi in vase zaprti. Trdo delo jih je naredilo žilave in vztrajne. Rod jetelesno in duševno zdrav.

Vendar je v njem poleg raznih dobrih in slabih lastnosti precejšnja mera trme in svojeglavosti, lahko bi rekli tudi odločnosti. Zemlja na Osojah potrebuje zagrizene in trmoglave delavce.

Razdrapano, kolovozna pot, po kateri spravljajo dolinci ves les z gore v dolino, povezuje Osoje s trgom, do kamor je uro hoda. To je edina pot do ljudi, edina povezava z ostalim svetom.

Izpred hiše, na robu ravnice, se odpira lep razgled daleč po dolini: na vijugasti potok, na belo cesto ob njenem navasi in zaseleke, raztresene po strminah kopastih hribov.

Osvilni gospodar Osojnik, moč sedemdesetih let, je stal pred hišo na robu ravnice in se oziral v dolino. Imel je navado, da je vsako jutro stopil na rob ravnice in pogledal v dolino, kaj počno dolinci, potem se je ozrl še po nebeškem svodu in ugotavljal, kakšno bo vreme.

Tako je tudi jutro stal na robu ravnice in se oziral v dolino. Sivo glavo mu je obzarjalo spomladansko jutranje sonce in se poigravalo s srebrnimi prameni las.

Pogled mu je splaval prek hiše, gospodarskih poslopij in sadovnjaka v strmine temačnega gozda. Ves gozd, in to neizsekkan, ki se kakor venec ovija okoli Osoj, je njegov. Nič kolikokrat se je tako oziral po njem in vedno znova ga je prevzemala neko prijetno notranje zadovoljstvo. Vedno je s ponosom gledal bogastva domačije. Toda danes mu je ob tem pogledu legla na obraz zaskrbljenost in mu

pomračila čelo. Vsako leto ob tem času so že ves les prodali in speljali v dolino na žago. A letos je za sadovnjakom še vedno kup neprodane hlodovine in ne ve, kam bo z njo. Prodaja lesa se je ustavila. Les ima smešno nizko ceno.

Po okoliških gozdovih so potihnila sekire sekačev, oglarji so prenehali kuhati oglje, na žagah se kopiči razrezan les. Vsa prodaja se je ustavila. Gospodarska kriza je pritisnila po vsem svetu. Reke brezposejnih so preplavile ceste.

Tudi na Osoje je pritisnila. Kolikor jutraj odpeljejo na semenj, toliko zvečer pripeljejo nazaj, ker ni kupcev. Če so, ponujajo za živinče smešno nizke cene. A Osojnik je imel vedno kaj peljati na semenj. Vedno je imel poln hlev govedov in poln svinjak prašičev. Sedaj pa se nič ne da prodati. V Mohorjevem koledarju je bral, da v Braziliji mečejo kavo v morje zaradi nizkih cen in da je mernik pšenice vreden komaj pipo tobaka.

»Ali bo tudi tukaj prišlo tako daleč?« se je zaskrbljeno spraševal Osojnik. Kar pomni, še nikoli niso na Osojah prišli tako daleč... ni denarja pri hiši in nič se ne da prodati. Z ženo Marjano gre h koncu. Pravi, da ima sušico. Zdravniki in zdravniki pobirajo veliko denarja. Hči Polonaja v letih, ko je vedno manj upanja za ženitev. Za poštno ženitev. Saj snubcev je bilo. Samo kakšni? Zadolženi bajtarji s kopico lačnih ust pri hiši. Pijanici, ki bi pogladi doto po groju. Z ženskami je narobe, če zamude s vročimi pravičasi. In Polona se je začela tega zavedati, da ji je odsvetela najlepša mladost in postajala je vsak dan bolj nemirna in nepreračunljiva.

V bolnišnico po bolezen

Bivanje v bolnišnici je lahko nevarno za zdravje — Nove naprave za umivanje rok — Računalniki

Bolnišnice so lahko nevarne za vaše zdravje. S to presnetljivo mislijo se začenja spis v eni od zadnjih števil Newsweeka, v katerem predstavljajo najnovejšo pridobitev, izpopolnjeni umivalnik rok, in odpirajo problem nozokomialnih bolezni.

Podatki iz bolnišnic v ZDA (zanimivi bi bili naši) kažejo, da se tako ali drugače okuži od 5 do 10 odstotkov vseh bolnikov v času svojega bivanja v bolnišnici. Tovrstnim zdravstvenim nadlogam pravijo nozokomialne bolezni, kar v grščini, iz katere beseda izvira, pomeni bolezen, dobljena pri negi bolnika. Američane stanejo te bolezni vsako leto nekaj milijard dolarjev, podleže pa jim okrog 80.000 bolnikov.

rok skrajša in je bolj učinkovito, hkrati ko roke ne trpe zaradi pogostega razkuževanja.

K zmanjšanju bolnišničnih infekcij naj bi prispevala tudi nova zdravniška oblačila. Delajo jih iz takšnih snovi, ki odbijajo škodljive bakterije.

Vendar pa rešitev problema ni samo v novih tehnologijah umivanja rok in v novih oblačilih ter opremi, marveč je nadvse važna tudi kakovostna kontrola, ki pravočasno opozori zdravnike, kje in zakaj pride do nozokomialnih obolenj. Tu so priskočili na pomoč računalniki. Izdelanih je že nekaj programov, ki pomagajo zdravnikom, da računalniško obdelujejo problematiko in tako pravi čas ukrepajo, preden se obolenost razširi ali ponovi.

MIM

Prvi Američani

Naselitev je starejša, kot so doslej mislili

Vprašanje, katera zgodnja kultura je in kdaj je prva naselila ameriško celino, že več kot stoletje deli znanstvenike na več taborov. Ne morejo se zediniti, strinjajo pa se v glavnem le v dveh točkah, in sicer, da naselitev izvira iz severovzhodne Azije in da je človek zanesljivo prisoten na ameriških tleh že okrog 15.000 let. Najstarejše najdbe na severnoameriških tleh so stare 11.500 let, na južnoameriških tleh pa najdbe iz Čila in Brazilije, katerih starost postavljajo na največ 15.000 let.

Najnovejše ugotovitve, ki sta jih postavila N. Guidon in g. Delibrias, pa govorijo, da je človek živel na ameriških tleh že pred 32 tisoč leti. Arheologa sta ponovno raziskala zgodovinsko najdišče nad dolino Pedra Furada, ki so ga leta 1973 odkrili francoski in brazilski arheologi.

Prva izkopavanja so naletela na plasti, stare do 8.000 let. Raziskovalci so našli kamnita orodja in ostanke ognjišč. Letošnja izkopavanja pa so dosegla najnižjo kulturno plast, ki je ležala kar 3 metre pod nanosi. Strokovnjaki so tako dobili zanimiv in za znanstvene raziskave zelo primeren presek skozi več plasti stalne prisotnosti človeka. Najstarejša plast je sicer po najdbah najbolj revna, našli so vsega dvojice kamnitih predmetov in ostanke ognjišča, vendar pa so merjenja z ogljikom 14 pokazala, da mora biti zelo stara. Prav najniže plasti niso mogli datirati, vendar pa meritve naslednje plasti pokažejo, da gre za najmanj 32.000 let stare materialne ostanke človekove prisotnosti na tem predzgodovinskem najdišču.

Naselitev ameriških celin se je tako pomaknila globoko v preteklost.

MIM

(Vir: Nature)

TELEVIZIJSKI SPORED

PETEK, 25. VII.

18.00 — 00.50 TELETEKST
18.15 POROČILA
18.20 USTVARJALNE IGRE: Svetloba v barvi
18.45 FLIPPER, 12. del ameriške nanizanke
19.10 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.45 VREME
19.50 ZELELI STE, POGLEJTE, poučnabavna oddaja
20.15 NE PREZRITE
20.25 AMAZONKA: ZLATA REKA, 6. del angl. dok. serije
21.30 DNEVNIK
21.55 VREME
22.05 BERGERAC, 14. del angl.

nanizanke
32.05 KULTURA BIVANJA
23.10 VEČNI JEZDECI, ameriški film

faktor — 21.40 Zadnji dan Lamplaoja (brazilijski film) — 22.30 Poletna noč TV Ljubljana

DRUGI PROGRAM

14.45 Test — 15.00 Glasbena oddaja — 15.30 Poročila — 15.40 Številke in erke — 16.00 Neuničljiva Marija — 17.05 Risanka — 17.30 Poročila — 17.45 Tarzan, gospodar medvedov — 18.15 Začimbe po svetu — 18.45 Narodna glasba — 17.25 Dnevnik — 17.45 Tarzan, gospodar medvedov — 18.15 Začimbe po svetu — 18.45 Narodna glasba — 19.30 Dnevnik — 20.00 Koncert z Dubrovniških poletnih prireditev — 20.45 Poročila — 20.50 Človeški

TV ZAGREB

15.00 Glasbena oddaja — 15.30 Poročila — 15.40 Številke in erke — 16.00 Neuničljiva Marija — 16.55 Risanka — 17.05 Risanka — 17.30 Poročila — 17.45 Tarzan, gospodar medvedov — 18.15 Začimbe po svetu — 18.45 Narodna glasba — 19.30 Dnevnik — 20.00 Pustolovščine Sherlocka Holmesa (1. del angl. nanizanke) — 21.00 Kalebarga-Tomislav Ivčič — 21.45 Dnevnik — 22.00 Program plus — 23.10 Kronika filmskega festivala Pulj 86 — 00.40 Poročila

SOBOTA, 26. VII.

14.45—23.30 TELETEKST
15.00 POROČILA
15.05 SMER DEVETI OTOK, 3. del TV nadaljevanke
15.20 NA ČRKO, NA ČRKO, zadnji del nanizanke
15.50 SLON SE JE IZGUBIL, sovjetski mladinski film
17.00 ATLETIKA (M in Ž) SFRJ: FRANCILJA
19.10 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.45 VREME
19.50 KNIGA
20.05 MUPPET SHOW
20.30 ZRCALO TEDNA
20.50 S POTI PO INDIJI: DEŽELA TISOČERIH RESNIC, zadnji del dok. serije

21.15 RISANKA
21.30 DNEVNIK
21.55 VREME
22.05 UBIJALEC, francoski film
Fre za pripoved o notoričnem ubijalcu, ki se mu uspe pretežno preseliti iz zaporov v bolnišnico, kjer zelo uspešno simulira duševno motenost. Iz bolnišnice mu z bratovo pomočjo uspe pobegniti in na prostosti nadaljuje z uboji, ki so pravzaprav brez pravega motiva. Ostareli policijski inšpektor, ki ga igra znameniti Jean Gabin — to je ena njegovih zadnjih vlog — ga skuša ujeti na svoj način.

— 17.05 Romeo in Julija iz 1001 noči (indijski film) — 19.00 Narodna glasba — 19.30 Dnevnik — 20.00 Radenci 86 — 20.40 Dubrovniški poletni dvorci — 21.25 Poročila — 21.30 Športna sobota — 21.50 Rezerviran čas — 22.20 Poletna noč TV Ljubljana

TV ZAGREB

14.20 Kritična točka — 15.50 Kapitan Horatio Hornblower (angl. film) — 16.45 Narodna glasba — 17.15 Poročila — 17.20 TV koledar — 17.30 Mostar: skoki s starega mosta — 18.30 To — 19.30 Dnevnik — 20.00 Marlowe (ameriški film) — 21.40 Dnevnik — 21.55 Festival klap Omiš 86 — 00.30 Poročila

DRUGI PROGRAM

14.50 Kako biti skupaj — 15.50 Miti in legende — 16.05 Razigrana mladost

NEDELJA, 27. VII.

9.00—13.05 in 17.25—22.15 TELETEKST
9.15 POROČILA
9.20 ŽIV ŽAV: RISANKE in LUČKA, 5. del češko-nemške nadaljevanke
10.15 FLIPPER, ponovitev 12. dela
10.40 KITAJEC V SCOTLAND YARDU, 9. del angl. nadaljevanke
11.30 FOLKART: FOLKLORNI ANSAMBEL KOLO
12.00 KMETIJSKA ODDAJA
13.00 POROČILA
17.40 POROČILA
17.45 VLAKE ZA KRALJEVO, jugoslovanski film

19.10 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.50 VREME
20.00 Mile Popovski: SOLUNSKE VRAGOLJE, 1. del nadaljevanke
Dogajanje poteka v Solunu na začetku tega stoletja. V tej pripovedi srečamo polno zanimivosti, vzeti iz ljudskega ustvarjanja. Solunske vragolje se začnejo na tržnici, kjer se zberejo mnogi ljudje, med njimi oče išče svojega sina, ki hlasta za pustolovskim življenjem in ljubeznivo lepe Fatime. Pojavi se še veliko drugih ljudi, ki pomagajo zapletati in razpletati zgodbo. Še najbolj prebrisan je Itar Pejo, ki se zna vedno zasukati tako, da krajši konec potegnejo drugi.

21.10 JAZZ NA EKTRANU: JULIUS HEMPHILL JAH BAND
21.40 ŠPORTNI PREGLED
22.10 POROČILA

DRUGI PROGRAM

14.25 Actomobilske dirke F-1 za VN Nemčije — 17.00 Glasba kot mladost — 18.25 Oddaja iz kulture — 19.10 Prometni krog — 19.30 Dnevnik — 20.00 Desetletje uničenja: Mehazinem pragozda in Nevhte nad Amazonko — 20.55 TV galerija — 21.30 Malu (1. del brazilske nadaljevanke) — 22.30 Rezerviran čas — 23.00 Poletna noč TV Ljubljana

poje španske in južnoameriške pesmi
20.15 VSE REKE TEČEJO, 7. del avstralske nadaljevanke
21.10 RISANKA
21.30 DNEVNIK
21.55 VREME
22.05 E. W. Korngold: TEZEJ IN ARIADNA, balet SNG Ljubljana

DRUGI PROGRAM

15.00 Glasbena oddaja — 15.30 Por-

očila — 15.40 Številke in erke — 16.00 Neuničljiva Marija (4. del francoske nadaljevanke) — 16.50 Glasbena oddaja — 17.25 Dnevnik — 17.45 Test — 18.00 Beograjski TV program — 18.55 Premor — 19.00 Indirekt — 19.30 Dnevnik — 20.00 Dnevnik — 20.00 Znanost — 20.50 Poročila — 20.55 Razglednica z Reke (zabavno-glasbena oddaja) — 21.40 Dinastija — 22.30 Poletna noč TV Ljubljana

DRUGI PROGRAM

14.40 Glasbena oddaja — 15.10 Šahovski komentar srečanja Karpov: Saharov — 15.30 Poročila — 15.40 Številke in erke — 16.00 Neuničljiva Marija (5. del franc. nadalj.) — 16.55 Glasbena oddaja — 17.25 Dnevnik — 17.45 Kdor hoče, ta zmore — 18.15 Mostovi hidak — 18.45 Zur (zabavno-glasbena oddaja) — 19.30 Dnevnik — 20.00 Mostovi glasbe — 20.45 Zrebanje lota — 20.50 Dokumentarna oddaja — 21.45 Rezerviran čas — 22.10 Poletna noč TV Ljubljana

rju Clichy, kjer je množica barov, sex shopov in podobnih lokalov. Mlad možki se v ponedeljek okrog desetih prebudi na klopi na tem bulvarju. Kaj tam počne? Kdo pravzaprav je? Ničesar ne ve, ničesar se ne spominja. S pomočjo neke striptizete, ki ji je simpatičen, začne iskati resnico o sebi. Ob tem se zaplete v nekaj komičnih situacij, odkriva ljubezen, veselje in svobodo ter spozna, da spomin le ni največja človekova sposobnost in vrednota.
21.30 DNEVNIK
21.55 VREME
22.05 ORFEJ, opera

na zemlja, na kateri si bodo postavili nov dom.

DRUGI PROGRAM

15.00 Glasbena oddaja — 15.30 Poročila — 15.40 Številke in erke — 16.00 Neuničljiva Marija (zadnji del franc. nadalj.) — 16.50 Glasbena oddaja — 17.25 Dnevnik — 17.45 Burleske — 18.15 Muzeji in galerije — 18.45 Zabavnoglasbena oddaja — 19.30 Dnevnik — 20.00 Ohridsko poletje 86 (oddaja resne glasbe) — 20.45 Poročila — 20.50 50-letnica rudarske stavke v Trebju — 21.35 čas je na naši strani (zabavnoglasbena oddaja) — 22.20 Poletna noč TV Ljubljana

21.20 RISANKA
21.30 DNEVNIK
21.55 VREME
22.05 FILM TEDNA: IZSELJENCI, švedski film

V tem filmu režiser prikazuje švedsko podeželje sredi prejšnjega stoletja. Osrednji junak filma je kmečka družina, ki se s težavami prebija skozi življenje in na švedskem ne vidi nobene perspektive. Z onestrani oceana pa prihajajo spodbudne vesti o objavljeni delzi neomejenih možnosti. Toda odločitev za izselitev je težka in žele usodni pretresi prepričajo družino. Po mukotrpni vožnji prispejo v Ameriko, tam pa jih čaka neobdelana

da niste vedeli — 17.50 Aktualen komentar — 18.00 Glasbena uganka — 18.15 Bodice — 18.35 Humoreska — 19.00 Vključitev v skupni program

NEDELJA, 27. VII.

10.30 Napoved sporeda — Nedeljsko dopoldne: Kmetijska panorama; Od tedna do tedna; Kulturni utrinki; Mikrofona na vasi; Opazujemo, ocenjujemo, ugotavljamo; Zanimivosti domače občine — 12.00 Govori se — 12.15 Minute za prometno varnost — 12.20 Za vsakogar nekaj — 13.00 Nedeljski poročevalec — 13.30 Naši poslusalci čestitajo in pozdravljajo

SREDA, 30. VII.

17.00 Napoved sporeda — 17.05 Novice — 17.20 Naši kraji in ljudje — 18.25 Glasbena oddaja — 19.00 Vključitev v skupni program

— 15.40 Številke in erke — 16.00 TV nadaljevanke — 17.00 Risanka — 17.25 Dnevnik — 17.45 Raziskovalec — 18.15 Znanstvene teme: Genetika v kinologiji — 18.45 Dobre stare uspešnice (angl. zabavnoglasbena oddaja) — 19.30 Dnevnik — 20.00 Hiša (2. del poljske nadalj.) — 21.25 Poročila — 21.30 Rezerviran čas — 22.10 Poletna noč TV Ljubljana

SPORED RADIA SEVNICA

SOBOTA 26. VII.

17.00 Napoved sporeda — 17.20 Mor-

ČETRTEK, 31. VII.

18.05—23.00 TELETEKST
18.20 POROČILA
18.25 T. Pavček: VIJAVAJA-RIN-GARAJA, 7. del
19.10 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.45 VREME
19.50 MOZAIK KRATKEGA FILMA: Zimske igre po naše, norveški film
20.10 TEDNIK
21.10 RISANKA
21.30 DNEVNIK
21.55 VREME
22.05 GOYA, zadnji del španske nadaljevanke

DRUGI PROGRAM

14.40 Glasbena oddaja — 15.10 Šahovski komentar — 15.30 Poročila

Novo mesto središče za umetniško fotografijo?

O pobudi novomeškega fotokluba je beseda tekla na posvetu v Dolenjskem muzeju — Tudi fotorevija?

NOVO MESTO — Kar dolgo je že, kar so v Novem mestu začeli v razstavno dejavnost vključevati fotografske razstave. Nekaj takih razstav se je zvrstilo v Dolenjski galeriji, še več pa v razstavišču Prolon, kjer so bili večkrat na ogled tudi dosežki tujih mojstrov. Ko je to razstavišče v svoji vnemi opešalo, so člani prebujenega fotokluba dosegli, da je Novo mesto dobilo fotogalerijo. Prostor za fotografske razstave je fotoklubu ponudil Dom kulture, in sicer se je v fotogalerijo spremenila mala sejna dvorana v prtiličju tega doma. Tega je že nekaj let in od takrat so fotografske razstave v Domu kulture redno, tako da si včasih sledijo celo na deset ali štirinajst dni. Razstave so dobro obiskane že na otvoritvah, ki jih navadno popostrijo z zanimivimi kulturnimi programi.

Fotogalerija ne skriva težnje, da bi se ukvarjala z dejavnostjo, ki bi fotografiji še bolj utrdila mesto med umetniškimi zvrstmi. Zato ni naključje, da je že do zdaj dajala prednost razstavam umetniških fotografij in popularizirala njihove avtorje. S tem je dosegla odmevnost, ki je prerasla regionalno okvirje, uspehi pa so vodstvo, v katerem je najbolj prizadeven na Angleškem izšolani fotograf Bojan Radovič, napeljali na misel, ali ne bi Novo mesto, seveda od gmotni in moralni podpori pristojnih dejavnikov, preradlo v pravo središče za umetniško fotografijo. Da bi preverili, ali se

sploh izplača resneje razmislicati o tem ali ne, še posebej, ker je v Novem mestu pogorela že prenekatera mikavna pobuda, so zamisel obrazložili na posebnem sestanku, ki je bil v začetku minulega tedna v Dolenjskem muzeju.

Udeleženci tega sestanka so predvsem menili, da je pobuda o osnovnjo središča za umetniško fotografijo v Novem mestu, na moč zanimiva in bi jo kazalo resno pretehtati, da pa bo to težko uresničiti. Predstavniki muzeja so poudarili, da takega središča nikakor ne bi mogli, vsaj za zdaj ne, osnovati v okviru Dolenjske galerije. Slednja seveda ne zavrača sodelovanja pri takem projektu, bi pa predvsem dajala prostor za večje in zahtevne razstave, kakor tudi strokovno pomoč. Redne razstave naj bi še naprej tekle v fotogaleriji v Domu kulture, le poskrbeti bi bilo potrebno, da v njej ne bi bilo drugih dejavnosti (n. pr. ritmičnega plesa).

Zamisel o osnovanju omenjenega središča v Novem mestu nikakor ni propadla, temveč ostaja še naprej aktualna. Zdi se tudi, da bi bila izvedljiva, če bi se pobudnikom posrečilo dovolj zainteresirati tudi tiste, od katerih pričakuje denar. Denarja pa bo šlo za ter reči kar precej, zlasti še, če naj bi izdajali tudi fotografsko revijo, o čemer je tudi tekla beseda na sestanku v Dolenjskem muzeju.

I. Z.

RAZSTAVA DEL IZ STALNE ZBIIRKE

NOVO MESTO — V Dolenjski galeriji je julija in avgusta odprta razstava slik iz stalne zbirke galerije. Na ogled so številni portreti od 17. stoletja do danes.

Kako so se oblačili

Dr. Marija Makarovič pripravila raziskavo o belokranjski ljudski noši

ČRNOMELJ — Znana etnologinja dr. Marija Makarovič iz Ljubljane je te dni začela raziskavo o belokranjskih ljudskih nošah. V raziskavi bo posebna pozornost posvečena črnomaljski mešanski noši in noši v Bojancih. Najrazličnejše podatke o nošah bo etnologinja poskušala zbrati na terenu od tamkajšnjih domačinov. Vsaka informacija o tem, kako so se Belokranjci nekoč oblačili, kaj so imeli na sebi in kaj na nogah, bo še kako dobrodošla. Na koncu naj bi izšla raziskava z naslovom Belokranjske ljudske noše, in sicer kot poseben zvezek zbirke Mape slovenskih ljudskih noš. S tem bi bilo v eni knjigi zbrano tudi gradivo o vseh belokranjskih nošah in kot tako dragocen pripomoček folklornim skupinam in drugim. Raziskavo je naročila črnomaljska ZKO, sodelujeta pa ZKO Slovenije in črnomaljska raziskovalna skupnost.

I. Z.

Nastop za nastopom

Belokranjske folklorne skupine ne poznajo počitka — Avgusta pojdejo v Beltince na praznične dneve

ČRNOMELJ — Belokranjski folkloristi tudi po Jurjevstvu ne mirujejo, čeprav o njihovem delu zadnje čase ni toliko slišati. V duhu starih običajev so tudi letos na kresni večer in tja do jutra zvenele pesmi adleščkih kresnic med hišami in vrtovi, po poljih. Na Kmečki ohceti, ki je bila konec junija v Ljubljani, se je predstavila bojanska folklorna skupina. Za marsikoga so bili njihovi plesi, pesmi in noše pravo odkritje. Brez belokranjske udeležbe tudi ni minila tradicionalna folklorna revija Bratstvo in enotnost, ki je bila prav tako konec junija v Ozlju. Na tej reviji, kjer se predstavi vsaj ena folklorna skupina iz vsake občine t. i. zletnega območja ob Kolpi, so Belo krajino zastopali semiški folkloristi.

proslavo ob 70. obletnici delovanja svoje folklorne skupine. Viničani pripravljajo večjo kulturno zabavno prireditev za 10. avgusta. Večji del te prirediteve bo folklorno obarvan, saj bodo med drugim nastopile folklorne skupine iz bližnjih krajev z obeh strani Kolpe.

K. KHALIL

MARINČ DOKONČUJE CIKEL ZA RAZSTAVO

KOSTANJEVICA — V tem kraju živeči in delujoči akademski slikar in likovni pedagog Jože Marinč te dni dokončuje svoj obsežen slikarski cikel o navadah in ljudskih običajih na območju Kostanjevice in Šentjerneja. Cikel, ki mu namerava pridružit še dela, ki jih je ustvaril v ribniški slikarski koloniji, bo oktobra razstavil v Dolenjski galeriji.

KNJIGA OB 40-LETNICI

NOVO MESTO — V študijski knjižnici Mirana Jarca, ki letos praznuje 40-letnico ustanovitve, pripravljajo knjigo, posvečeno temu jubileju. V knjigi, ki bo izšla predvidoma jeseni, bo največ strani posvečenih pesniku in pisatelju Miranu Jarcu, po katerem se knjižnica tudi imenuje. Objavljen bo izbor iz Jarčevih del, študija o njegovem pesništvu in drugi prispevki. Publikacija bodo popestrili Jakčevi portreti Mirana Jarca.

FILM PO JARČEVEM ROMANU NOVO MESTO

NOVO MESTO — Režiser Filip Robar — Dorin se pripravila na snemanje novega slovenskega celovečernega igranega filma. To bo film Veter v mreži, ki je Robar zanj napisal tudi scenarij, in sicer po romanu Novo mesto pisatelja Mirana Jarca. Snemanje se bo pričelo ob koncu leta, film pa je v svoj program vnesla Viba.

I. Z.

ZAHVALA

Ob boleči in nenadomestljivi izgubi našega dragega moža, ateka, tasta, dedka, brata in strica

**ALOJZA
ŠTAJDOHARJA**

upokojenega gozdarja
iz Velikega Nerajca,

se iskreno zahvaljujemo vaščanom in prijateljem, ki ste nam v najtežjih trenutkih stali ob strani in nam kakorkoli lajšali bolečine, nam izrazili sožalje, mu darovali vence in cvetje ter ga v tako velikem številu spremili na zadnji poti. Hvala zdravnicu Štefaničevi za prizadevnost, LD Dragatuš ter GG in TOK Črnomelj za tako lepo organiziran pogreb. Zahvaljujemo se tudi delovnemu kolektivu Beti, ZZB, OO ZKS, OO ZSMS, čebelarskemu društvu, DU, govornikom Evgenu Cestniku, Tonetu Fabjanu in Milanu Horvatu ter pevcem in godbenikom.

Vsi njegovi

ZAHVALA

V 71. letu starosti nas je po hudi bolezni zapustil naš dragi mož, oče, stari oče, brat, stric in svak

**IVAN
ČEMAS**

iz Podklanca 19 pri Vinici

Najlepše se zahvaljujemo sorodnikom, sosedom in prijateljem, ki ste nam v najtežjih trenutkih nesebično pomagali in nam stali ob strani, izrazili sožalje, darovali vence in cvetje ter pokojnega spremili na njegovi zadnji poti. Posebej se zahvaljujemo dr. Janežu, osebju kirurškega oddelka Splošne bolnišnice Novo mesto za vso skrb in lajšanje bolečin, delovnim kolektivom Integral Črnomelj, SAVA Kranj, LBGPPE Kamnik, KOZZBNQV Vinica, govorniku Jaketiču ter gospodu župniku za lepo opravljeni obred. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žalujoci: žena Danica, sinovi Jože, Janez in France z družinami, sestra Fanika in ostalo sorodstvo

ZAHVALA

V 86. letu starosti nas je za vedno zapustila naša draga mama, sestra, teta, babica in prababica

**MARIJA
JUDNIČ**

rojena GRAHEK,
iz Kota pri Semiču

Najlepša hvala vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem za izrečeno sožalje in podarjeno cvetje. Posebna zahvala Jožici Bukovec za poslovilne besede, gospodu kaplanu za lepo opravljeni obred.

Žalujoci: otroci z družinami

ZAHVALA

V 76. letu starosti nas je za vedno zapustila naša draga mama, stara mama, sestra, teta in prababica

**MARIJA
ZUPANČIČ**

Zahvaljujemo se vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem za izrečeno sožalje in darovano cvetje ter vsem, ki ste jo tako številno spremili na njeni zadnji poti. Posebno se zahvaljujemo dr. Moreli, dr. Pogačarju, dr. Vodniku, dr. Gornikovi, patronažni službi in ostalemu osebju Splošne bolnice Novo mesto za skrbno pomoč, Zvezi borcev in drugim družbenopolitičnim organizacijam za pomoč v organizaciji pogreba, DO Tovarna obutve Novo mesto ter kontrolam letenja iz Beograda, Zagreba, Brežic in Bihača, govornikoma za lepe poslovilne besede, pevskega zboru in godbi.

Žalujoci: sin Viktor in hčerka Vera z družinami in vsi njeni

*Če bi solza koga obudila,
ne bi, tebe ljubi mož in očka,
zemlja krila.*

ZAHVALA

Ob boleči in nenadomestljivi izgubi našega ljubega moža, očeta, starega očeta, brata in strica

**ANTONA
KLEMENČIČA**

s Trebelnega

se zahvaljujemo vsem sorodnikom in znancem, ki so nam v najtežjih trenutkih stali ob strani, darovali vence in izrazili sožalje ter v tako velikem številu spremili pokojnika na zadnji poti. Iskrena hvala g. župniku in cerkvenemu pevskega zboru. Posebno zahvalo smo dolžni sosedu doktorju Sašotu, Mrvarjevim, Sladičevim, Kostrevčevim, Kocjanovim, Pavlinovim, ki so nam v najtežjih trenutkih bili vedno ob strani. Hvala delovnim organizacijam Trimo, sodelavcem iz Trima, Emone in Dolenjke. Vsem še enkrat hvala!

Žalujoci: žena Slavka, sin Toni, hčerka Alči z družino in ostalo sorodstvo

V SPOMIN

26. julija bo minilo pet let, odkar nas je za vedno zapustila naša draga žena, mama, babica in prababica

**OLGA
BELENTIN**

Sela pri Mirni

Vsem, ki obiskujete njen zadnji dom, iskrena hvala!

Vsi njeni

ZAHVALA

Ob smrti našega očeta, starega očeta in strica

FRANCA ZRNECA

dolgoletnega vrtnarja na Kmetijski šoli Grm

se iskreno zahvaljujemo vsem prijateljem, znancem za izraženo sožalje, darovano cvetje in spremstvo na zadnji poti. Posebna zahvala zdravnikom in medicinskim sestram kirurškega oddelka bolnišnice v Novem mestu. Zahvaljujemo se pevskega zboroma za petje in govornikom za poslovilne besede. Hvala za lep cerkveni obred. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Vsi njegovi

*Kje si, ljubi Srečko,
kje je tvoj obraz?
Ze četrto leto v grobu spiš,
a v naših srcih še živiš.
Ne mine ura, dan, ne noč,
da ne bi v mislih bil povsod navzoč.*

V SPOMIN

24. julija bodo minila žalostna leta, kar nas je v 20. letu starosti zapustil naš dobi sin

**SREČKO
KRANJC**

iz Vrhka 28 pri Tržišču

Ne moremo se vživeti v to, da si nas tako nenadoma zapustil. Še vedno te pričakujemo in hrepenimo, da bi zagledali tvoj vedno nasmejan obraz. A vse zaman! V naših srcih je praznina in strahna bolečina. Ostal nam je le spomin na tisti čas, ko si bil med nami. Prav lepa hvala vsem, ki ga imajo še v srcu in ki obiskujejo ter krasijo njegov prerani grob.

Žalujoci: mama, ata, bratje in sestra

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše drage mame

**MARIJE
MATKOVIČ**

roj. LAVRIČ,
iz Dolenjskih Toplic

se iskreno zahvaljujemo sorodnikom, prijateljem in sosedom, znancem, ki ste nam v težkih trenutkih pomagali, pokojnici poklonili cvetje, jo pospremili do zadnjega, tihega doma, nam pa izrekli sožalje. Posebno se zahvaljujemo delovnim organizacijam Novoles, IMV, občinski skupščini Novo mesto in zdravilišču Dol. Toplice za podarjene vence in nudeno pomoč. Zahvaljujemo se tudi tov. Klančičarju za poslovilne besede, duhovniku za lepo opravljeni obred ter ZB, pevcem in društvu upokojencev za lepo slovo.

Žalujoci: vsi njeni

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega dragega očeta, strica, dedka in pradedka

PETRA SELAKOVIČA

iz Drag v Beli krajini

se zahvaljujemo vsem za izraze sožalja, darovano cvetje, poslovilne besede in številno spremstvo na zadnji poti. Še posebej se zahvaljujemo zdravstvenemu osebju intenzivnega oddelka Splošne bolnišnice Novo mesto za zdravljenje, nego in lajšanje zadnjih dni življenja.

VSI NJEGOVI

*Le ena se tebi je želja izpolnila:
pod hribčkom domačim zdaj truplo leži.
Največje bogastvo je tebi bilo
otrok desetero in delo samo.
Počivaj v miru, mama, zdaj ti,
saj veš, da otroci smo ti zvesti bili.*

ZAHVALA

Komaj v 50. letu starosti nas je po kratki, a zelo težki bolezni zapustila draga žena in mama, teta in sestra

**MARIJA
UDOVIČ**

Mihovo 3, Šentjernej

Najlepše se zahvaljujemo vsem, ki so nam kakorkoli pomagali, izrazili sožalje in pokojni prinesli vence. Posebno se zahvaljujemo Mariji Bratkovič, osebju nevrološkega oddelka Novo mesto, IMV Novo mesto, Iskri Semič ter gospodu kaplanu za izredno lepo opravljeni obred. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žalujoci: vsi njeni

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše drage

ANE MAVSAR

rojene RAZPOTNIK,

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, sosedom in znancem, ki ste nam ustno in pisno izrazili sožalje, ji darovali vence in cvetje ter jo v tako velikem številu spremili na njeni zadnji poti. Posebno zahvalo smo dolžni osebju internega in dermatološkega oddelka bolnišnice Novo mesto, osebju Doma starejših občanov Šmihel, govornikoma Tonetu Škufci in Jožetu Jeraju za ganljive besede slovesa, mešanemu pevskega zboru Društvu upokojencev Novo mesto in zborovodkinji Sonji Pirca za ubrano in občuteno zapete pesmi, vsem štirim pogrebnikom in obema duhovnikoma za lepo opravljeni obred. Najlepša hvala tudi Mariji in Cirilu Papežu za njuno nesebično in vsestransko pomoč. Vsem še enkrat iskrena hvala!

V imenu žalujocih: brat Jože in sestra Mimi

Novo mesto, Domžale, Hinje, dne 18. julija 1986

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega dragega moža, očeta in starega očeta

**SLAVKA
ZUPANČIČA**

iz Prečne

se najlepše zahvaljujemo Glavanovim, Draganovim, Bozovičarjevim ter sorodnikom, prijateljem in znancem, ki ste nam v težkih trenutkih stali ob strani, nam ustno ali pisno izrekli sožalje, darovali cvetje in vence ter pokojnega spremili na zadnji poti. Posebna hvala nevrološkemu oddelku Splošne bolnice Novo mesto za požrtvovalno pomoč in podarjeni venci, župniku za lepo opravljeni obred in pevcem ter ZB Bršljin.

Vsi njegovi

